музеј на современа уметност — скопје
musée d'art contemporain — skopje

изложени слики и скулптури од колекцијата на мсу
peintures et sculptures exposées de la collection du mac

скопје
skopje 1970

избор, концепција на поставката
стручен колегиум на Музејот на современа уметност

членови:
борис петковски — директор на МСУ
соња абаџиева димитрова — кустос — раководител на одделението за изложбена активност
љубица дамјановска — кустос — раководител на одделението за постојана поставка
слободанка парлиќ — кустос
стојан петровиќ — ликовен соработник

музејот на современа уметност во скопје ја изразува својата најтопла благодарност кон
сите уметници дарители
сите организации и установи што придонесоа за формирањето и збогатувањето на колекцијата на музејот а особено на
aiap (меѓународно друштво на пластичните уметности)
icom (меѓународен организационен комитет на музеите)
францускиот комитет за помош на скопје
друштвото на полските ликовни уметници
сојузот на полските срхитекти
италијанскиот национален комитет за пластични уметности
националната галерија за модерна уметност во прага
друштвото на ликовните уметници на хрватска
собранието на град скопје
републичкиот секретаријат за образование наука и култура во Скопје
фондот за помагање и обнова на скопје
музејот на современа уметност во белград
галеријата на современа уметност во загреб
уметничката галерија во скопје
музејот на град скопје
народниот музеј во штип
уметниците што ни ги позајмија своите дела за изложување
на сите пријатели и соработници во земјата и странство кои го иницираа основањето на музејот и сестрано го подржаа неговото делување
на сите членови на иницијативниот одбор за основање на музеј на современа уметност и на сите досегашни членови на советот на установата
на сите проектанти и градители на мсу. особено на архитектите в. клишевски, ј. Мокшински и Е. Вјежбицки и градежното претпријатие „пелагонија“

---

le musée d'art contemporain à skopje exprime sa reconnaissance à tous les artistes donnateurs
toutes les organisations et institutions qui ont contribué à la formation et à l'enrichissement de la collection du Musée, surtout à
aiap (association internationale des arts plastiques)
icom (international comité de l'organisation des musées)
comité français pour l'aide à skopje
association des artistes plastiques polonais
union des architectes polonais
comité national italien des arts plastiques
galerie nationale de l'art moderne de prague
association des artistes plastiques de la croatie
assamblée de la ville de skopje
ministère pour l'instruction, la science et la culture de la république
fondation pour aide et reconstruction de skopje
musée d'art moderne de belgrade
galerie d'art contemporain de zagreb
galerie d'art de skopje
musée da la ville de skopje
musée national de štip
les artistes qui ont prêté leurs oeuvres pour l'exposition permanente
à tous les amis et collaborateurs dans le pays et à l'étranger qui ont initié la fondation du musée en soutenant son activité de tous les aspects
à tous les membres du co mité d'initiative pour la fondation du musée d'art contemporain,
à tous les membres du conseil de notre institution et à tous les projeteurs et constructeurs du mac surtout aux architectes w. klyzewski, j. mokrzynski et e. wierzbicki et à g. p. pelagonija,

предговор
préface

музеј на современа уметност карактер, цели и колекција

Сето денешно постоење на Скопје, по земјотресот од 26 јули 1963 година, е засновано врз еден величествен израз на меѓународната солидарност.
Во таа импресивна фреска, составена од многубројни сочувства со димензиите на една катастрофа е и желбата непосредно да се учествува во лекувањето на нејзините последици, е вткаено и создавањето на Музејот на современа уметност.

Претпоставки за основање на МСУ

Веќе пред трагичниот настан од 1963 година Скопје претставуваше еден од центрите на ликовниот живот во Југославија. Структурата на дејностите од оваа област на уметничкото творештво беше уште тогаш доста разновидна. Се одржуваа изложби на наша и странска ликовна и применета уметност, а присуството на повеќе десетини ликовни уметници постојано настанети во Скопје се чувствуваше во разни области на јавниот и културниот живот на овој град.
Наспоредно, македонското ликовно творештво бележеше во тој период редица успеси, засновани врз еден сè подинамичен творечки активитет. Поради тоа полека се создаде сознанието за неопходноста од формирање на установа што наполно ќе се ангажира во областа на современите пластични уметности ќе биде способна да одговори на потребата за систематско и организирано спроведување на една долгорочна и стручно профилирана програма.

Потоа, по земјотресот, спонтано се поведе акцијата за подарување уметнички творби на Скопје. Неа ја започнаа прво голем број уметници од Југославија. Така УЛУХ (Удружење ликовних уметника Хрватске), заедно со Југословенската академија на науките и уметностите и Модерната галерија во Загреб, потпомогнати уште од други установи, по своја иницијатива презедоа собирање творби од хрватските уметници. Беше оформена колекција од над сто творби, собрана во најголем дел уште во првите месеци по земјотресот. Во исто време и други уметници од земјата и од странство, му подарија на Скопје поголем број свои творби: Петар Лубарда му предаде над 20 свои слики, колекционерот Герхард Ледиќ изделі повеќе дела на наивни уметници од Југославија од својата колекција за да му ги упати на овој град.

Од својот конгрес, одржан во октомври 1963 година во Њујорк, Меѓународното здружение на пластичните уметности (AIAP) упати апел до сите уметници во светот, преку подароци на уметнички дела да ја изразат својата солидарност со Скопје.
Уште пред тоа оделни истакнати личности од нашиот политички и јавен живот: Крсте Црвенковски, Благоја Попов, Драгољуб Ставрев, Кемал Сејфула и др., пројавија особен интерес за веднаш да се пристапи кон организирано раководење на акцијата за солидарност на уметниците.

Овие два момента: веќе создадениот амбиент за развиток на ликовната уметност и потребата, поради тоа, на македонската култура за едно содржински и според формите повисоко дејствување во оваа творечка област; потоа претпоставките за можниот обем и карактер на иницијативите за подарување на ликовни творби, обусловија град Скопје мошне сериозно и одговорно да пристапи кон остварувањето на оваа замисла. Така, веќе во октомври 1963 година е именуван Ин-

иницијативен одбор за основање Галерија на модерна уметност. Во составот на Одборот влегоа редица истакнати претставници на југословенскиот научен, културен, уметнички и јавен живот.[1]
Иницијативниот одбор со извонредна совесност и залагање, исполни сложена и обемна задача: презеде разновидни мерки за натамошно подржување на акцијата за подарување уметнички творби на Скопје; ја проучи и ја оформи основната физиономија на идната установа, за која реши да биде поставена како Музеј на современата уметност. Во него. Одборот сметаше дека покрај другото треба на најдобар начин да бидат сместени, проучувани и користени ликовните творби добиени од целиот свет; ја изработи првата варијанта на градежната програма за идната зграда на Музејот; приреди неколку изложби на подарени дела и отпечати еден Билтен со преглед на својата дејност итн. итн.
На предлог од Одборот и од Советот за култура, Градското собрание на Скопје го основа Музејот на современа уметност на 12 февруари 1964 година.

Физиономијата на МСУ

Начелата врз кои се засновува работата на Музејот содржат активен однос кон современите концепции за улогата, карактерот и дејствувањето на музејските установи. Тие начела се сообразени и со специфичниот карактер на неговото раѓање, но и со особеностите, потребите и можностите за дејствување на македонското национално и културно подрачје во областа на пластичните уметности.
Основна цел на Музејот ќе биде изградување на визуелната култура на средината во која дејствува. За да ја постигне, неа, тој се определи за таква акција што ќе го приближи денешниот човек до можноста ангажирано и критички да се однесува кон сите видови пластично или визуелно изразување на современото општество: не само во традиционалните области на ликовната и применетата уметност, туку и во архитектурата, индустрискиот дизајн, фотографијата и филмот. Музејот исто така настојува овие области да ги постави во врска со сите особености на епохата во кои тие се манифестираат, со сите други области на човековото културно и уметничко творење. Конечно, се стреми да го исполни своето дејствување со свеста за целите и улогата што ги има уметничкото творештво во нашата земја: пред сè со логиката дека само врвни естетски вредности и нивното достапно ,,физичко присуство", овозможено со специфични инструменти — педагошки и други, се единствениот фактор за приближување на областа на културата и уметноста до нејзиниот корисник; дека е залудно и бесцелно секакво дејствување што ја заборава потребата осмислено да се исполни просторот меѓу секојдневниот живот и уметничкото творештво.
Музејот, како установа создадена со една широка меѓународна акција, се определи за перманентна одговорност спрема неа во своето дејствување. Тоа значи: високите етички принципи од кои таа произлезе да ги одржува во живот, да ги проширува и претвори во специфичен инструмент за едно интернационално зближување, како придонес кон општата хуманизација на човековото постоење денес.
Од овие трајни аспекти на неговата физиономија произлегуваат основните задачи на Музејот од кои ќе приведам само некои.
Од нив прва е грижата за систематско собирање, чување и разновидно користење на музејски материјал, составен од одбрани творби на современата наша и странска ликовна и применета уметност, индустриски дизајн итн. Во прикажувањето на својот фонд уметнички творби, преку постојната поставка и на други начини, секогаш мора да настојува да биде нагласен меѓународниот карактер на колекцијата на Музејот. За да се дополни овој состав, а во границите на своите можности, установата прикажува актуелни и естетски релевантни појави, правци и личности во современите пластични уметности. Во своето дејствување, Музејот му посветува посебна грижа на македонското ликовно творештво. Таа значи систематско научно истражување на неговото минато, следење и поттикнување на неговиот современ растеж, осмислувајќи го и на тој начин своето постоење во нашата национална и културна средина.
Основните музеолошки дејности Музејот ги дополнува, поставувајќи ги во рамноправен однос, со дејности од друг карактер: разновидни предавања, симпозиуми;

---

[1] Кемал Сејфула, претседател; Борис Петковски, секретар; членови: Авramовски Драгутин, Ангели Радовани Коста, Антун Аугустинчиќ, Банде Михаил, Бек Божо, Бихаљи Ото-Мерин, Богданов Петре-Кочко, Велков Иван, Грна Новак, Ѓеорѓиев Ванчо, Јаковлевски Трпе, Кондовски Димитар, Кржишник Зоран, Личеноски Лазар, Лубарда Петар, Мазев Петар, Мартиноски Никола, Милосављевиќ Пеѓа, Момировски Томе, Нандор Глид, Петревски Ордан, Прегељ Марија, Протиќ Миодраг, Србиновиќ Младен, Тартаља Марино, Тодоровски Димо, Томовски Крум, Хаџи-Бошков Петар, Џамоња Душан, Брезовски Славко.

прикажување на филмови од областа на уметноста и одбрани уметнички филмови; приредување специфично подготвени музички и сценски изведби и вечери на поезијата; организирање стручно раководени групни посети на изложби, ателијеа, модерни архитектонски градби итн.

Досегашната дејност на Музејот

Во изминатиот период Музејот водеше посебна грижа за акцијата за подарување ликовни творби на Скопје. Неа тој ја разбра како можност да се оформи одбрана колекција на современи ликовни творби, создадена од уметници од најразлични културни средини, естетски и ликовни ориентации. Разбирањето за еден ваков напор беше извонредно, неочекувано големо и значајно по своите резултати. Во редица земји цели организации, посебни комитети, установи и поединци станаа носители и реализатори на идејата за основање на Музејот: во Италија — Националниот комитет на пластичните уметности, на чело со господата Енрико Паулучи и Марио Пенелопе и госпоѓата Палма Букарели, директор на Националната галерија за модерна уметност во Рим; во Франција — Комитетот за помош на Скопје, посебно господинот Жан Касу, бивш директор на Националниот музеј за модерна уметност во Париз, потоа господинот Жак Дусе, сликар, госпоѓата Жаклина Селц и господинот Ивон Тајандје и др.; во Англија — господата Денис Бовен, Кенет Куц Смит, Питер Бирд и Џес Ваткинс; во Чехословачка — д-р Јиржи Коталик, директор на Националната галерија во Прага; во Полска, Германската Демократска Република и Чехословачка — сојузите на ликовните уметници. Музејот им ја должи ним својата особена благодарност, за исклучителното залагање и помош во создавањето на неговата колекција. Посебно се возбудливи поединечните реакции на голем број уметници, меѓу кои има мошне значајни имиња на современата светска уметност. Нивниот придонес, и по својата вредност, а често и по својот обем, е впечатлив. Од многуте нека ни биде дозволено да ги споменеме имињата на Пикасо, Хартунг, Калдер, Кемени, Вазарели, Сулаж, Бај, Дивие, идр. од разни странски земји, и Лубарда, Челебоновиќ, Петлевски, Прегељ, Ќелиќ, Србиновиќ идр. од Југославија. За одбележување е дека принципите што ја раководат оваа акција се чинат осмислени и погодни и за натамошно нејзино траење, бидејќи произлегуваат од некои трајни етички и хуманистички аспирации на денешното напредно човештво и на современата уметничка свест. На овој начин создадената колекција содржи специфичности што ја изделуваат од редица други музеи од ваков карактер, ја прават особено важна и за ликовната уметност во Југославија и за поширокото балканско подрачје.[2]

Структурата на досега организираните изложби е обусловена од настојувањето за една активна и одговорна реакција на обврските и можностите што произлегуваат од досегашното постоење на Музејот.[3] Пред сè, систематски е прикажувано сè што му е подарено на Музејот, преку помали и поголеми изложби ,во редовната дејност или во рамките на Средбата на солидарноста, во која Музејот учествуваше со свој посебен дел. Овие прикази, организирани во Скопје и во други градови, овозможија публиката, веќе пред отворањето на новиот Музеј, да се запознае со неговата колекција, да ги оцени и да им оддаде признание на многубројните придонеси. За установата изложбите значеа и можност за опстојно проучување на она што го поседува, да се определат неговите реални димензии и вредности. Од самиот почеток таа континуирано прикажува наши и странски уметници, низ изложби на ликовна и применета уметност, уметничка фотографија, индустриски дизајн итн. Водена е грижа овие манифестации да опфатат квалитетни и актуелни остварувања. Низ изложбената дејност е спроведена интенцијата за внимателна, постојана свртеност и третман на македонското ликовно подрачје. Така, Музејот приреди неколку значајни самостојни и колективни изложби со кои го претстави него во редица културни центри на Југославија и во неколку други земји (Италија, Франција, Германија, Турција идр.).

Меѓу сите овие манифестации за одбележување се приказите на творештвото на уметниците од Југославија: Муртиќ, Генералиќ, Берник, Хаџи Бошков, Шијаковиќ, Ќелиќ, Мазев, Прица, Прегељ, Ружиќ, Хегедушиќ, Мартиноски, Лого, Дамњановиќ, Оташевиќ, Рељиќ, Грабул идр.; групните прикази на подарените дела за италијанскиот град Вајонт; на Македонската применета уметност; на Актуелните тенденции во македонското творештво; изложбата на Современата македонска уметност во Белград, Загреб, Сараево идр.; на графичкото и сликарското творештво на странските уметници Зигаина, Пикасо, Казарела, Хартунг, Ана Ева Бергман; групните прикази на графики и на слики на совре-

[2] Види прилог табела бр. 2 за составот на колекцијата.
[3] Види прилог табела бр. 1

мени автори од Чехословачка, Западна и Источна Германија, Белгија, Полска, Унгарија, САД, Италија, Франција итн. Меѓу нив се изделува изложбата на Одбрани дела од Мајскиот салон од Париз (1966). Сите изложби беа замислени и како фокус на културни акции почнувајќи од изработка на каталози, до организирање на соодветни предавања, средби со уметниците, литературни и музички рецитали, прикажување пригодни филмови и сл.

Посебно место во оваа активност на Музејот зазема Меѓународната изложба на карикатури, која тој ја организира во заедница со хумористичкиот весник „Остен" од Скопје. Таа е досега два пати приредена (1969 и 1970), во рамките на Средбата на солидарноста. Преку неа градот се здоби не само со една значајна манифестација, туку и со веќе доста голема и интересна колекција на современа карикатура. Голем дел од изложбите на странската и нашата уметност, беа од Скопје пренесувани во други установи во Македонија и надвор од неа, со што Музејот стана еден од инструментите за овозможување на една поширока информираност за најактуелните настојувања во оваа област.

Комплексната физиономија на Музејот, сложената и разновидна структура на неговата колекција, обусловија тој со голема одговорност да се однесува кон проблемот на изградување и постојано усовршување на една што посериозна и обемна документација.

Со извонредна смисла за соработка, сите дарители му доставија на Музејот детални податоци и информации за своето творештво, што овозможи да се пристапи кон првата етапа во устројувањето на стручниот архив и документација на Музејот. Голема поддршка е добиена и од редица установи од земјата и од странство, во вид на разновидни каталози и публикации. На тој начин е зачнато и формирањето на библиотеката на установата. Се собира, се средува и се обработува разновидна документација што се однесува на историјата на современата македонска ликовна уметност.

Издавачката дејност на Музејот досега се изрази во печатење на каталози за поединечни и групни изложби и на публикации, во вид на каталози, за подарените дела во колекцијата на Музејот. Издадени се два билтена, а се подготвуваат нови броеви. Се подготвува издавањето на првиот Зборник на Музејот, на менет пред сè на современата македонска уметност. Сите публикации се печатени и на најмалку еден странски јазик.

Мошне е широка соработката на Музејот со значителен број установи во земјата и надвор од неа. Таа има разновидни облици: заедничко организирање на изложби, стручна асистенција од различен карактер, а меѓу другото, во поглед на скопскиот Музеј се изразува и со морално или непосредно поддржување на неговата акција, за компонирање на една колекција со одбрани дела на ликовни уметници од разни земји во светот.[4]

За зградата на Музејот

И самата градба на новата зграда на Музејот е обележена со духот на меѓународната солидарност спрема Скопје. Полската влада, во договор со Собранието на град Скопје, реши на своја сметка, а преку Здружението на полските архитекти, да организира национален конкурс за нејзиниот проект и да ја финансира изработката на сета неопходна техничка документација. Конкурсот е спроведен во 1966 година, со учество на 89 проекти што одговараа на неговите потреби. Меѓу нив е одбран трудот на тројца архитекти: Мокшински, Клишевски, Вјежбицки. Нивниот проект најмногу се совпаѓаше со основните елементи изложени во концепцијата на градежната програма за зградата на Музејот: примена на современи музеолошки принципи за функционална и архитектонско-естетска хомогеност на зградата; овозможување што поголема флексибилност на корисниот простор, сообразеност со потребите и можностите на Скопје согледани во една перспектива итн.

Овој град ги обезбеди сите средства за целосно довршување и опрема на овој значаен објект. Новата зграда, извонредно логична и архитектонски кохерентна целина, овозможува идната дејност на Музејот да ја добие својата полна материјална заснованост. Во неа ќе може конечно да се пристапи кон доследно реализирање на целите и задачите на Музејот, во духот на високите принципи врз кои е создаден. Системот на неговите дејности ќе ја комбинира професионалната и научна совесност, со ангажиран и одговорен пристап кон сите актуелни феномени од областа на дејствувањето на Музејот. Посебна задача ќе биде установата активно да се вклучи во некои значајни процеси што треба да решат одделни битни проблеми на средината во која таа дејствува; на пример, во напо-

[4] За својата дејност Музејот е награден со Ноемвриска награда на град Скопје за 1965. Неговата активност инаку беше широко следена од нашата и странската јавност. (Види прилог за искажувањата).

рите да се хуманизира, естетски облагороди град Скопје во моментот на неговата интензивна урбанистичка и архитектонска преобразба. Во таа смисла Музејот веќе го даде својот придонес во вид на предизвикување на творечката и културната јавност за потребата од синтеза на ликовните уметности и архитектура во изградбата на Скопје. Тој беше и иницијатор за организирање Меѓународен симпозиум за ликовно обликување на Скопје. Неговото реализирање веројатно ќе следи во најскоро време.

колекцијата на мсу во првата варијанта на постојаната поставка

Општи карактеристики на колекцијата на МСУ

1. Формирањето на Музејот како плод на светската солидарност на уметниците ја определи основната стратегија во создавањето на неговата колекција, а особено нејзиниот состав и физиономија. Таа особено во првиот период, претставуваше еден хетероген состав.
Пред сè, реакцијата на дарителите беше разновидна по својот обем. Така, колекцијата содржи творби со кои доста широко се прикажува творештвото на некои земји, во размери со кои скопскиот Музеј може да влезе во редот на најзначајните селекции на дадено национално творештво: таков е случајот, на пример, со југословенското, француското, помалу со италијанското, полското и чехословачкото; од други земји Музејот поседува помал број дела или само поединечни прилози.[4а]
Второ, придонесите на уметниците се различни и по својот ликовен, уметнички квалитет. Причината е колку во различноста на творечките физиономии на дадени автори толку и во нивната можност опстојно да се определат спрема една ваква акција. Во таа смисла Музејот веднаш ја согледа потребата да ги определи битните идејни, естетски, културни и социолошки аспекти на својата физиономија и димензиите на своите перспективи: основно, дека е установа произлезена од еден меѓународен напор да се создаде, без какви и да било предрасудоци од расен, политички и естетски карактер, средба на високи творечки достигања на современата ликовна уметност. Нив тој ги упати кон уметници чие што творештво, претставено во колекцијата, може да се совпадне со една таква цел: кон автори што веќе ја претставуваат „класиката", историската појдовна основа на современата уметност, но исто така и кон оние чие што творештво се создава во овој период кога дејствува и самата установа, кои ја претставуваат авангардната, современата естетска клима. Со тоа значително се измени структурата на колекцијата. Придонесите сè повеќе претставуваа не само благородно одговарање на еден морален поттик, туку и високи ликовни остварувања, репрезентативни избори од дадено творештво, во кои се изразени актуелни стремежи, движења и правци, присутни во поновото ликовно творештво во Европа и во светот.
2. Во мошне скромни размери, ограничени засега со мошне малите финансиски можности, Музејот се обидуваше структурата на својата колекција да ја изградува и со откупи на творби за кои беше заинтересиран во врска со концепцијата на својата колекција и на своето дејствување. Меѓутоа, тој можеше да откупува творби само од оние странски уметници што излагаа во негова организација, главно дарители на Музејот.
Откупот на дела на уметници од Југославија беше раководен од целта на прикажувањето на ова творештво во колекцијата на Музејот: тоа е обидот да се докаже неговата суштинска, творечка припадност на светската ликовна уметност, како органски дел вклопен во неа според битно естетски, ликовни премиси. Притоа, Музејот сметаше дека за македонското ликовно творештво откупот треба да значи и одговор на неопходноста за почнување на систематски начин да се обезбедува неговото собирање, заштита, обработка, претставување.

Карактеристики на првата варијанта на постојната поставка на МСУ

1. И во определувањето на битните елементи на физиономијата на првата варијанта на својата постојана поставка, МСУ тргнуваше од основните цели и задачи на своето дејствување. Тие го определија првиот принцип во компонирање на поставката: тоа е прикажување на творби чија физиономија ја изразува, низ сериозни ликовни вредности, својата обусловеност од највисоките стремежи на современата култура и уметност. Оваа ориентација императивно ја постави

[4а] Во колекцијата на МСУ во Скопје, заклучно со септември 1970., се наоѓаат вкупно: 2050 дела од 1020 уметници од 40 земји.

потребата Музејот, во обликувањето на својот обид да прикаже еден дел од единствената визија на уметноста на XX век, да тргне од уметничкото дело ,,како резултат, опредметена вредност" (М. В. Протиќ).

2. Идејно-естетската, културната и социолошката особеност на физиономијата на МСУ обуслови неговата прва постојана поставка да биде замислена како едно органско единство; во него треба да се здружат разновидни појави, личности и дела, распределени според своите особени стилски и непосредни творечки белези, во помали целини на еден кохерентен состав. На тој начин да се изрази идејата за единственоста на уметничкиот јазик кога непосредното остварување, уметничкото дело, се материјализира како израз на високи појдовни естетски критериуми.

Понатаму, заклучено е дека одделна личност треба во колекцијата да биде застапена со дела што најдобро ѝ одговараат на општите цели на поставката, а во исто време најцелосно и најповолно ќе ја афирмираат авторовата творечка физиономија. Оттука, уметници од кои Музејот поседува поголем број творби од разни нивни творечки периоди, се застапени само со дела што им одговараат на овие услови. Се разбира, ограничувањата произлегуваат и од невозможноста, дури и при засведочени квалитети, да се изложи сè што поседува Музејот.

3. Веќе со претходните укажувања е очигледно дека еден од главните принципи при составувањето на постојната поставка е и примената на мерила што ѝ припаѓаат на самата природа на уметноста. Притоа, треба да се потцртаат неколку моменти:

Поставката на Музејот не може да има амбиции, особено кога се однесува до странската ликовна уметност, за обликување на целосна историска панрама. Во поглед на странското ликовно творештво Музејот ќе се обиде на најразновидни начини да го следи неговиот историски тек: помалку со откупи, а повеќе со размена или позајмување на дела од други установи, од разновидни повремени исложби итн. Постојаната поставка во овој дел изразува и некои други моменти. Изборот на експонати од странските уметници се раководи и од бројот на подарените дела од дадена земја; поголемата застапеност од овој аспект не значи во оваа област, давање предност на таа земја во споредба со некои други. Респектирано е, по можност, и значењето на даден уметник за развитокот на ликовната уметност во земјата на која ѝ припаѓа, како и неговата улога воопшто во историјата на ликовната уметност или на нејзината сегашна еволуција.

Вклучени се и уметници што беа учесници во создавање на школи, правци и стилови, дури и тогаш кога Музејот не располага со најдоброто или со некое од најдобрите нивни дела. Водена е грижа за бројот на уметничките дела што некој автор ги подарил, па се вклучени и остварувања што можеби имаат поскромни квалитети. Интернационалниот карактер на колекцијата и претставувањето на дадена земја се застапени до максимум, особено во изложбата на графика.

Се сметаше дека ликовното творештво во Југославија треба да биде претставено со најистакнати личности од сите генерации и од сите видови ликовни определби, со карактеристични, одбрани дела. Притоа, не се следат напорите на други установи, што му даваат главен акцент на творештвото од својот национално-уметнички амбиент или имаат поширок задачи: во смисла на целосно, историско ретроспектирање на современото ликовно творештво во Југославија (МСУ, Белград).

Во сообразност и со ,,младоста" на творбите во неговата колекција (главно датирани од крајот на педесеттите години наваму), Музејот сакаше, во границите на своите можности и вложувајќи максимални напори во таа смисла, особено да ги афирмира авангардните и актуелните појави, личности и дела во современото ликовно творештво од Југославија. Изборот на делот што во тој контекст го сочинува македонската ликовна уметност е раководен и од реалноста дека Музејот дејствува во дадена национална културна и средина таа го обезбедува не само неговото материјално егзистирање, туку ја овозможува, треба да ѝ даде перспективи на неговата непосредна и идна културна акција и мисија. Меѓутоа и во овој избор максимално е одбегнато прикажувањето на дела што не произлегуваат од една изградена култура на ликовното гледање, конципирање и творење; вклучени се творби чијашто ликовна физиономија ги надминува локалните, културни, етнички и естетско-ликовни рамки и со кои македонското ликовно подрачје се стреми органски да му припаѓа на светот. Но видливо е настојувањето да се одбележи и автохтоното, автентичното, оригиналното; поврзаноста со традицијата, со посебноста на македонското подрачје, до колку ги има во одделни дела. Но овие придонеси на општата констелација на светското пластично-ликовно творештво, се третирани во функција на нивната сраснатост, поврзаност со основните цели на поставката. Застапеноста на македонските уметници во неа е сообразена и со фактот дека во

Скопје постои уште една сродна институција — Уметничката галерија, која исто така ја третира македонската уметност во својата постојана поставка. Сакајќи да значи суштинско, естетско-стилско надополнување, комплементарност, а не удвојувано прикажување на иста материја, Музејот се определи за еден поинаков принцип во презентирањето на ликовната уметност од нашата Република.

Инаку, со оваа поставка на Музејот и воопшто се постигнати можности Југославија да ги надополни, хронолошки или со дела со поинакви творечки и стилски белези, своите колекции на странската модерна уметност (во Народниот музеј во Белград се застапени дела од импресионизмот, неоимпресионизмот, надреализмот, кубизмот итн.) и на југословенското ликовно творештво, застапено во одделни национални и општојугословенски поставки во Љубљана, Загреб и Белград.

Конечно, од сето изложено произлегува дека нашата поставка е сватена како антологиска селекција на одбрани остварувања. Меѓутоа и во нејзиниот случај важи она што го одбележува М. Б. Протиќ за колекцијата на белградскиот Музеј: дека ,,меѓу една антологија и една музејска поставка со високи барања и мерила постои суштинска разлика. Секој музеј може да изложи само најдобри дела со кои располага". Точно е и неговото мислење дека со тоа изборот станува посуптилен и потежок: ,,Зашто вредноста на поставката не е само во простиот збир на вредности на изложените дела туку и повеќе или помалку од тоа — автономна, органски вообличена, критичка и историска панорама, посебна уметничка визија"[5].

Некои специфичности на изложените дела

Поставката, како што се рече, содржи експонати создадени главно во последните десет до петнаесет години. Со оглед на тоа дека тие им припаѓаат на уметници со разни уметнички ориентации, во неа можат да се индицираат некои најважни правци, стремежи и појави од тој период во ликовната уметност. Преовладува ситуацијата карактеристична за времето од крајот на педесеттите, до средината на шеесеттите години. Таа е изразена низ разни варијанти на нонфигуративната уметност и на енформелот; на фигуративната уметност, низ тенденциите на традиционалниот експресионизам, на новата фигурација, надреализмот, поп-артот итн.; помалку се застапени тенденциите на новата апстракција, на оптичката (оп-арт) и кинетичката уметност, новиот реализам; потоа објекти, примарни структури итн.

Од странските земји најбогат и најразновиден е придонесот од Франција, застапена во постојаната поставка со над 50 уметници. Од нив голем дел се влезени во историјата на ликовната уметност на XX век, а други мошне впечатливо ја претставуваат и современата ликовна клима во таа земја и во Париската школа воопшто. Со овие автори најполно се претставени и сите тенденции и стилски насоки што инаку ја карактеризираат поставката, зашто тие се често меѓу најважните нивни носители, а неретко и нивното дело во поставката е остварување со високи ликовни квалитети и многу карактеристично за естетската клима на која ѝ припаѓа.[6]

Фигуративното сликарство е застапено со творби на повеќе уметници со различни ориентации и од генерации што твореле во Франција од почетокот на овој век до денес: Аликс, некогашен ,,кубистички експресионист", со дело од неговите последни години: нежни, светли, рафинирани бои, синтетични, асоцијативни форми; Громер, чиј цртеж, експресионистички поставен, содржи здржана сила, рационалност и творечка изразност; Ф. Леже, исто со цртеж што го изразува неговиот необичен третман на предметите: ги пресоздава во мошне лапидарен стил на геометризирани форми, задоени со кубистичка естетика; Сирваж, кој преку кубизмот дојде до геометризираната стилизација и деликатен колорит, користен за фини, декоративни композиции; наивците Лефранк и Виванкос; ветеранот Ф. Деноаје; конечно тука е творбата на Пикасо (од периодот на неговите ,,алжирски жени" и многубројни ,,глави на жени" од 1963 година), во која неговиот генијален пластичен усет, смислата за деформација, ,,сакатењето" на човечкиот лик се исполнуваат со извонредна експресивност и драматичност. Тука се ,,помладите", кои се хранат од сета духовна клима и сето искуство

---

[5] Миодраг Б. Протиќ: Предговор во каталогот на колекцијата на МСУ во Белград стр. 10—11, Белград, 1965.

[6] Овие белези најдобро се согледуваат низ сликарскиот дел, значително послабо во скулптурата. Во графиката се присутни неколку значајни имиња, со кои се дополнува француското присуство во колекцијата на Музејот. Графиката е претставена во посебен каталог од мојата колешка Соња Абациева Димитрова; јас тука само ќе ги споменам имињата на Естев, Базен, Масон, Лирса, Хартунг, Аликс, Бифе итн., за потврда на ова мислење.

на ликовниот XX век, а чија ликовна синтакса е ситуирана на меѓите меѓу неформното, асоцијативното, надреалното, експресионистички деформираното, агресивното и провокативното: на пример, В. Лам (од длабочините на потсвеста ги извлекува своите архаични, магични, надреално-кошмарни визии); Р. Жиле (енформелни агломерации, кондензирани во монструозни, хомо-анимални привиденија); Алешински, еден од групата Кобра (со нагласена, експресивна синтетичност на потегот, привидна ,,небрежност" на испреплетени линии обликува еден гротескен и делирантен свет); Атила (иронично-инфантилни и сурово експресивни структури, со звучно агресивен колорит); Иг Вајс (зајадлива, провокативна ликовност што се храни од современата урбана кошмарност), потоа Межијас, Кордес, Вимар итн. итн.

Од многубројните претставници на апстрактната и нонфигуративната уметност во поставката се застапени Манесје, со цртеж сведен на крајни, ,,метафизички" знаци — потези; Ле Моал, кој суптилно и нежно ја преобразува појдовната визуелна сензација во сочни, колористички симфонии; Сенжие, заинтересиран за строга, здржана организација на нефигуративни конструкции појдени од стварноста; Пињон, кој пластичната, дисциплинирана конструктивност ја здружува со силна, барокна емфатичност, насочена кон егзистенцијални и актуелни теми; Прасинос, кој здружува надреална атмосфера и апстрактна експресивност во вознемирени дисперзирани потези и површини со скржав, стемнет колорит; Дајез, кој преку кубизмот е дојден до стегнат геометризиран јазик на форми консумирани во деликатни колористички хармонии; Дмитриенко, кој пак преку кубизмот и Кле, се претвори во нонфигуративен сликар, во духот на лирската апстракција; Месажје е ,,апстрактен пејзажист" чии вознемирени, карактеристично обоени ,,витли — бури" на потези и површини, се инспирираат од состојбите во природата; К. Бријан, кој ја дефигурира стварноста, реагирајќи против шематските идеи и форми, разбирајќи ја апстракцијата како скриена ,,заговорничка" реалност; Озијасон, кој агломерира, комбинира сочни, пастуозни површини на звучни, нонфигуративни колористички плохи; Домото, близок до претходните во својата жед да ѝ соопшти на аморфната материја ,,вознемирувања", кондензирани во глатки и рељефни наслојки на колористички пигменти; Зао Ву Ки се изразува низ поетска, флуидна, атмосферско-пејзажна асоцијативност на колоритот и рафинирана, калиграфска сензибилност на потегот; Л. Зак исто така е чувствителен и нежен во допир со пластичните медиуми; Дусе е сиот во напорот да ја дисциплинира својата импулсивност и ја претвори во рафинирани, сензибилни ликовни сонати; Р. Дивије, кој го претвора платното во експлозии на звучно обоени, мечовидно-радијални линии; Мусиќ, со својата лирска трансфигурација на реалноста, низ широка скала стемнети, асоцијативно третирани бои; Сулаж, чие сликарство, со природна и монументална сила, се изразува низ масивен како блок потег, втопен во здржана палета каде доминира цела скала градации меѓу црното и сивото; Марфенг, во основата близок до својот колега, но поделикатен и флуиден, иако не и така драматичен; Шаршун, еден од ветераните, во последно време се изразува низ скоро ахроматски, пурифицирани површини на сликите; Вазарели, тој предводник на современите тенденции во геометриската апстракција и оп-артот, со картезијанска прецизност и чистота на интенциите, го претвора светот на сликата во геометризирани обликовни констелации; Дејрол, чие здржано и одмерено сликарство и припаѓа, во основата, на истата клима. А цела редица помлади уметници го остваруваат своето присуство во колекцијата преку дела што им припаѓаат на поновите истражувања во пластичните уметности; поп-артот, оп-артот, новата фигурација: Франта, Жерардиаз,

Од Италија во поставката се со слики претставени неколку истакнати личности: Гутузо, со пејзаж сведен на есенцијални индикации на природните нешта, низ еден ,,разблажен", светол колорит; Де Стефано, со темпера со распливнати, аморфни, растворени форми; Зигаина, кој обичното, секојдневното постоење го претвора во магични, надреални, халуцинантни состојби; Калји и Шалоја кои, на различен начин, со комбинирани техники и сложени пластични средства, материјата ја прават асоцијативна за некои состојби во стварноста и во егзистенцијата на нештата; Паулучи, чија нонфигурација е произлезена и од некои фовистички сеќавања; Бури, со слика во која композитните материјали се коагулираат во асептична, колористички скржава бело-црно, наместа ,,нагорена" констелација на ,,брчки" и ,,рамнини"; Бај, со една од своите бизарни слики, што ја егзалтира магичноста на чудесното исткаено од кошмарно-гротескни елементи, полни со иронија и изненадување; Алвиани, еден од најсензибилните истражувачи на визуелните ефекти од разновидна обработка на дадена метална површина; Барукело, со дело карактеристично за неговите чудни констелации на исписи, цртежи-сенки на нештата, некаква комбинација на деликатност, со рафиниран хумор и иронија; Санфилипо, кој е вознемирен

и здржан во исто време, а вљубен во асоцијативни ситуации за нешто провокативно и необично, колку и секојдневно.[7]

Чехословачкото творештво е претставено со уметници со кои донекаде се обележува регистарот на современите стремежи во него. Извесни реалистички концепции бегаат од тесните формули, а одделни тенденции кон поентилизмот (Јан Зрзави), надреализмот, (К. Вака) кубизмот, енформелот (Менчик, Кафка, Котик), геометриската апстракција, лирската апстракција и фигурацијата со поактуелни белези (Кривош) содржат особености на една посебна национална и културна средина.

Некои особености на полскиот ликовен израз во европската модерна уметност (изразени, почнувајќи од творештвото на Маркусис, Маковски, Евгение, Зак) се присутни и во делата од оваа колекција: на Цибис, еден од главните претставници на предвоената колористичка струја во Полска; на Бжожовски, полни со наметлива експресивност на колоритот смешана со надреалистички тенденции, вметнати во едно алузивно сликарство; Стажевски, еден од ветераните на конструктивизмот и геометриската апстракција, претставен е со слика — релјеф со нагласена едноставност на елементите; на Тжожевски, кој преку надреализмот навлезе во нонфигуративното сликарство во кое раскинатите, назабени форми се осветлени со една необична светлост; Б. Либерски, со една слика од серијата на неговите плакатски поедноставени и шематизирани претстави на современи градски амбиенти итн. итн.[8]

Англиското присуство е остварено низ сликите на Денис Бовен (апстрактно сликарство со оригинални техники, заинтересирано за магличести, ,,космички"-претстави); Колин Сакстон (широко гестуално, апстрактно сликарство, преда дено низ стемнета и впечатлива гама на бои); Џенифер Диксон; Кенет Роват (слика-релјеф, сведена на односи на бело-темни материјали профилирани со геометриска интенција); со цртежот на Дејвид Хокни (инцизивна, впечатлива прецизност и изразност на потегот во обликување на човечката фигура).

Уметноста на Америка, бројно скромно застапена, е присутна со неколку значајни имиња. Така Калдер, освен со скулптура, го среќаваме и со еден виртуозно, колористички ,,распеано" обликуван гваш; Д'Арканѓело, еден од претставниците на американскиот поп-арт и уметноста на ,,острите рабови", со слика што ја открива неговата духовно-стилска култура, прочистеноста, едноставноста и полнотата на неговиот ликовен јазик, импресиониран од урбанизираниот и техницизиран пејзаж; С. Шерман, која со болезнено-морбидна чувствителност за ,,декадентен" цртеж и боја, третира современи американски теми; Кристо, еден од најпознатите" ,,нови реалисти", е претставен со едно свое карактеристично ,,пакување"; провокативна, цинична персифлажа против фетишите и меркантилизацијата на нашето постоење итн.

Шпанија е претставена со неколку впечатливи личности. Тука се прво Миларес и Каногар, двајца од познатата четворка (Саура, Феито, Миларес и Каногар) на групата ,,El 'Paso". Миларесовото дело, од неговата фаза на ,,новиот реализам", е втопено во вжештената социјална клима и немирот на неговата земја, акцентирана со морбидни, агресивни, тродимензионални колажи-структури; Каногар дава низ синтетична ,,фигуративност" колористички и психолошки драматична визија, исполнета со архаични призвуци; тука е деликатниот апстрактно-асоцијативен гваш на Хернандез Пижуан и делото на Мил Луброт: композитна техника, која, користејќи секојдневни симболи (печатарски букви), креира една посебна ,,визуелна поезија".

Данска е вклучена со две значајни фигури: М. Андерсен, чиј пластичен свет е далечна, ригорозна и експресивна ,,преработка" на природата за да се сведе сликата на експлозивни судири на светло-темното; и Р. Мортенсен, заинтересиран за крајна редукција на ликовните медиуми, за нивното претворање во индикации, сенки на нештата, со геометризирани елементи и чисти, сурови односи на обоени, површини, во духот на систематското сликарство или новата апстракција. Од истите извори се напојува и сликарството на Белгијанецот Гастон Бертран. Претставени се уште Јапонија (Ј. Нома), Грција (М. Пиладакис), Унгарија (М. Шомош), Швајцарија (Д. Вирц, О. Далвит) и Луксембург (Р. Бертем).

Во делот на колекцијата резервиран за скулптурата и објектите се застапени повеќе земји.

Од нив најмногубројно е претставена Италија, со десет автори главно од постарата генерација; Базалдела (пасиониран истражувач во продуктите на примитивните и далечните цивилизации, со афинитет за архаична изразност), Зомаини (слободни расчлести биоморфни и флореални, нонфигуративно

[7] Да одбележам дека личности како Кара, Ѓедова, Сантомазо, Гверини, Гвересќи, Капогорси, Афро итн. се застапени со графики или цртежи, со што се индицираат некои од битните тенденции во оваа уметност.

[8] Широко, разновидно и мошне квалитетно е и присуството на редица чехословачки и полски графичари во графичкиот дел на колекцијата.

асоцијативни форми), Кола, Кало сите присутни со неволуминозна, нефигуративна скулпторска експресија, карактеристична за времето од пред неколку години; М. Маскерини (со една минијатурна кондензирана во формите женска фигура) и, меѓу помладите, Карино, чие дело им припаѓа на објектите и примарните структури.

Француската скулптура е претставена со шесмина уметници: Е. Ажди (апстрактна, мека стилизација на формите, без редукција на крајна геометричност), Ф. Стали (експресивна заобленост на формите, асоцијативни по својата пластична изразност), Марта Пан (рафинирана, смела кондензација на масите, претворени во заоблени, чисти волумени), Ј. Спитерис. Данил (кинетички објект) Со неколку скулптури се претставени Полска, Чехословачка и Англија. Со по едно се застапени Јапонија (С. Тешигахара), Израел (М. Кадишман) и Куба (Карденас); ако е тоа главно ,,традиционална" фигуративна и нонфигуративна скулптура, Венецуела со А. Угуето (кинетички објект) Е. Пара и Ц. Перез (кинетички објект), Холандија со Франк Гриблинг, Западна Германија со Клаус Шулц (објект-скулптура, исполнета со импликации на современата иконосфера), Шпанија со Рабаскал (скулптура-објект, сведена на монументална, провокативна, ангажирана порака); Чехословачка со Јанкович (надреална, гротескна, провокативна и саркастична пластика, блиска до некои неодадаистички и попартистички тенденции) — ја воведуваат нашата колекција во некои актуелни појави во денешното пластично творештво.

Америка е застапена со еден карактеристичен мобил на А. Калдер: нежни, деликатно обликувани листовидни и цветовидни форми, тивко ,,разнишани" низ просторот. Тука се уште и Х. Ферлич, М. Липовски и др.

Швајцарија е достојно застапена со едно дело на Золтан Кемени: мечовидни метални шипки се вкрстени во динамично распоредени ,,снопја", во форма на метален релјеф.

Современата уметност на југословенските народи во оваа поставка ќе биде застапена со приближно ист број како оној што ги опфаќа странските автори. Колекцијата е и тука сообразена со ситуацијата дека Музејот, во основата, располага со творби од еден потесен период. Поради тоа редица експонати во оваа прва варијанта на постојаната поставка не можеа да бидат претставени за да не ја нарушат хомогеноста на нејзината општа, ликовна и стилска, структура. Исклучок е направен само за неколку дела на македонски сликари од постарата генерација (Пандилов, Личеноски, Мартиноски), дела создадени порано, главно во триесеттите и четириесеттите години на овој век: како една мала индикација за развојот на ликовното творештво, во средината во која дејствува Музејот.

По својата ликовна физиономија изложените дела им припаѓаат на најразлични правци: енформел, сликарство со материја, сликарство на акцијата, апстрактен пејзажизам, сликарство на знакот, геометриска апстракција, нова апстракција и сл.; на разни видови на фигуративната уметност: традиционалниот експресионизам, неонадреализам, новата фигурација, поп-артот и сл. Како и во странските придонеси, од југословенското современо творештво не се застапени целосно или воопшто се отсутни, тенденциите на оп-артот, кинетичката уметност и сл.

Во тие стилски рамки изложениот материјал зборува за својата идентичност, усогласеност со општите современи естетски концепти. Но во него се присутни и специфични модалитети на нивното користење, што можат да се постават како посебен придонес на југословенскиот ликовен израз во интернационалниот вредносен дијапазон; придонес од нашата културна ситуација, со сета нејзина разновидност.

Така во енформелот, потоа во сликарството со материја, сликарството на знакот, асоцијативното сликарство и сл., се насетува кај многубројни автори посебно комуницирање со белезите на својата средина. Тоа се изразува низ структурирање на пластични знаци и симболи, со примена на пиктурални решенија што асоцираат за некои фини користења на нашата пластична традиција; или низ емотивна и рационална асимилација на поттиците што произлегуваат од твречко, органско соживување со духовните вредности на еден национален амбиент: тоа може да се согледа во сликите на Петлевски, Возаревиќ, Кондовски, Берник, Анастасов др. Во други случаи тоа се комплексни интровертни емотивни кореспондирања со светот на реалноста, што се сведуваат на интерес за некои особени состојби или видови на материјалната појавност. Тогаш се прибегнува до посебно манипулирање со пиктуралната материја за да се создадат заобиколни, транспонирани или во други случаи, речиси физички, визуелно асоцијативни, противвредности на појдовната импресија: на пример во творбите на Мазев, Б. Протиќ, М. Поповиќ, Калчевски, Ристески, Глиха итн. — една ликовна стратегија што може понекогаш да се подведе и под терминот апстрактен пејза-

жизам. Напати импулзивната, директна акција, динамичното, експресивното ослободување на ,,пораката" се јавува во форма на таканаречената сликарство на акцијата и лирска апстракција: на пример, во творбите на ветеранот П. Лубарда, потоа на Б. Михајловиќ, Муртиќ, со нешто посмирена драматика кај Прица др.

Преобразувањето на духовните димензии на личноста на уметникот од нашето подрачје во допир со едно време на доминација на науката и техника, особено се изразува во слики во кои е спроведена рационална, често декоративно дисциплинирана ликовна организација. Таа е во основата, поставена врз проучена редукција на ликовната форма на извесни конструктивистичко-геометриски компоненти и истражувањето на посебни визуелни ефекти во различен степен. Тоа се забележува во творештвото на М. Б. Протиќ, Ќелиќ, Дамњановиќ, Перчинков др.

Траумaтичната атмосфера, емотивните, етичките и социјалните трусови на нашата епоха (често пак со извесна афективна и мисловна ,,локализација" на внатрешната содржина) се ,,преобликуваат" во делата на некои југословенски уметници во сликарство што, во основата, стилски му припаѓа на неоекспресионизмот, неонадреализмот, фантастиката. Тоа е спроведено во пиктурални состави што ѝ должат колку на фигуративната, толку и на апстрактната уметност на нашиот век. Нејзините белези се експресивни, деформирани, поетски, драматични, филозофско-метафизички настроени или гротескно-кошмарни преобразувања на ,,фигуративноста" на темата, на појавноста на еден реален свет; или на призраците од најтемните предели на човечката психа: карактеристично за делата на Иванчиќ, Величковиќ, Станчиќ, Куноски, Србиновиќ, Прегељ, Чемерски др. Понекогаш, овие основни карактеристики на нивната внатрешна амплитуда се провлекуваат низ насочена, намерна емотивна асептичност, во непосредноста, привидната бруталност и циничност во користење на разни пластични медиуми: поради тоа со покондензиран, провокативен содржински контекст, а во манир што обично се означува како нова фигуративност, поп-арт итн.: во творби на Хегедушиќ, Прегељ, Рељиќ, Оташевиќ др.

Некои од ветераните на нашата уметност се претставени со творби во кои се содржи нивната специфична ликовна физиономија, фина колористичка оркестрација врз теми од секојдневниот амбиент (Пандилов, Челебоновиќ); непосредност, првичност на колористичката и цртачката изразност (Мартиноски, Личеноски); поголемо респектирање на некои надворешни атрибути на реалниот свет (Челебоноввиќ, Личеноски, Милуновиќ) или негова послободна експресивна и фанстантична преобразба (Мартиноски и Милосављевиќ) и сл.

Сликарството на наивните е застапено со по едно дело од неговите најзначајни претставници Иван Генералиќ, Иван Рабузин, Вангел Наумовски др.

Во делот на скулптурата и објектите уметниците од Југославија се застапени со 37 експонати. Во тој број најголемо е учеството на автори од Хрватска и Македонија. Инаку не особено голема, оваа колекција содржи остварувања на редица најистакнати уметници од нашата земја. Наедно се, застапени најкарактеристични настојувања во овој вид ликовно творештво кај нас. Притоа, забележливи се и тука особените индивидуални придонеси во општите светски настојувања.

Тука се среќаваат остварувања: на К. А. Радовани (стабилизиран пластичен говор на фигурација ослободена од притисокот на општи карактеристики и заинтересирана за артикулација на пластичниот волумен) Ружиќ, кој се стреми кон експресивен ефект на рудиментарна, монументално-архитектонски разбрана форма); Џамоња, (со систем на заварување на голем број еднообразни метални компоненти, гради неправилни, масивни форми или со преплети на вериги создава дводимензионални метални ,,таписерии"); Бакиќ, (заинтересиран за крајна редукција, дематеријализација на формата); Рихтер, (со картезијански рафинман во компонирањето; на состави од основни идентични елементи); Јевриќ (со динамична, расчленета комбинација на ,,грутки" и прачки); Лого, (заинтересиран да ја подведе пластиката под рационална, техницизирана естетика); Хаџи Бошков, (заслушан во драмата на постоењето, сака динамиката на космичкото движење и немирот на човековата психа да ги соопшти на разновидни метални ритмички состојби); тука се чистите, обликовно стегнати примарни структури на Грабул; пурифицираните, рафинирано проектирани и компонирани објекти на Шутеј и на Шијак; потоа впечатливите остварувања на Тихец, Маневски, Ротар, Јанчиќ, Кантоци др.

* *
*

На крајов сакам да одбележам дека оваа прва поставка на Музејот треба да биде третирана само како етапа на еден непрекинат процес; на напорот постојано да се подобрува нејзиниот состав, во функција на степенот на нашето активно следење на динамичниот и немирен од на пластичните уметности, кај нас и во светот.

Борис ПЕТКОВСКИ
Директор на
Музејот на современата уметност
Скопје

Табела 1

ИЗЛОЖБЕНА АКТИВНОСТ (1963 — 1970)
EXPOSITIONS ORGANISÉES (1963 — 1970)

Изложби на Музејот во Скопје — Expositions du Musée à Skopje

1963.	
2 — (Иницијативен одбор) (Comité d'Initiative)	
1964.	
1 — (Иницијативен одбор) (Comité d'Initiative)	
10 — МСУ, од кои	5 странски 5 домашни
1965.	
8	4 странски 4 домашни
1966.	
16	10 странски 6 домашни
1967.	
13	5 странски 8 домашни
1968.	
13	7 странски 6 домашни
1969.	
11	7 странски 4 домашни
1970.	
10	3 странски 7 д-машни

Изложби на Музејот во други градови на Југославија (1963 — 1970)
Expositions du Musée dans les autres villes yougoslaves

1963.	1 (Иницијативен одбор)
1965.	1 (МСУ)
1966.	4
1967.	7
1968.	3
1969.	8
1970.	4

Изложби на Музејот во странство (1963 — 1970)
Expositions du Musée à l'étranger (1963 — 1970)

1965.	2
1966.	2
1969.	3
1970.	1

Табела 2

Спецификација на изложените дела
Spécification des oeuvres exposées

Реден број N°	Назив на земјата Pays	Скулптури-објекти Sculptures et objets	Слики и цртежи Peintures et dessins	Графики Gravures	Таписерии Tapissérie	Вкупно Total
1	Аргентина — RA			2		2
2	Австралија — AUS			2		2
3	Австрија — A			2		2
4	Белгија — B		3	2		5
5	Бугарија — BG			1		1
6	Бразил — BR			2		2
7	Чехословачка — ČS	4	8	7		19
8	Данска — DK		3			3
9	Финска — SF			4		4
10	Франција — F	6	53	22		81
11	Грција — GR		1	1		2
12	Италија — I	10	17	13		40
13	Израел — IL	1		1		2
14	Јапонија — J	1	1	9		11
15	Југославија — YU	36	77	23	1	137
16	Јужно Афричка Унија — ZA			1		1
17	Канада — CDN			3		3
18	Кипар — CY		1			1
19	Куба — Cuba	1				1
20	Кувајт — Kuwait			1		1
21	Луксембург — L		1			1
22	Унгарија — H		1	1		2
23	ДР Германија — D			4		4
24	СР Германија — D	1	2	8		11
25	Холандија — NL	1		6		7
26	Норвешка — N			2		2
27	Полска — PL	4	9	10		23
28	Португалија — P			1		1
29	Романија — R			2		2
30	Шпанија — E	1	6	5		12
31	Шведска — S			3		3
32	Швајцарија — CH	1	2	1		4
33	Уругвај — U			1		1
34	Велика Британија — GB	2	8	2		12
35	Венецуела — YV	2	1	1		4
36	САД — USA	6	6	5		17
37	Нов Зеланд — NZ			1		1
38	СССР — SU			4		4
39	Хонг Конг — HK			1		1
40	Турција — TR			1		1
	Вкупно	77	200	155	1	434

другите за активноста
и колекцијата на мсу

les autres pour l'activité
et la collection du mac

зградата на музејот — le bâtiment du musée

главни проектанти:

архитектите од Полска
В. Клишевски, Ј. Мокшински и
Е. Вјежбиски

Warszawskie Biuro Projektow
Budownictwa Ogolnego

други проектанти:

Завод за урбанизам и архитектура
на град Скопје

„Македонија - проект“ — Скопје

изведувачи на зградата:

ГП „Пелагонија“ — Скопје со
кооперантите

—, ,,Le Congrès de New York avait tenu à manifester solennellement la solidarité des artistes du monde entier envers leurs collègues de la ville de Skopje (Yougoslavie), presque entièrement détruite lors du séisme de 1963. L'appel lancé à cette occasion invitait les peintres, sculpteurs et graveurs de différents pays à offrir certaines de leurs oeuvres aux artistes de Skopje en témoignange d'amitié. Cet appel a été entendu; les artistes de nombreaux pays y ont déjà très généreusement répondu et il est à prévoir que d'autres y répondront dans un proche avenir. L'ampleur du mouvement est telle que la décision a été prise de construire un musée qui abritera les oeuvres recueillies en dons. Un centre d'art, témoignange de la solidarité des artistes du monde entier, surgira ainsi sur les ruines de la ville détruite.

Bulletin d'information — Association internationale des arts plastiques, № 54, 1965

Guy WEELLEN: . . . Овие дела, повеќе или помалку значајни но најчесто со добар квалитет, беа собрани благодарејќи на живата активност на директорот господинот Борис Петковски. Насекаде тој наиде на топол прием; бројни беа личностите кои помагаа во оваа тешка задача, со што му беше олеснета неговата деликатна акција. Оваа колекција опфаќа творби на најзначајни уметници во интернационалната уметност.

,,Les lettres françaises" 19. VIII. 1965
(За колекцијата на МСУ)

Claude RIVIÈRE: ,,. . . L'exposition présente les donations faites à la ville par de nombreaux pays, une quinzaine. Une large diffusion a été faite et, grâce à l'activité de Boris Petkovski, cette exposition de donations fera circuler toutes les oeuvres dans différents pays. Le musée qui va être crée veut avoir une activité d'ordre international et, naturellement une priorité est donnée à une République artistique macédonienne . . ."

,,Combat", Paris, 6. IX. 1965
(за изложбата ,,Подарени дела 1963/1965" во Скопје)

Kenneth COUTTS SMITH: ,,. . . The standard of work in the collection is remarkably high. It is notable that well-known artists have not merely presented a scrappy gouache or some small painting that has been collecting dust for a long time in the corner of the studio. The Picasso, for example, is magnificent, it is one that any major museum would give a great deal to possess; and the Vasarely is large, serene and monumental. Artists such as Calder, Bazaine, Gromaire, Soulages, Singier, Pignon, Music, Marfaing, Le M al, Lurcat, Hajdu, Hartung, Desnoyer, Domoto, Doucet, Kemeny, Stazewski, Hamagushi, Calderara, Mastroianni, Greco, Guerrini, Basaldella, Vedova, Perelli, Gentilini, Guttuso and Santomaso, all contribute works of real importance . . ."

Arts Review, London, № 21, 30. X. 1965
(За колекцијата на МСУ по повод изложбата ,,Подарени дела 1963/1965" во Скопје)

Grace GLUECK: „. . . Out of the festival has come, of all things, a new Museum of Contemporary Art. Its purpose: not only to help recreate the city's cultaral life, but in the words of its director, Boris Petkovski, „to serve as a durable testimony of a humanism which would know no boundaries . . .“

„New York Times“, New York, 7. XI. 1965
(за изложбата „Подарени дела 1963/1965 во Скопје)

Марио МАРИНИ: „. . . Станува збор за една иницијатива сосема нова за нашиот град; една иницијатива и од голем народен интерес, зошто ги прикажува новите уметнички правци — или поточно, конкретизирање на истражувачките движења појавени непосредно после војната — на македонските амбиенти . . .“

L'Italia, Milano, 16. II. 1966
(од иницијативата за подарување дела од италијански уметници на град Скопје)

Jean CASSOU: „Un ville ressuscitée de ses cendres se sent avant tout impatiente de se retrouver dans ses bâtiments culturels: c'est en eux qu'est son âme, et cette âme est la manifestation et l'expression de sa vie, la preuve de sa vie, Skopje, après le coup terrible qui la frappée, s'affirme vivante elle a refait son Musée. L'École de Paris, depuis le glorieux aîné Picasso, jusqu'aux plus jeunes artistes des dernières avant — gardes, sera largement représentés au Musée d'Art Contemporain de Skopje. Et les artistes français ont tenu expréssement à participer à ce recommencement qui est une construction, bref, à ce nouveau départ, à cette oeuvre d'aurore et d'espérance“.

(Од предговорот на каталогот „Подарени дела од Франција“, април, 1966. во Скопје)

* * *

—, „Die Ausstelung der sechs mazedonischen Künstler, die der Generation der Drei big-bis Vierzigjährigen, angehörten, dokumentiere eine moderne mazedonische Malerei und Plastik, in der sich die Welt der zeitgenössischen Kunst in Europa ebenso widerspiegle wie die Kunst der landschaftlich gegebenen Traditionen aus älterer und ältester Zeit. Sie habe bei der Stadt Nürnberg und ihren städtischen Kunstsammlungen eine starke Resonanz gefunden. Die Auswahl der Werke sei von dem Direktor des Museums für zeitgenössische Kunst in S opje, Boris Petkovski, und dem jugoslawischen Kunstwissenschaftler Oto Bihalji-Merin, Belgrad, getroffen worden.

„Amtsblatt der Stadt Stuttgart“, 25. V. 1966
(за изложбата „Шест југословенски уметници — сликарство и скулптура во Македонија“, 1966. во Штутгарт).

Денис БОВЕН: „. . . Колекцијата на Музејот на современата уметност во Скопје содржи дела со врвни ликовни квалитети. Јас сум убеден во тоа дека за неколку години колекцијата на Музејот на современата уметност ќе биде ценета и позната во целиот свет . . .“

„Вечер“, Скопје, 23. VII. 1967.
(за изложбата „65 одбрани дела од колекцијата на МСУ“, 1967. во Скопје).

Стојан ЌЕЛИЌ: „... Би сакал да нагласам дека Скопје е единствениот југословенски град што успеа да создаде колекција на творби од најпознатите југословенски и светски уметници. На ова на Музејот на современата уметност треба да му завидуваат сите ..."

„Вечер", Скопје, 23. VII. 1967.
(за изложбата „65 одбрани дела од колекцијата на МСУ', 1967. во Скопје)

Петар ЛУБАРДА: „Тоа е мошне добра изложба, уште еден успех на македонските уметници. Тие се сé подобри. Чувствувам еден голем напредок. Одат апсолутно во чекор со најактуелните тенденции и создавањето во светот. Морам да му честитам на организаторот што извршил одличен избор. Изложбата за мене претставува нов подем на македонската уметност".

Д-р Лазар ТРИФУНОВИЌ: „Изложбата има мошне високо ниво, таа има достигнато завиден квалитет и, што е најзначајно, овој историски развој покажува дека денес македонската уметност се наоѓа на такво ниво што може рамноправно да оди во чекор со сé она што се создава во најсилните југословенски ликовни центри, Белград, Загреб, Љубљана".

Миодраг Б. ПРОТИЌ: „... Внимателно составена изложбата е доказ за вредноста на денешната македонска уметност и разбирањето на општеството за потребите на нејзиниот развој, но и нешто повеќе: автентична разработка на денешната естетска проблематика, творечко достигнување во светот, активно учество на денешната уметност, а не нејзиното пасивно следење.

„Нова Македонија", Скопје, 10. II. 1969.
(за изложбата „Современа македонска уметност" 1969, во Белград).

Павле ВАСИЌ: „На овој значајни постављеној изложби заступљени су сви правци: од једног реалистичког смера до апстракције и асоцијативности који садашњу физиономију македонске уметности чине сложенијом и богатијом ..."

„Политика", Београд, 1. III. 1969.
(за изложбата „Современа македонска уметност", 1969., во Белград)

Jaroslav PÁNEK: „... Zakladatelé skopského muzea si přáli, aby se nest alo sbirkou, dokumentující výsledek jakési charitativní akce, nýbrž výrazempřáni i potřeby jugoslávské a světové výtvarné veřejnosti o obnovu kulturni a umělecké zakladny zničeného města, o ztvárněni nové formy vzájemného zbližováni. Podařilo se jim ještě vic — Skopje se stalo jednim z významných středisek světového moderního uměni.

„Skopje — mesto moderního umení", 25 Svet práce, Praga, 25. VI. 1969
(за колекцијата на МСУ)

V. MALEKOVIĆ: „Za koji dan na obroncima Kalea nedaleko od skopskog Sajmišta radnici će ugraditi prve tone betona u temelje nove zgrade Muzeja suvremene umjetnosti. Biće to povijesni trenutak u razvoju makedonske kulture. Ali i ne samo makedonske: tog će se dana na simboličan način cementirati temelji spomenika evropskoj suradnji, razumijevanju i nadi. Jer skopski će Muzej zapravo simbolizirati povezanost i odgovornost evropskih intelektualaca u najkritičnijim trenucima ljudske sudbine". „... Postojanje jedne takve bogate kolekcije moderne umjetnosti a i potreba za izložbenim prostorom u gradu nalagala je da se što prije realizira ideja novog

Muzeja. Nova će ustanova raditi prema najnovijim muzeološkim principima, što je garantovano već samim arhitektonskim projektom, a imat će i širok teoretsko-praktični dijapazon aktivnosti priređujući raznorodne kulture i umjetničke manifestacije pomoću kojih će širiti likovnu kulturu i poznavanje domaćeg i stranog umjetničkog stvaralaštva . . .".

„Vjesnik" Zagreb 5. XI. 1969,

Henry GALY — CARLES: „Il est dommage que cette exposition de qualité ne puisse être vue par les Parisiens . . . mais c'ést à l'honeur de la Maison des Jeunes et de la Culture de Chelles de l'avoir présentée . . . Une exposition sérieuse, fort bien présentée par Boris Petkovski, directeur du Musée d'Art contemporain de Skopje, qui prouve que la Macédoine possède des artistes authentiques, bien représentatifs de leur région, comme de leur pays, et dont le talent en dépasse les frontières.

„Les lettres françaises", Paris, 1. VII. 1970. (за изложбата „10 македонски сликари", 1970. во Париз).

Kenneth COUTTS SMITH: „One interesting way in which this „solidarity" has operated in the art world can be seen in Skopje, Yugoslavia. After the disastrous earthquake of 1963 people throughout the world responded with medical and material aid. The international art world also reacted, denoting „cultural aid", and painters and sculptors from many different countries gave works of art to rebuilt the museum. The result of this is that Skopje now possesses one of the best collection of modern art in South Europe, The remarkable thing is that a ceratain „spirit of solidarity" has been kept alive largely due to the efforts of the Director of the Museum of Contemporary Art, Boris Petkovski, whereby this museum has acted as a cultural nexus transcending political and cultural barriers and permitting art to operate genuinely outside of the national and promotional complex . . .".

„The Dream of Icarus", Hutchinson and Co Ltd, London, 1970

каталог

catalogue

слики и цртежи

peintures et dessins

ИЗЛАГАЧИ
EXPOSANTS

ald'ne abdelatif
alechinsky pierre
alix yves
anastasov rodoljub
andersen mogens
arnaiz doroteo
atila
baj enrico
baretić biserka
baruchello gianfranco
bellgarde claude
bergman anna eva
bernik janez
bertemes roger
bertrand gaston
brzozovski tadeusz
busse jacques
bowen denis
bryen camille
bozzolini silvano
bokchan kossa
burri alberto
vasarely victor
weiss hugues
vaca karel
van nieuwenberg marcel
veličković vladimir
vimard jacques
vivancos garsia miguel
wirz dadi
vozarević lazar
wostan (wojcieszynski stanislaw)
gamarra josé
generalić ivan
gliha oton
groma re marcel
guttuso renato
dayez georges
damnjanović radomir - damnjan
d'arcangelo allan
dalvit oscar
de stefano armando
deyrolle jean
desnoyer françois
duvillier rené
dickson jennifer
domoto hisao
dmitrienko pierre
duart angel
doucet jacques
domoto hisao
gérardiaz
gillet roger edgar
žmak luciano
zaimović mehmed
zack léon
zao wou ki
zapettini gianfranco
zigaina giuseppe
ziemski rajmund
zrzavi jan
ivančić ljubo
ivković bogoljub
javascheff christo
yankel jacques
jordan vasilije
kavurić kurtović nives
calder alexander
cagli corrado
kalčevski risto
kafka čestmir
canogar rafael
koco dimče
kondovski dimitar
cordesse luis
corpora antonio
kotik jan
krivoš rudolf
kunoski spase
laks victor
lam wifredo
leger fernand
lenica alfred
lefranc jules
le moal jean
liberski benon
ličenoski lazar
lubarda dragan
lubarda petar
lubroth mil
mazev petar
makowski zbigniev
manessier alfred
margonari renzo
marfaing alfred
martinoski nikola
mejiaz mauro
menčik vaclav
messagier jean
millares manolo
milosavljević peđa
milunović milo

mihajlović milorad — bata
micheledes michel antony
montanarini luigi
maurice henri
mortensen richard
murtić edo
musić zoran
naumovski vangel
nešković predrag
nowosielski jerzy
noma yoschico
hosiasson philippe
orazi orazio
orlovski hans
otašević dušan
pandilov dimitar
paps maler (d-r waldemar rusche)
paulucci enrico
perčinkov dušan
petlevski ordan
picasso pablo
pignon edouard
pia pizzo
piladakis manolis
prassinos mario
pregel marij
prica zlatko
protić branko
protić b. miodrag
pouget marcel
rabuzin ivan
rice briane
reljić radomir
risteski aleksandar
rowat kenneth

saxton colin
sanfilippo antonio
serpan jaroslav
singier gustave
survage léopold
smitth kenneth coutts
srbinović mladen
staževsky henryk
staack zora
stančić miljenko
stanković milić
soulage pierre
tartaglia marino
tchorzewski jerzy
ćelić stojan
franck paul
franta
hartung hans
hegedušić krsto
hernandez pijuan juan
hockney david
cybis jan
childs bernard
čelebonović marko
čemerski gligor
jagel john
scialoja toti
charchoune serge
šemov simon
sherman sarai
šimunović franjo
schmidt jiři
sòmos miklôs
šuštaršič marko

АЛДИН Абделатиф (Aldine Abdelatif) — 1917 — F

1. Подводниот гребен, масло на платно, 116 × 89, 1969, с.д.д.: Aldine
Le récif, huile sur toile, s.b.d.: Aldine

Инв. бр.
№ 1814

АЛЕШИНСКИ Пјер (Alechinsky Pierre) — 1927 — B

2. Последна голтка, масло на хартија каширано на лесонит, 150 × 148, 1963
с.д.л.: Alechinsky
La dernière gorgée, huile sur papier collé sur bois, s.b.g.: Alechinsky

Инв. бр.
№ 1233

АЛИКС Ив (Alix Yves) — 1890 — 1969 — F

3. Низ дрвјата, масло на платно, 63 X 49, 1960, с.д.д.: Yves Alix
A travers les arbres, huile sur toile, s.b.d.: Yves Alix

Инв. бр.
№ 576

АНАСТАСОВ Родољуб (Anastasov Rodoljub) — 1935 — YU

4. Македонска порта I, масло на платно, 151×151, 1967 ,с.д.д: Анастасов 1967
Porte macédonienne II, huile sur toile, s.b.d.: Анастасов 1967
Подарок од Републичкиот секр. за образование, наука и култура, Скопје
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

5. Импулси масло на платно, 103 × 125, 1970, с.г.д.: Анастасов 1970
Impulsions, huile sur toile, s.h.d.: Анастасов 1970

Инв. бр.
№ 1842

АНДЕРСЕН Могенс (Andersen Mogens) — 1916 — DK

6. Maj, масло на платно, 195 × 260, 1965, с.д.л.: Mogens Andersen
Mai, huile sur toile, s.b.g.: Mogens Andersen

Инв. бр.
№ 1677

АРНЕЗ Доротео (Arnaiz Doroteo) — 1936 — E

7. Двојка, масло на лесонит, 80 × 100, 1965, с.д.с.: Arnaiz
Couple, huile sur bois, s.b.m.: Arnaiz

Инв. бр.
№ 1355

АТИЛА (Atila) — 1931 — F

8. Во чест на Пуже, масло на платно, 161 X 129, 1964, с.д.д.: Atila 64
Hommage à Pouget, huile sur toile, s.b.d.: Atila 64

Инв. бр.
№ 1701

BAJ Енрико (Baj Enrico) — 1924 — I

9. Тој беше веќе таму во планината, масло и колаж на платно, 114×146, с.д.л.: Baj
Il était dejà là dans la montagne, huile et collage sur toile, s.b.g.: Baj

Инв. бр.
№ 1234

БАРЕТИЌ Бисерка (Baretić Biserka) — 1933 — YU

10. Исполнета птица, масло на платно, 135 × 100, 1961, с.д.д.: Baretić
Oiseau empaillé, huile sur toile, s.b.d.: Baretić

Инв. бр.
№ 557

БАРУКЕЛО Ѓанфранко (Baruchello Gianfranco) — 1924 — I

11. По нужда врлина, мешана техника на платно, 190 × 200, 1963, с.п.: Baruchello 63
De nécessité vertu, technique mixte sur toile, s.d.: Baruchello 63.

Инв. бр.
№ 1864

БЕЛГАРД Клод (Bellgarde Claude) — 1927 — F

12. Современа маска, комбинирана техника, 60 × 73, 1966, б.с.
Masque contemporaine, technique combinée, s.s.

Инв. бр.
№ 1662

БЕРГМАН Ана Ева (Bergman Anna Eva) — 1909 — F

13. № 3, масло на платно, 195 × 97, 1964, б.с.
№ 3, huile sur toile, s.s.

Инв. бр.
№ 584

БЕРНИК Јанез (Bernik Janez) — 1933 — YU

14. Порака, темпера на платно, 100 × 100, 1964, с.д.д.: Bernik 964
Message, détrempe sur toile, s.b.d.: Bernik 964

Инв. бр.
№ 629

15. Писмо I, темпера на платно, 140 × 140, 1964, с.д.д.: Bernik 964, VII
Lettre I, détrempe sur toile, s.b.d.: Bernik 964. VII

Инв. бр.
№ 371

БЕРТЕМ Роже (Bertemes Roger) — 1927 — L

16. Зимата си оди, масло на платно, 100 × 80, 1966, с.д.д.: Bertemes 66
L'hiver s'en va, huile sur toile, s.b.d.: Bertemes 66

Инв. бр.
№ 1562

БЕРТРАН Гастон (Bertrand Gaston) — 1910 — B

17. Пролетно утро во Фиренца, гваш-акварел, 63 × 48, 1957, с.д.д.: Bertrand 57
Matin printanier à Florence, gouache-aquarelle, s.b.d.: Bertrand 57

Инв. бр.
№ 1257

БЖОЖОВСКИ Тадеуш (Brzozowski Tadeusz) — 1918 — PL

18. Азил, масло на платно, 78 × 64, 1964, с.п.: T. Brzozowski 1964
Asile, huile sur toile, s.d.: T. Brzozowski 1964

Инв. бр.
№ 507

БИС Жак (Busse Jacques) — 1920 — F

19. Старини, масло на платно, 100 × 80, 1966, с.д.д.: Busse 66
Antiquités, huile sur toile, s.b.d.: Busse 66

Инв. бр.
№ 123_6

БОВЕН Денис (Bowen Denis) — 1921 — GB

20. Бронзана бариера, масло на платно, 150 × 191, 1963, с.п.: Bronze Barrier IV
Barrière en bronze, huile sur toile, s.d.: Bronze Barrier IV

Инв. бр.
№ 419

БОКШАН Коса (Bokchan Kossa) — 1925 — YU

21. Изобилства, масло на платно, 89 × 165, 1964, с.д.д.: K. Bokchan
Abondances, huile sur toile, s.b.d.: K. Bokshan

Инв. бр.
№ 1670

БОЦОЛИНИ Силвано (Bozzolini Silvano) — 1911 — I

22. Метаморфози, масло на платно, 80 × 60, 1965, с.д.д.: Bozzolini 65
Métamorphoses, huile sur toile, s.b.d.: Bozzolini 65

Инв. бр.
№ 1730

БРИЈАН Камиј (Bryen Camille) — 1907 — F

23. Слика, масло на платно, 62 × 50, 1961, с.д.с.: Bryen 61
Peinture, huile sur toile, s.b.m.: Bryen 61

Инв. бр.
№ 1554

БУРИ Алберто (Burri Alberto) — 1915 — I

24. Bianco S — 64, комбинирана техника на лесонит, 38 × 92, 1964, с.п.: Burri 64
Bianco S — 64, technique combinée sur bois, s.d.: Burri 64

Инв. бр.
№ 1078

ВАЗАРЕЛИ Виктор (Vasarely Victor) — 1908 — F

25. IOL, масло на платно, 132 × 72, 1958, с.д.с.: Vasarely
IOL, huile sur toile, s.b.m. Vasarely:

Инв. бр.
№ 259

ВАЈС Иг (Weiss Hugues) — 1925 — F

26. Смрт во розово, масло на лесонит, 126 × 163, 1965, с.д.л.: Weiss 65
Mort en rose, huile sur bois, s.b.g.: Weiss 65

Инв. бр.
№ 1292

ВАКА Карел (Vaca Karel) — 1919 — ČS

27. Слика, масло на лесонит, 40,5 × 66,5, 1964, с.д.д.: Vaca 64
Peinture, huile sur bois, s.b.d.: Vaca 64

Инв. бр.
№ 787

ВАН НЈУВЕНБЕРГ Марсел (Van Nieuwenberg Marcel) — 1934 — B

28. Мисла, масло на платно, 60 × 80, 1968, с.д.д.: M. Van Nieuwenberg 1968
Pensée, huile sur toile, s.b.d.: M. Van Nieuwenberg 1968

Инв. бр.
№ 1733

ВЕЛИЧКОВИЌ Владимир (Veličković Vladimir) — 1935 — YU

29. Жртва, масло и темпера на платно, 145 × 200, 1963, с.д.д.: Vladimir Veličković 1963
Victime, huile et détrempe sur toile, s.b.d.: Vladimir Veličković 1963

Инв. бр.
№ 1079

30. Мала слика 4, масло и темпера на платно, 50 X 35, 1964, с.д.д: V.V. 1964
Подарок од Републичкиот секретаријат, за образование наука и култура Скопје
Petite peinture, huile et détrempe sur toile, s.b.d.: V.V 1964
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

ВИВАНКОС Гарсиа Мигуел (Vivancos Garsia Miguel) — 1895 — F

31. Стара улица во Авалон, масло на платно, 50 × 71, 1961, с.д.л.: Vivancos 30.IX.1961
Vieille rue d'Avallon, huile sur toile, s.b.g.: Vivancos 30. IX. 1961

ВИМАРД Жак (Vimard Jacques) — 1941 — F

32. Слика, масло на платно
Peinture, huile sur toile

Инв. бр.
№ 1878

ВИРЦ Дади (Wirz Dadi) — 1931 — CH

33. SR. Blau, масло на платно, 122 × 102, 1967, с.д.д. нечитко
SR. Blau, huile sur toile, s.b.d. inlisible

Инв. бр.
№ 1767

ВОЗАРЕВИЌ Лазар (Vozarević Lazar) — 1925—1968 — YU

34. Површина, масло-метал на платно, 208 × 160, 1966, с.г.д.: Lazar 66 г.
Surface, huile-métal sur toile, s.h.d.: Lazar 66 g.
Сопственост на МСУ — Белград
Appartient au MAC — Belgrade

ВОСТАН (Wojcieszynski Stanislaw — Wostan) — 1915 — F

35. Личности од роман, масло на платно, 88 × 145, 1963, с.д.д.: Wostan 63
Personnages du roman, huile sur toile, s.b.d.: Wostan 63

Инв. бр.
№ 610

ГАМАРА Јозе (Gamarra José) — F

36. Слика П 641001, масло на платно, 73 × 60, 1964, с.д.д.: Gamarra P 64
Peinture P 641001, huile sur toile, s.b.d.: Gamarra 64

Инв. бр.
№ 1394

ГЕНЕРАЛИЌ Иван (Generalić Ivan) — 1914 — YU

37. Косовка, масло на стакло, 130 × 120, 1958, с.д.д.: I. Gen. 968
Fille de Kosovo, huile sur verre, s.b.d.: I. Gen 968

Инв. бр.
№ 433

ГЛИХА Отон (Gliha Oton) — 1914 — YU

38. Громачи 8—64, масло на платно, 130 × 130, 1964, с.д.д.: O. Gliha
Clôtures de pierres sèches, huile sur toile, s.b.d.: O. Gliha

Инв. бр.
№ 1081

ГРОМЕР Марсел (Gromaire Marcel) — 1892 — F

39. Акт, цртеж-туш на хартија, 32,5 × 24,5, 1963, с.д.д.: Gromaire 1963
Nu, dessin à l'encre de Chine sur papier, s.b.d.: Gromaire 1963

Инв. бр.
№ 522

ГУТУЗО Ренато (Guttuso Renato) — 1912 — I

40. Пејзаж, масло на платно, 50 × 60, 1962, с.д.л.: Guttuso
Paysage, huile sur toile, s.b.g.: Gutusso

Инв. бр.
№ 281

ДАЈЕ Жорж (Dayez Georges) — 1907 — F

41. Волчји грла, масло на платно, 195 × 97, 1961, с.д.л.: Dayez
Gorges du loup, huile sur toile, s.b.g.: Dayez

Инв. бр.
№ 1396

ДАМЊАНОВИЌ Радомир — Дамњан (Damnjanović Radomir — Damnjan) — 1936 — YU

42. Слика, масло на платно, 145 × 145, 1968, с.п.: R. Damnjanović Bgd Slika
Peinture, huile sur toile, s.d.: 1968 R. Damnjanović Bgd Slika

Инв. бр.
№ 1823

Д'АРКАНЃЕЛО Алан (D'Arcangelo Allan) — 1930 — USA

43. Двојна лента на конкретен свиок низ планините, масло на платно и колаж. 150 × 177, 1965, б.с.
Double ruban du virage concret à travers les montagnes, huile sur toile et collage, s.s.

Инв. бр.
№ 1524

ДАЛВИТ Оскар (Dalvit Oscar) — 1911 — CH

44. Рондо, масло на платно, 102 × 110, 1953, с.д.л.: Dalvit 53
Rondeau, huile sur toile, s.b.g.: Dalvit 53

Инв. бр.
№ 881

ДЕ СТЕФАНО Армандо (De Stefano Armando) — 1926 — I

45. Говор од стомак, темпера на хартија, 68 × 50, 1963, с.д.д.: A. De Stefano 63
Parole de ventre, détrempe sur papier, s.b.d.: A. De Stefano 63

Инв. бр.
№ 275

ДЕЈРОЛ Жан (Deyrolle Jean) — 1911 — 1967 — F

46. Етиен, темпера на платно, 103 × 104, 1968, с.д.л.: J. Deyrolle
Etienne, détrempe sur toile, s.b.g.: J. Deyrolle

Инв. бр.
№ 552

ДЕНОАЈЕ Франсуа (Desnoyer François) — 1894 — F

47. Алжир, долината кон Ел Омар, масло на шпер-плоча, 61 × 54, 1948, с.д.д.: Desnoyer
Alger — la Vallée vers El Omar, huile sur bois, s.b.d.: Desnoyer

Инв. бр.
№ 573

ДИВИЈЕ Рене (Duvillier René) — 1919 — F

48. Уран 2, масло на платно, 190 × 250, 1966, с.п.: Duvillier 3/66, Uranus 2
Uranus 2, huile sur toile, s.d.: Duvillier 3/66, Uranus 2

Инв. бр.
№ 1397

ДИКСОН Џенифер (Dickson Jennifer) — 1936 — GB

49. Мирен град, масло на платно, 91 × 121, 1964, с.д.д.: Dickson 64
Ville calme, huile sur toile, s.b.d.: Dickson 64

Инв. бр.
№ 1363

ДМИТРИЕНКО Пјер (Dmitrienko Pierre) — F

50. Стреланиот, масло на платно, 162 × 130, 1967, с.д.л.: Dmitrienko 1967
Le fusillé, huile sur toile, s.b.g.: Dmitrienko 1967

Инв. бр.
№ 1782

ДОМОТО Хисао (Domoto Hisao) — 1928 — F

51. Разрешување на континуитетот, масло на платно, 94X75, 1964, с.д.д.: Domoto 64
Solutions des continuités, huile sur toile, s.b.d.: Domoto 64

Инв. бр.
№ 585

ДУАРТ Ангел (Duart Angel) — 1930 — E
52. B—7, гравира на брушено стакло, 50 × 50, 1963, с.д.л.: V. 8 Equipo 57 1963
V-7, gravure sur verre, s.b.g.: V. 8 Equipo 57 1963
Инв. бр.
№ 257

ДУСЕ Жак (Doucet Jacques) — 1924 — F
53. Зимски минувачи, колаж на хартија, 76 × 59, 1964/65, с.д.д.: Doucet
Les passants d'hiver, collage sur papier, s.b.d.: Doucet
Инв. бр.
№ 593

ЖЕРАРДИАЗ (Gérardiaz) — 1938 — F
54. Говор, масло на платно, 1969/70 Инв. бр.
Le language, huile sur toile № 1879

ЖИЛЕ Роже Едгар (Gillet Roger Edgar) — 1924 — F
55. Пејзаж, масло на платно, 69 × 94, 1960, с.д.д.: R. E. Gillet
Paysage, huile sur toile, s.b.d.: R. E. Gillet
Инв. бр.
№ 594

ЖМАК Лучиано (Žmak Luciano) — 1937 — I
56. Екстерн 13, масло на платно, 73 × 68, б.с.
Extern 13, huile sur toile, s.s.
Инв. бр.
№ 1786

ЗАИМОВИЌ Мехмед (Zaimović Mehmed) — 1938 — YU
57. Крал и кралица, масло на платно, 125 × 110, 1968, с.г.л.: M. Zaimov/968 g.
Roi et reine, huile sur toile, s.h.g.: M. Zaimov/968 g.
Инв. бр.
№ 1868

ЗАК Леон (Zack Léon) — 1892 — F
58. Слика, масло на платно, 163 × 130, 1964, с.д.д.: Léon Zack 64
Peinture, huile sur toile, s.b.d.: Léon Zack 64
Инв. бр.
№ 1673

ЗАО Ву Ки (Zao Wou Ki) — 1921 — F
59. 27. IV 1965, масло на платно, 46 × 50, 1965, с.д.д. на кинески
27. IV. 1965, huile sur toile, s.b.d. en chinois
Инв. бр.
№ 606

ЗАПЕТИНИ Ѓанфранко (Zapettini Gianfranco) — 1939 — I
60. Структура во БХ, масло на платно со поливинил, 100 × 100, 1967, б.с.
Structure en BH, huile sur toile au polivynil, s.s.
Инв. бр.
№ 1427

ЗИГАИНА Ѓузепе (Zigaina Giuseppe) — 1924 — I
61. Внатрешност со лавабо, масло на платно, 95 × 105, 1964, с.д.л.: Zigaina 64
Enterieur au lavabo, huile sur toile, s.b.g.: Zigaina 64
Инв. бр.
№ 442

ЗИЈЕМСКИ Рајмунд (Ziemski Rajmund) — 1930 — PL
62. Композиција, масло на платно, 127 × 65, 1962, с.д.д.: Rajmund Ziemski 62
Composition, huile sur toile, s.b.d.: Rajmund Ziemski 62
Инв. бр.
№ 517

ЗРЗАВИ Јан (Zrzavi Jan) — 1890 — ČS
63. Лоретански плоштад во Прага, темпера на хартија, 28 × 36, 1963, с.п.: Jan Zrzavi
Place Loretanski à Prague, détrempe sur papier, s.d.: Jan Zrzavi
Инв. бр.
№ 789

ИВАНЧИЌ Љубо (Ivančić Ljubo) — 1925 — YU
64. Три фигури, масло на лесонит, 100 × 148, 1958, с.г.д.: Ivančić 58
Trois figures, huile sur bois, s.h.d.: Ivančić 58
Инв. бр.
№ 142

ИВКОВИЌ Богољуб (Ivković Bogoljub) — 1924 — YU

65. По катаклизмата, масло на платно, 195 × 130, 1969, с.г.с.: Ivković 1969
Après le cataclysme, huile sur toile, s.h.m.: Ivković 1969
Инв. бр.
№ 1830

66. Свадба I, масло на платно, 195 × 130, 1968,
La noce I, huile sur toile
Инв. бр.
№ 1831

ЈАВАШЕВ Кристо (Javascheff Christo) — 1935 — USA

67. Спакуваната Уметничка галерија во Берн, цртеж-колаж-молив во боја и фотографија, 56 × 71, 56 × 71, 1968, с.д.д.: Christo 1968
La Galerie d'Art de Bern empaquetée, dessin — collage-crayon en couleurs et photographie, s.b.d.: Christo 1968
Инв. бр.
№ 1760

ЈАНКЕЛ Жак (Yankel Jacques) — 1921 — F

68. Селото Лабом, масло на платно, 48 × 40, 1963, с.д.д.: Yankel
Le village de Labaume, huile sur toile, s.b.d.: Yankel
Инв. бр.
№ 590

ЈОРДАН Василије (Jordan Vasilije) — 1934 — YU

69. Зло и добро, масло на хартија, каширано на лесонит, 68 × 66, 1961
Mal et bon, huile sur papier collé sur bois,
Инв. бр.
№ 7

КАВУРИЌ—КУРТОВИЌ Нивес (Kavurić—Kurtović Nives) — 1938 — YU

70. Вкусот на расположението, цртеж туш, 70 × 50, 1963 с.д.д.: N. Kavurić K.
Le goût de dispostion d'ésprit, dessin à l'encre de Chine, s.b.d.: N Kavurić K.
Инв. бр.
№ 40

КАЛДЕР Александер (Calder Alexander)— 1899 — USA

71. На Скопје, гваш, 75 × 108, 1965, с.д.д.: à Skopje, Amitiès Sandy Calder 65
A Skopje, gouache, s.b.d.: à Skopje, Amitiés Sandy Calder 65
Инв. бр.
№ 609

КАЉИ Корадо (Cagli Corrado) — 1910 — I

72. Планината Конеро, комбинирана техника на платно, 75 × 100, 1958, с.д.д.: Cagli
La montagne Connero, technique combinée sur toile, s.b.d.: Cagli
Инв. бр.
№ 267

КАЛЧЕВСКИ Ристо (Kalčevski Risto) — 1933 — YU

73. Слика 88—68, комбинирана техника на платно, 160 × 130, 1968, с.д.с.: R. Kalčevski 68
Peinture 88—68, technique combinée sur toile, s.d.m.: R. Kalčevski 68
Инв. бр.
№ 1720

74. Слика 81—68, комбинирана техника на платно, 160 × 130, 1968 б.с.
Peinture 81—68, technique combinée sur toile
Инв. бр.
№ 1711

КАФКА Честмир (Kafka Čestmir) — 1922 — ČS

75. Земја, комбинирана техника на лесонит, 154 × 151, 1962, с.д.с.: Č. Kafka 62
Terre, technique combinée sur bois, s.b.m.: Č. Kafka 62
Инв. бр.
№ 765

КАНОГАР Рафаел (Canogar Rafael) — 1934 — E

76. Метеж, масло на платно, (диптих), 197 × 150, 1966, с.д.д.: Canogar 66
Tumulte, huile sur toile (diptyque), s.b.d.: Canogar 66
Инв. бр.
№ 1855

КОЦО Димче (Koco Dimče) — 1910 — YU

77. Пиета, фломастер, 30 × 21, 1966, б.с.
Piéta, stylo à feutre, s.s.
Инв. бр.
№ 1574

КОНДОВСКИ Димитар (Kondovski Dimitar) — 1927 — YU

78. Полиптих, темпера и злато на панел, 122 × 84, 1964 б.с.
Poliptyque, détrempe et or sur bois, s.s.
Инв. бр. № 1818

79. Заборавен свет, темпера и злато на панел, 80 × 51, 1965, с.д.л.: Кондовски 1965
Monde oublié, détrempe et or sur bois, s.b.g.: Kondovski 1965
Подарок од Собрание на град Скопје
Don de L'Assemblée de la ville de Skopje

80. Портален триптих, темпера и злато на панел, 222 × 122, 1968 б.с.
Сопственост на авторот
Triptyque de portail, détrempe et or sur bois. s.s.
Appartîent à l'artiste

КОРДЕС Луј (Cordesse Luis) — 1938 — F

81. Бунт, масло на платно, (диптих) 196 × 260, 1965, с.д.д.: L. Cordesse 65
Emeute, huile sur toile, (dipityque) s.b.d.: L. Cordesse 65
Инв. бр. № 604

КОРПОРА Антонио (Corpora Antonio) — 1909 — I

82. Композиција, темпера на хартија, 51 × 38, 1964, с.д.д.: Corpora
Composition, détrempe sur papier, s.b.d.: Corpora
Инв. бр. № 274

КОТИК Јан (Kotik Jan) — 1916 — ČS

83. Композиција, масло на платно, 146 × 124, 1960, с.д.д.: J. Kotik 60. XII
Composition, huile sur toile, s.b.d.: J. Kotik 60. XII
Инв. бр. № 768

КРИВОШ Рудолф (Krivoš Rudolf) — 1933 — ČS

84. Терет, масло на платно, 73 × 60, 1962, с.д.д.: Krivoš 62
Charge, huile sur toile, s.b.d.: Krivoš 62
Инв. бр. № 770

КУНОСКИ Спасе (Kunoski Spase) — 1929 — YU

85. Манекен, масло на платно, 101 × 76, 1967, б.с.
Manequin, huile sur toile, s.s.
Подарок од Републ. секретаријат за образование, наука и култура, Скопје
Don de Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

86. Минато, масло на платно, 112 × 79, 1966, с.г.л.: S. Kunoski 66
Passé, huile sur toile, s.h.g.: S. Kunoski 66
Инв. бр. № 1368

ЛАКС Виктор (Laks Victor) — 1924 — F

87. Исправениот, масло на платно, 116 × 89, 1967, с.д.д.: Laks 67
Le dressé, huile sur toile, s.b.d.: Laks 67
Инв. бр. № 1695

ЛАМ Вифредо (Lam Wifredo) — 1902 — F

88. Четири раце за едно суштество, масло на платно, 93 × 63, 1965, б.с.
Quatre mains pour un être, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 1781

ЛЕЖЕ Фернан (Leger Fernand) — 1881—1955 — F

89. Корен на круша, цртеж-туш на хартија, 45,5 × 40, 1933, с.д.д.: F. L. 33 racine de poirier
Racine de poirier, dessin à l'encre de Chine sur papier, s.b.d.: F. L. 33 racine de poirier
Инв. бр. № 715

ЛЕНИЦА Алфред (Lenica Alfred) — 1899 — PL

90. Косинусоида, масло на платно, 80 × 59, 1961, с.д.л.: Lenica
„Kosinusoida", huile sur toile, s.b.g.: Lenica
Инв. бр. № 332

ЛЕФРАН Жил (Lefranc Jules) — 1887 — F

91. Куќата на сликарот, масло на платно кашрано на шпер-плоча, 63 × 35, 1953, с.д.л.: J. Lefranc
La maison du peintre, huile sur toile collé sur bois, s.b.g.: J. Lefranc
Инв. бр. № 575

Л'МОАЛ Жан (Le Moal Jean) — 1909 — F

92. Пејзаж, акварел на хартија, 50 × 76, 1963, с.д.д.: Jean Le Moal 1963
Paysage, aquarelle sur papier, s.b.d.: Jean Le Moal 1963
Инв. бр. № 574

ЛИБЕРСКИ Бенон (Liberski Benon) — 1926 — PL

93. Луѓе и куќи, масло на платно, 100 × 73, 1962, с.д.д.: B. L. 62
Hommes et maisons, huile sur toile, s.b.d.: B. L. 62
Инв. бр. № 327

ЛИЧЕНОСКИ Лазар (Ličenoski Lazar) — 1901—1964 — YU

94. Портрет на Тревелијан, масло на платно, 56 × 36, 1931, с.д.д.: Личеноски 1931
Сопственост на МСУ — Белград
Portrait de Trevelijan, huile sur toile, s.b.d.: Личеноски 1931
Appartient au MAC — Belgrade

95. Селото Родожда, масло на лесонит, 79 × 98, 1961
Le village de Rodožda, huile sur bois
Инв. бр. № 1870

96. Големо бачило, масло на платно 112,5 X 160,5, 1945
Сопственост на Уметничка галерија — Скопје
La grande bérgerie, huile sur toile
Appartient à la Galerie d'Art, Skopje

ЛУБАРДА Драган (Lubarda Dragan) — 1933 — YU

97. 'Ртење, цртеж-туш, 29,5 × 41, 1965, с.д.д.: D. Lubarda 1965 Beograd
Gérmination, dessin-encre de Chine, s.b.d.: D. Lubarda 1965 Beograd
Инв. бр. № 984

ЛУБАРДА Петар (Lubarda Petar) — 1907 — YU

98. Огин, масло на платно, 120 × 147, 1958, с.г.л.: Lubarda
Feu, huile sur toile, s.h.g.: Lubarda
Инв. бр. № 946

99. Медитеран II, масло на платно, 112 × 146, 1954, с.д.д.: Lubarda 1954
Méditerranée II, huile sur toile, s.b.d.: Lubarda
Инв. бр. № 950

100. Косовска битка, масло на платно, 142 × 190, 1953, с.д.л.: Lubarda 1953
Bataille de Kosovo, huile sur toile, s.b.g.: Lubarda 1953
Инв. бр. № 949

ЛУБРОТ Мил (Lubroth Mil) — 1926 — E

101. Yo Claudio, отисок на платно, 119 × 72, 1965, с.д.д.: Mil Lubroth
Yo Claudio, empreinte sur toile, s.b.d.: Mil Lubroth
Инв. бр. № 1293

МАЗЕВ Петар (Mazev Petar) — 1927 — YU

102. Манастирски пејзаж, комбинирана техника, 105 × 121, 1965, с.д.д.: Petar Mazev 65
Pa sage de monastère, technique combinée, s.b.d.: Petar Mazev 65
Подарок од Републичкиот секретаријат за образование, наука и култура, Скопје
Don du Ministère, pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

103. Некролог на едно време, комбинирана техника на платно, 140 × 100, 1966, с.д.л.: Petar Mazev 66
Nécrologe d'un temps, technique combinée sur toile, s.b.g.: Petar Mazev 66
Инв. бр. № 1209

МАКОВСКИ Збигњев (Makowski Zbigniev) — 1930 — PL

104. Композиција, масло на дрво, 43,5 × 36,5, 1962, б.с.
Composition, huile sur bois, s.s.
Инв. бр. № 333

МАНЕСЈЕ Алфред (Manessier Alfred) — 1911 — F

105. Горна Прованса, цртеж на хартија, 110 × 74, 1959, с.д.л.: Manessier 59
Haute Provence, dessin sur papier, s.b.g.: Manessier 59
Инв. бр. № 588

МАРГОНАРИ Ренцо (Margonari Renzo) — 1936 — I

106. Последна авантура — Природата, од циклусот ,,Еден живот", масло и колаж на платно, 98,5 × 68, 1966, б.с.
La dernière aventure — La Nature, du cycle ,,Une vie" —, huile et collage sur toile, s.s.

Инв. бр.
№ 1827

МАРФЕН Алфред (Marfaing Alfred) — 1925 — F

107. Марс 64, масло на платно, 146 × 114, 1964, с.д.л.: Marfaing 64
Mars 64, huile sur toile, s.b.g.: Marfaing 64

Инв. бр.
№ 587

МАРТИНОСКИ Никола (Martinoski Nikola) — 1903 — YU

108. Портрет на Растко Пурић, масло на платно, 49,5 × 39,5, 1944, с.г.д.: N. Martinoski
Portait de Rastko Purić, huile sur toile, s.h.d.: N. Martinoski

Инв. бр.
№ 1738

109. Мајка со дете, масло на платно, 79 × 59, 1936?, с.г.л.: N. S. Martinoski
Сопст. Градски музеј — Скопје
Mère à l'enfant, huile sur toile, s.h.g.: N. S. Martinoski
Appartient au Musée Municipal de Skopje

110. Автопортрет, масло на платно, 82 × 68, 1969, б.с.
Autoportrait, huile sur toile, s.s.

Инв. бр.
№ 1768

111. Свадба масло на платно, 115 X 88, 1965,
Noce, huile sur toile

Инв. бр.
№ 669

112. Закрила, цртеж, молив, 19 × 40, 1969, с.д.с.: N. Martin 69
Prot ction, dessin, crayon, s.b.m.: N. Martin 69

Инв. бр.
№ 1770

МЕЖИЈАС Мауро (Méjiaz Mauro) — 1930 — F

113. Загушување (триптих), масло на платно, 195 × 342, 1966, с.д.д.: Mauro Méjiaz
Engorgement (triptyque), huile sur toile, s.b.d.: Mauro Méjiaz

Инв. бр.
№ 1685

МЕНЧИК Вацлав (Menčik Vaclav) — 1926 — ČS

114. Нишан, масло на платно, 60 × 73, 1964, с.д.д.: V. Menčik 64
Cible, huile sur toile, s.b.d.: V. Menčik 64

Инв. бр.
№ 775

МЕСАЖЈЕ Жан (Messagier Jean) — 1920 — F

115. Слика, масло на платно, 106 × 151, 1962, с.д.д.: Messagier
Peinture, huile sur toile, s.b.d.: Messagier

Инв. бр.
№ 607

МИЛАРЕС Маноло (Millares Manolo) — 1926 — E

116. Mutilado de Paz, комбинирана техника на платно, 101 × 82, 1965, с.д.г.: 1965
Mutilado de Paz, technique combinée sur toile, s.h.d.: 1965

Инв. бр.
№ 166_4

МИЛОСАВЉЕВИЌ Пеѓа (Milosavljević Peđa) — 1908 — YU

117. Заспаниот гренадир, масло на платно, 114 × 146, 1965, с.д.д.: Пеђа
La grenadier endormi, huile sur toile, s.b.d.: Пеђа.

Инв. бр.
№ 631

МИЛУНОВИЌ Мило (Milunović Milo) — 1897—1967 — YU

118. Недела, масло на платно, 90 × 124, 1963, с.д.д.: M. Milunović 1963
Dimanche, huile sur toile, s. b.d.: M. Milunović 1963

Инв. бр.
№ 995

МИХАЈЛОВИЌ Милорад — Бата (Mihajlović Milorad — Bata) — 1923 — YU

119. Слика 100, масло на платно, 162 × 130, 1958, с.г.д.: Bata Mihajlović Paris 58
Peinture 100, huile sur toile, s.h.d.: Bata Mihajlović Paris 58
Инв. бр. № 625

МИШЕЛЕДЕС Мишел Антони (Micheledes Michel Antony) — 1925 — CY

120. Бел релјеф, масло на платно, 76 × 76, 1966 б.с.
Rélief blanc, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 1785

МОНТАНАРИНИ Луиѓи (Montanarini Luigi) — 1906 — I

121. Композиција II, масло на платно, 97 X 130, 1962, с.д.д.: Montanarini 62
Composition II, huile sur toile, s.b.d.: Montanarini 62
Инв. бр. № 290

МОРИС Анри (Maurice Henri) — 1907 — F

122. Венера со радар, масло на платно, 66 × 92, 1960, с.д.д.: Maurice Henri 60
Vénus au radar, huile sur toile, s.b.d.: Maurice Henri 60
Инв. бр. № 1731

МОРТЕНСЕН Ричард (Mortensen Richard) — 1910 — DK

123. Раб IX, масло на платно, 136 × 97, 1966, б.с.
Rab IX, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 1678

124. I Jet, туш во боја, 60 × 42, 1967, с.с.д.: Richard Mortensen 1967
I Jet, encre de Chine en couleurs, s.m.d.: Richard Mortensen 1967
Инв. бр. № 1713

МУРТИЌ Едо (Murtić Edo) — 1921 — YU

125. Камен и земја, масло на платно, 130 × 195, 1961 с.д.л.: Murtić 1961
Pierre et terre, huile sur toile, s.b.g.: Murtić 1961
Инв. бр. № 18

МУСИЌ Зоран (Musić Zoran) — 1909 — F

126. Проста ограда, масло на платно, 74 × 94, 1961, с.с.д.: Musić 1961
Enclos, huile sur toile, s.m.d.: Musić 1961
Инв. бр. № 591

НАУМОВСКИ Вангел (Naumovski Vangel) — 1924 — YU

127. Весела ливада, масло на платно, 77 × 130, 1969, б.с.
Prairie joyeuse, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 1809

НЕШКОВИЌ Предраг (Nešković Predrag) — 1938 — YU

128. Голем борец, темпера на платно 150 X 118, 1964 с.д.д.: Pedja Nešković 1964
Grand guerrier, détrempe sur toile, s.b.d. Pedja Nešković 1964
Инв. бр. № 1080

НОВОСИЕЛСКИ Јежи (Nowosielski Jerzy) — 1925 — PL

129. Град во планините, масло на платно, 70 × 100, 1964, б.с.
Ville dans les montagnes, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 326

НОМА Јошико (Noma Yoschico) — 1934 — J

130. Простор С, масло на платно, 146 × 97, 1964/67, б.с.
Espace S, huile sur toile, s.s.
Инв. бр. № 1674

ОЗИАСОН Филип (Hosiasson Philippe) — 1898 — F

131. Топлина, масло и гваж на платно, 82 × 101, 1965, с.д.д.: Hosiasson 65
Chaleur, huile et gouache sur toile, s.b.d.: Hosiasson 65
Инв. бр. № 713

132. Ораци Орацио (Orazi Orazio) — 1910-I
Еден, масло на платно, 114 X 146, 1969
Un, huile sur toile
Инв. бр. № 1880

ОРЛОВСКИ Ханс (Orlowski Hans) — 1894 — 1969 — D

133. Св. Никола во Ган, мешана техника на платно, 130 × 81, 1960, с.д.д.: Orlowski
St. Nikolas à Gand, technique mixte sur toile, s.b.d.: Orlowski
Инв. бр.
№ 908

ОТАШЕВИЌ Душан (Otašević Dušan) — 1940 — YU

134. Чистотијата е половина здравје, а нечистотијата втората половина: боено дрво и алуминиум, 4 × 100 × 100, 1967, б.с.
La propreté est demi santé, la saleté l'autre moitié: bois coloré et aluminium, s.s.
Инв. бр.
№ 1819

135. Венера ја плакне детергентската пена, боено дрво, 100 × 100, 1969, б.с.
Vénus lavant la mousse de détergent, bois coloré, s.s.
Инв. бр.
№ 1820

ПАНДИЛОВ Аврамовски Димитар (Pandilov Avramovski Dimitar) — 1898—1963 — YU

136. Жетварки, масло на платно, 35 × 24, 1935, с.д.д.: Д. П. 1935
Moissonneuses, huile sur toile, s.b.d.: Д. П. 1935
Инв. бр.
№ 1666

137. Покрај вода, масло на платно, 25 × 32,5, 1935, с.д.д.: Д. П.: 1935
Au bord de l'eau, huile sur toile, s.b.d.: Д. П.: 1935
Инв. бр.
№ 1745

138. Жетва, масло на платно, 58 × 71, 1954, с.д.д.: Д. Пандилов
Moisson, huile sur toile, s.b.d.: Д. Пандилов
Сопств. на Народен Музеј — Штип
Appartient au Musée Populaire de Štip

ПАПС Малер или Др. Валдемар Руш (Paps Maler ou Dr. Waldemar Rusche) 1882—1965 — D

139. Девојката од Златниот запад, масло на платно, 40 × 50, 1963, с.д.д.: P 63
La fille de l'Occident doré, huile sur toile, s.b.d.: P 63
Инв. бр.
№ 989

ПАУЛУЧИ Енрико (Paulucci Enrico) — 1901 — I

140. Пејзаж, масло на платно, 90 × 65, с.д.д.: Paulucci
Paysage, huile sur toile, s.b.d.: Paulucci
Инв. бр.
№ 291

ПЕРЧИНКОВ Душан (Perčinkov Dušan) — 1939 — YU

141. Плима, масло на платно, 130 × 65, 1968, б.с.
Flux, huile sur toile, s.s.
Подарок од Републичкиот секретаријат за образование, наука и култура, Скопје
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

142. Предел со траги на сонцето, масло на платно, 60 × 120, 1967, б.с.
Paysage aux traces du soleil, huile sur toile, s.s.
Инв. бр.
№ 1668

143. Остатоци од летната ноќ, масло на платно, 94 × 94, 1967, б.с.
Restes de la nuit d'été, huile sur toile, s.s.
Инв. бр.
№ 1667

ПЕТЛЕВСКИ Ордан (Petlevski Ordan) — 1930 — YU

144. Морбидни облици, масло на платно, 135 × 100, 1959, с.д.д.: O. Petlevski 59
Formes morbides, huile sur toile, s.b.d.: O. Petlevski 59
Инв. бр.
№ 930

145. Црно растение, масло на платно, 130 × 100, 1961, с.д.д.: O. Petlevski
Plante noire, huile sur toile, s.b.d.: O. Petlevski
Инв. бр.
№ 929

146. Праоблици, масло на платно, 135 × 95, 1961, б.с.
Formes primordiales, huile sur toile, s.s.
Инв. бр.
№ 550

ПИКАСО Пабло (Picasso Pablo) — 1881 — F

147. Глава на жена, масло на платно, 76 × 58, 1963, с.д.л.: Picasso
Tête de femme, huile sur toile, s.d.g.: Picasso

Инв. бр.
№ 571

ПИЊОН Едуард (Pignon Edouard) — 1905 — F

148. Битка, масло на платно, 73 × 101, 1963, с.д.л.: Pignon 63
Bataille, huile sur toile, s.b.g.: Pignon 63

Инв. бр.
№ 582

ПИА Пицо (Pia Pizzo) — 1937 — I

149. Константна присутност, масло на платно, 72 × 34, 1963, с.д.л. со знак
Présence constante huile sur toile, s.b.g. avec signe

Инв. бр.
№ 492

ПИЛАДАКИС Манолис (Piladakis Manolis) — 1927 — GR

150. Површина бр. 27, масло на платно, 170 × 190, 1965, с.д.л.: M. Piladakis 65
Surface № 27, huile sur toile, s.b.g.: M. Piladakis 65

Инв. бр.
№ 1230

ПРАСИНОС Марио (Prassinos Mario) — 1916 — F

151. Беси, масло на платно, 93 × 74, 1963, с.г.д.: Prassinos 63
Bessy, huile sur toile, s.h.d.: Prassions 63

Инв. бр.
№ 605

ПРЕГЕЉ Марij (Pregelj Marij) — 1913—1967 — YU

152. Бараки, мешана техника, 162 × 130, 1965, с.д.д.: Pregelj 1965
Baraques, technique mixte, s.b.d.: Pregelj 1965

Инв. бр.
№ 1280

153. Terra Rossa, мешана техника, 130 × 162, 1965, с.д.д.: Terra Rossa Pregelj 65
Terra Rossa, technique mixte, s.b.d.: Terra Rossa Pregelj 65

Инв. бр.
№ 1279

ПРИЦА Златко (Prica Zlatko) — 1916 — YU

154. Плима, масло на платно, 130 × 145, 1965, с.д.д.: Prica 65
Flux, huile sur toile, s.b.d.: Prica 65

Инв. бр.
№ 1206

ПРОТИЌ Бранко (Protić Branko) — 1931 — YU

155. Композиција 326, масло на платно, 150 × 130, 1961, с.д.д.: Protić B. 61
Composition 326, huile sur toile, s.b.d.: Protić B. 61

Инв. бр.
№ 432

ПРОТИЌ Б. Миодраг (Protić B. Miodrag) — 1922 — YU

156. Школка, масло на платно, 100 × 80, 1966, с.д.д.: M. B. Protić 66
Coquille, huile sur toile, s.b.d.: M. B. Protić 66

Инв. бр.
№ 1389

ПУЖЕ Марсел (Pouget Marcel) — 1923 — F

157. Колата — потполна удобност Масло на платно, 230 × 145, 1965
La voiture tout confort, huile sur toile

Инв бр.
№ 1881

РАБУЗИН Иван (Rabuzin Ivan) — 1919 — YU

158. Пејзаж, масло на платно, 81 × 65, 1963, с.д.д.: R. I. 1963
Paysage, huile sur toile, s.b.d.: R. I. 1963

Инв. бр.
№ 145

РАЈС Бријан (Rice Briane) — 1936 — GB

159. Maltes, масло на платно, 122 × 122, 1967, б.с.
Maltes, huile sur toile, s.s.

Инв. бр.
№ 1784

РЕЉИЌ Радомир (Reljić Radomir) — 1938 — YU

160. Мило и драго, масло на платно, 165 × 200, 1968/69, б.с.
Avec plaisir et doucement, huile sur toile, s.s.

Инв. бр.
№ 1821

Ландри, масло на платно, 80 × 120, 1969, с.п. Radomir Reljić 1969
161. Landry, huile sur toile, s.d.: Radomir Reljić 1969
Инв. бр.
№ 1822

РИСТЕСКИ Александар (Risteski Aieksandar) — 1937 — YU
162. Дождот ја однесе нивата, масло на платно, 140 × 120, 1968, с.г.л.: А. Ристески
La pluie a emporté le champs, huile sur toile, s.h.g.: A. Ристески
Инв. бр.
№ 1560

РОВАТ Кенет (Rowat Kenneth) — 1920 — GB
163. Конјуктура, комб. техника на иверица, 99 × 58,5, с.п.: Kenneth Rowat Conjon cture 1965
Conjoncture, technique combinée sur bois s.d. Kenneth Rowat Conjoncture 1965
Инв. бр.
№ 1291

САКСТОН Колин (Saxton Colin) — 1927 — GB
164. Паднат џин, масло на лесонит, 122 × 201, 1963, с.д.д.: Saxton 63
Géant tombé, huile sur bois, s.b.d.: Saxton 63
Инв. бр.
№ 254

САНФИЛИПО Антонио (Sanfilippo Antonio) — 1923 — I
165. Црно и црвено истегнување, масло на платно, 73 × 100, 1963, с.д.д.: Sanfilippo 63
Extension noire et rouge, huile sur toile, s.b.d.: Sanfilippo 63
Инв. бр.
№ 1863

СЕНЖИЕ Гистав (Singier Gustave) — 1909 — F
166. Посета на Нефретити, масло на платно, 48 × 40, 1963, с.д.д.: G. Singier 63
Visite aux Nefretiti, huile sur toile, s.b.d.: G. Singier 63
Инв. бр.
№ 589

СИРВАЖ Леополд (Survage Léopold) — 1879 — 1968 — F
167. Таормина, акварел, 56 × 65, 1956, с.д.д.: Survage Taormina 56
Taormina, aquarelle, s.b.d.: Survage Taormina 56
Инв. бр.
№ 572

СМИТ Кенет Куц (Smith Kenneth Coutts) — 1929 — GB
168. Спектар, масло на платно, 180 × 210, 1963 б.с,
Spectre, huile sur toile s.s.
Инв. бр.
№ 420

СРБИНОВИЌ Младен (Srbinović Mladen) — 1925 — YU
169. Балада на напуштените домови (диптих), масло на платно, 206 × 340, 1965/66
Ballade des maisons abandonnées (diptyque), huile sur toile
Инв. бр.
№ 1869

170. Софра со мачка, масло на платно, 200 × 110, 1962/63
„Sofra" au chat, huile sur toile s. s.
Сопственост на авторот
Appartient à l'artiste

СТАЖЕВСКИ Хенрик (Staževski Henryk) — 1894 — PL
171. Композиција, комбинирана техника на шпер-плоча, 65×38, 1963, с.п.: H. Staževski 1964
Composition, téchnique combinée sur bois, s.d.: H. Staževski 1964
Инв. бр.
№ 334

СТАК Зора (Staack Zora) — 1916 — F
172. Композиција, масло на платно, 132 × 100, 1955, с.д.д.: Zora Staack
Composition, huile sur toile, s.b.d.: Zora Staack
Инв. бр.
№ 577

СТАНЧИЌ Миљенко (Stančić Miljenko) — 1926 — YU
173. Заспани свирачи, масло на платно, 65 × 81, 1963, с.д.д.: M. Stančić
Joueurs endormis, huile sur toile, s.b.d.: M. Stančić
Инв. бр.
№ 23

СТАНКОВИЌ Милиќ (Stanković Milić) — 1934 — YU

174. Столетијата во посета на Белград, масло на платно, 138 × 150, 1961 с.д.: Ово београдско ратно стање описа октобра месеца 1961, лета још потпуно непознати и непризнати Милиќ од Мачве костур Радованов а рођен Станковиќ од 26 до 30 X 1934 — приватник без радника у Београду

Подарок од Републ. секр. за образ. наука и култура, Скопје
Les centaines en visite de Belgrade, huile sur toile, s.b.
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

СУЛАЖ Пјер (Soulage Pierre) — 1919 — F

175. Слика, масло на платно, 73 × 100, 1964, с.д.л.: Soulage
Peinture, huile sur toile, s.b.g.: Soulage

Инв. бр.
№ 586

ТАРТАЉА Марино (Tartaglia Marino) — 1894 — YU

176. Мотив од Лошиње I, масло на платно, 45 × 54, 1960, с.д.д.: 60 Tartaglia
Paysage de Lošinj I, huile sur toile, s.b.d.: 60 Tartaglia

Инв. бр.
№ 1

ТЖОЖЕВСКИ Јежи (Tchorzewski Jerzy) — 1928 — PL

177. Композиција, масло на хартија, 100 × 71, 1963, с.д.л.: J. Tchorzewski 63
Composition, huile sur papier, s.b.g.: J. Tchorzewski 63

Инв. бр.
№ 515

ЌЕЛИЌ Стојан (Ćelić Stojan) — 1925 — YU

178. Мртов ден, масло на платно, 200 × 240, 1965, с.д.д.: St. Ćelić 1965
Le jour mort, huile sur toile, s.b.d.: St. Ćelić 1965

Инв. бр.
№ 1083

ФРАНК Пол (Frank Paul) — 1918 — F

179. Снага, масло на платно и колаж, 95,5 X 128,5, 1964, с.д.д.: Franck 64
Violence, huile sur toile, s.b.d.: Franck 64

Инв. бр.
№ 711

ФРАНТА (Franta) — 1930—ČS

180. Агресија, масло на платно, 162 X 130, 1969
Agression, huile sur toile

Инв. бр.
№ 1082

ХАРТУНГ Ханс (Hartung Hans) — 1904 — F

181. T — 1962 — PT, масло на платно, 58 × 250, 1962, с-д.д.: Hartung 1962
T — 1962 — PT, huile sur toile, s.b.d.: Hartung 1962

Инв. бр.
№ 583

ХЕГЕДУШИЌ Крсто (Hegedušić Krsto) — 1901 — YU

182. Оптимисти, темпера и масло на стакло, 80 × 50, 1957, с.д.д.: K. Heg. 1957
Optimistes, détrempe et huile sur verre, s.b.d.: K. Heg. 1957

Инв. бр.
№ 51

183. Пролет на ѓубриште, масло и темпера на платно, 130X206, 1960 с.д.л.: K. Heg
Printemps sur le fumier, détrempe et huile sur toile, s.b.g.: K. Heg

Инв. бр.
№ 1692

184. Трите од Хамбург, темпера, масло и колаж на платно, 130 × 120, 1968 б. с.
Les trois de Hambourg, détrempe, huile et collage sur toile s.s.

Инв. бр.
№ 1712

ХЕРНАНДЕЗ Пижуан Хуан (Hernandez Pijuan Juan) — 1931 — E

185. Гваш A, гваш, 48 × 63,5, 1966, с.д.д.: Hernandez Pijuan 66
Gouache A, gouache, s.b.d.: Hernandez Pijuan 66

Инв. бр.
№ 1372

ХОКНИ Дејвид (Hockney David) — 1937 — GB

186. Портрет, цртеж-туш, 42,5 × 35, 1967, с.д.д.: D. H.
Portrait, dessin-encre de Chine, s.b.d.: D. H.

Инв. бр.
№ 1502

ЦИБИС Јан (Cybis Jan) — 1897 — PL

187. Школа на планината Калвари, акварел, 39,5 × 54,5, 1951, с.д.л.: Jan Cybis Gora Calwarra 1951 g.
Ecole sur montagne de Calwarra, aquarelle, s.b.d.: Jan Cybis Gora Calwarra 1951 g.

Инв. бр.
№ 356

ЧАЈЛДС Бернард (Childs Bernard) — 1910 — USA

188. Атерирање, масло на платно, 130 × 97, 1964, с.д.л.: Childs 64
Aterissage, huile sur toile, s.b.g.: Childs 64

Инв. бр.
№ 882

ЧЕЛЕБОНОВИЌ Марко (Čelebonović Marko) — 1903 — YU

189. Островот Св. Никола, масло на платно, 90 × 72 б. с.
L'île de St. Nicolas, huile sur toile s.s.

Инв. бр.
№ 441

ЧЕМЕРСКИ Глигор (Čemerski Gligor) — 1940 — YU

190. Почеток на бурата, масло на платно, 135 × 170, 1968, с.с.л.: Čemerski 68
Commencement de la tempête, huile sur toile, s.m.g.: Čemerski 68

Инв. бр.
№ 1691

191. Летен пламен масло на платно, 129,5X100, 1968, б.с. сопственост на авторот
La flamme de l'été, huile sur toile, s.s.
Appartient à l'artiste

ЏЕИГЛ Џон (Jagel John) — USA

192. На работ, масло на платно, 183 × 152,5, 1963, с.г.л.: Jagel
Au bord, huile sur toile, s.h.g.: Jagel

Инв. бр.
№ 1192

ШАЛОЈА Toti (Scialoja Toti) — 1914 — I

193. Композиција, комбинирана техника на хартија, 62 × 98, 1958, с.д.д.: Scialoja
Composition, technique combinée sur papier, s.b.d.: Scialoja

Инв. бр.
№ 302

ШАРШУН Серж (Charchoune Serge) — 1888 — F

194. Концерт во А-мол, масло на платно, 49 × 71, 1962, с.д.д.: Charchoune
Concert en A-mineur, huile sur toile, s.b.d.: Charchoune

Инв. бр.
№ 1395

ШЕМОВ Симон (Šemov Simon) — 1941 — YU

195. Прскалка за лозје, масло на платно, 170 × 141, 1968 с.д.д.: Šemov 68
Pompe à vigne, huile sur toile, s.b.d.: Šemov 68

Инв. бр.
№ 1719

ШЕРМАН Сара (Sherman Sarai) — 1922 — USA

196. Жените од Теба, масло на платно, 80X100, 1962/63 с.д.д. Sarai Sherman
Les femmes de Thèbes, huile sur toile, s.b.d.: Sarai Sherman

Инв. бр.
№ 640

ШИМУНОВИЌ Фрањо (Šimunović Franjo) — 1908 — YU

197. Пејзаж со меѓи, масло на платно, 49 × 132, 1963 с.д.д.: F. Šim.
Paysage aux frontières, huile sur toile, s.b.d.: F. Šim.

Инв. бр. 44
№

ШМИД Јиржи (Schmidt Jiři) — 1921 — ČS

198. Торзо, комбинирана техника на платно, 140 × 105, 1964, с.д.л.: Schmidt
Torse, technique combinée sur toile, s.b.g.: Schmidt

Инв. бр.
№ 780

ШОМОШ Миклош (Šómos Mikloš) — 1933 — H

199. Утоварување на јаглен, масло на платно, 110 × 100, 1961, с.д.д.: Šómos
Chargement du charbon, huile sur toile, s.b.d.: Sómos

Инв. бр.
№ 648

ШУШТАРШИЧ Марко (Šuštaršič Marko) — 1927 — YU

200. Игра, масло на платно, 73 × 92, 1962 с.д.д.: Šuštaršič 1962
Jeu, huile sur toile, s.b.d.: Šuštaršič 1962

Инв. бр.
№ 921

репродукции
réproductions

7

9

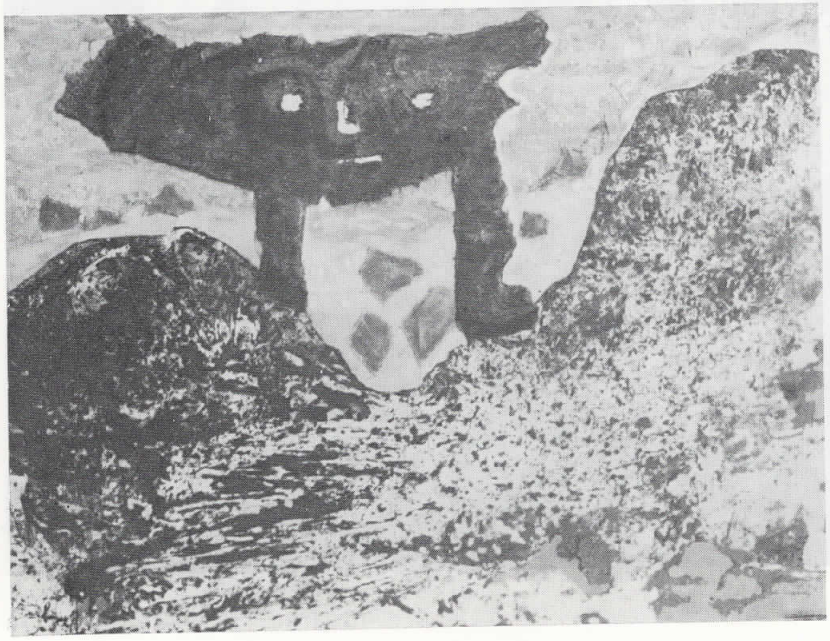

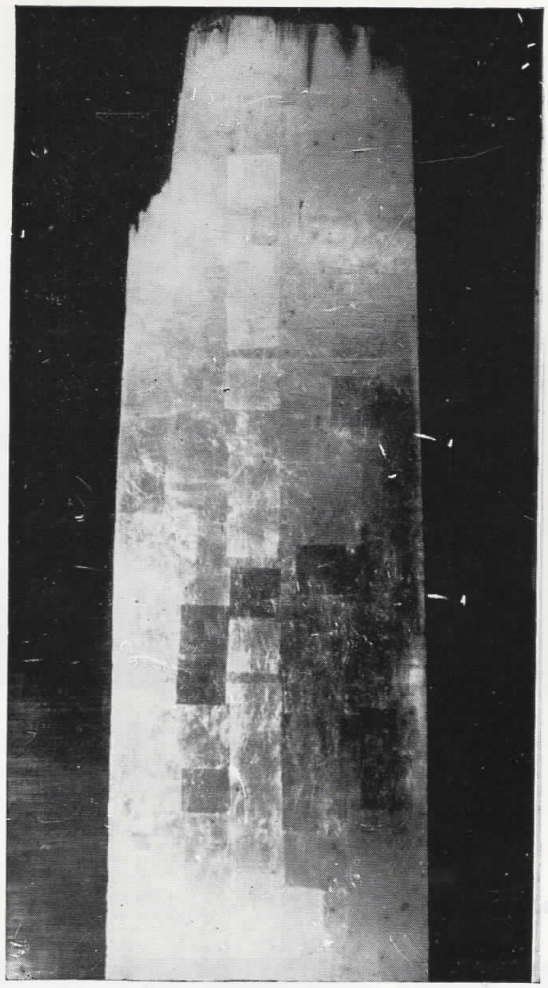

13

24

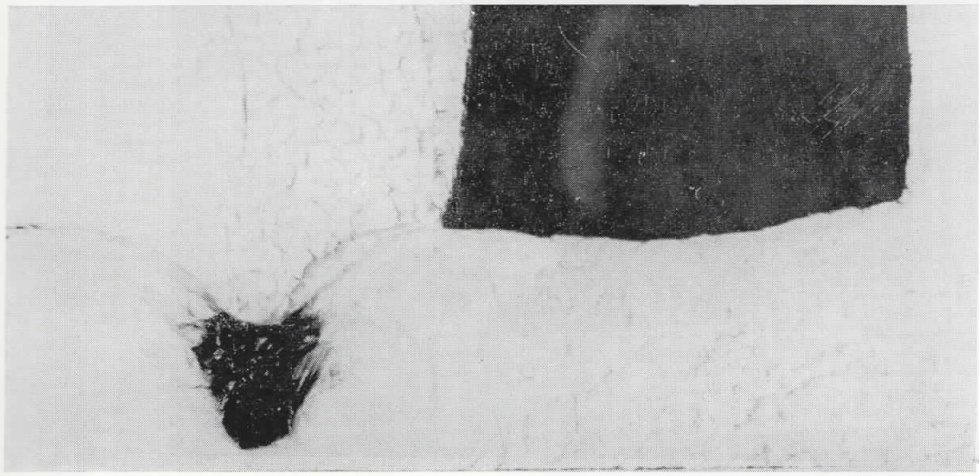

26

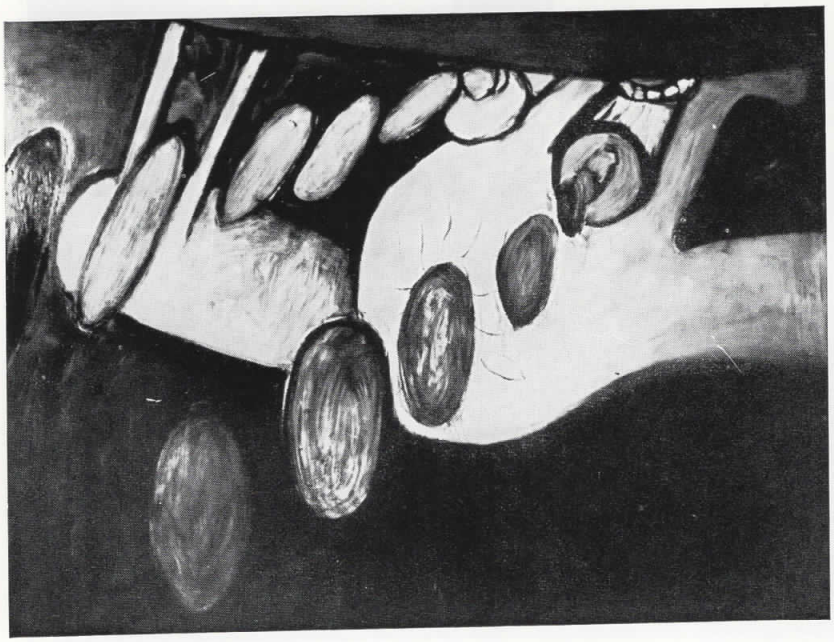

29

35

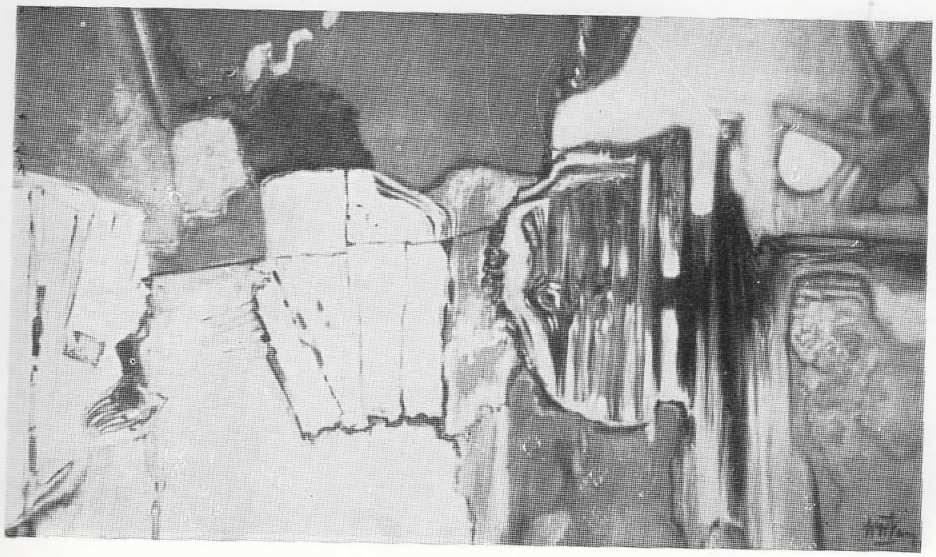

37

39

40

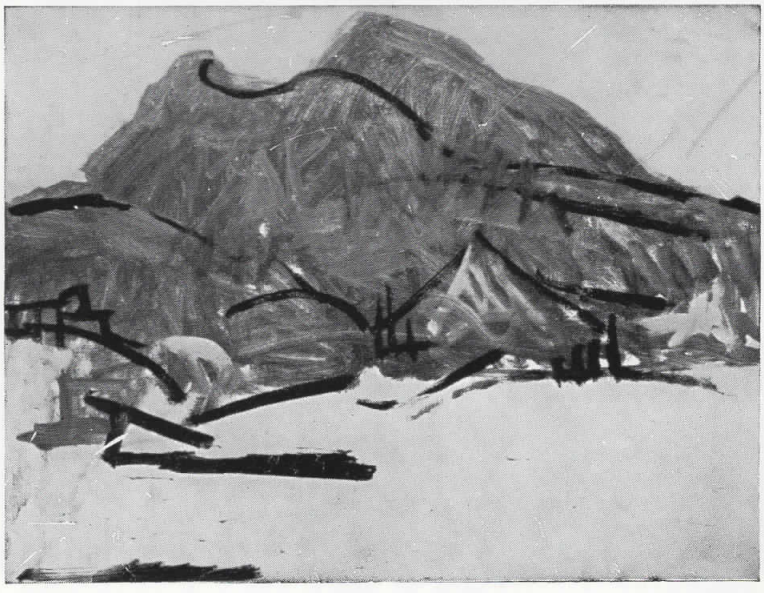

41

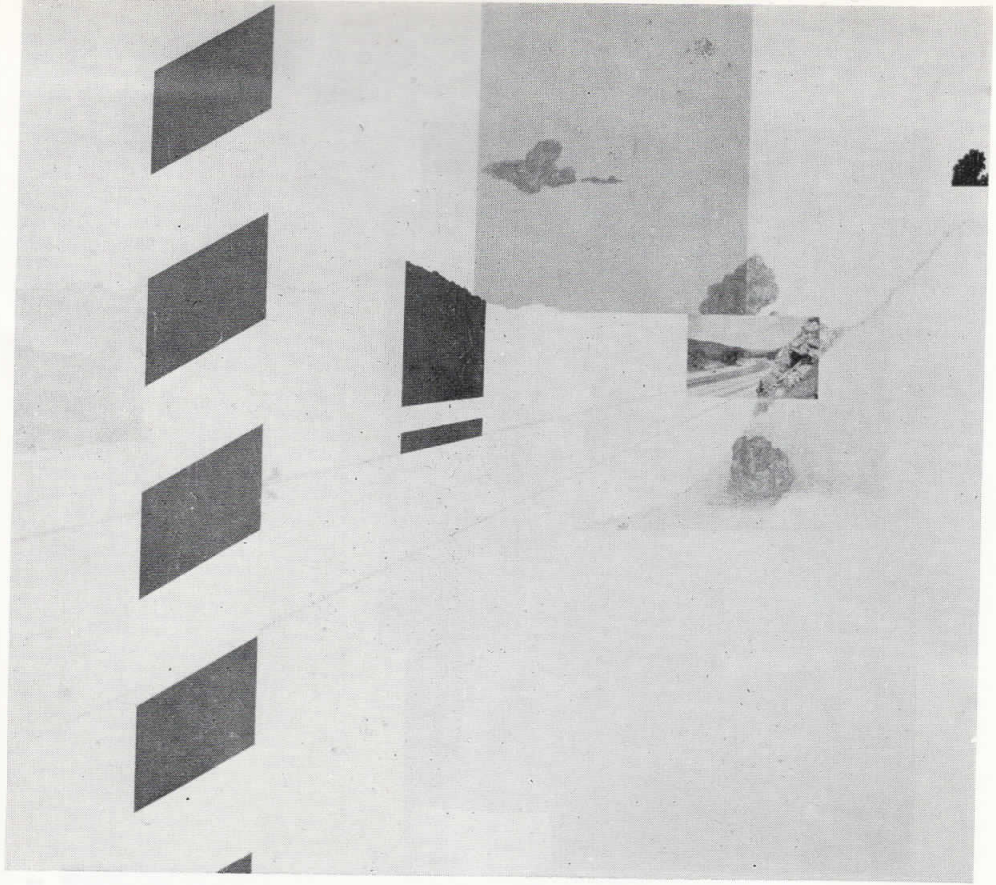

43

48

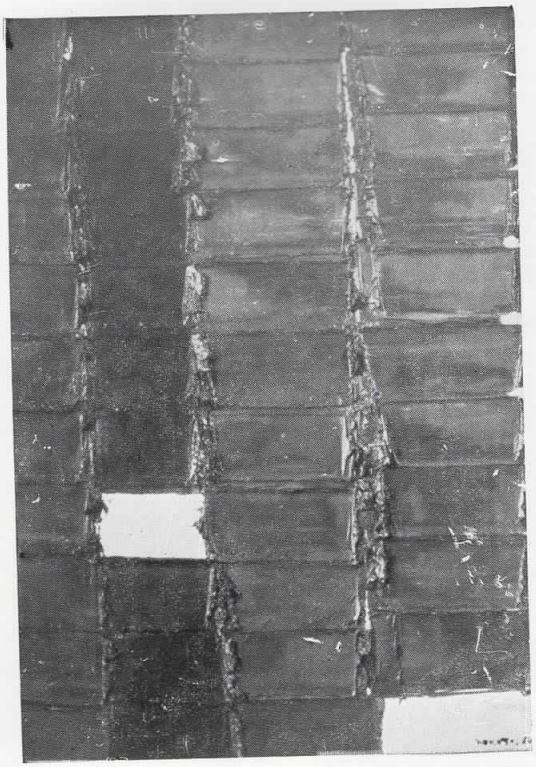

51

52

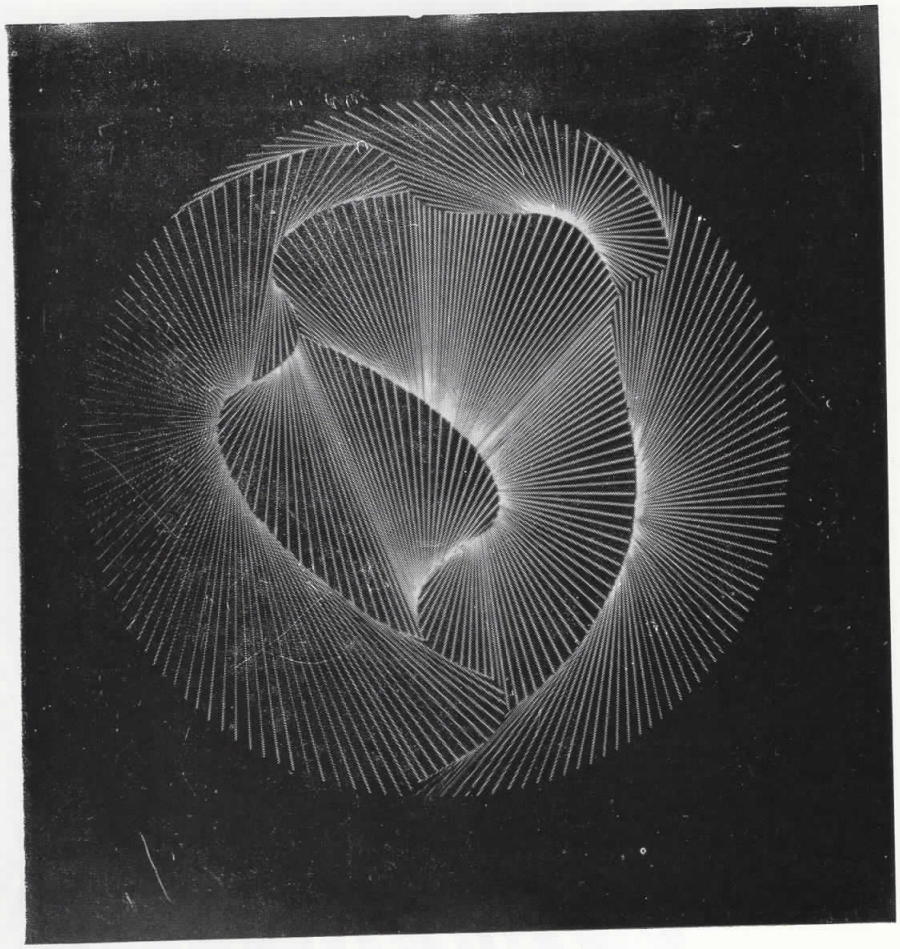

59

58

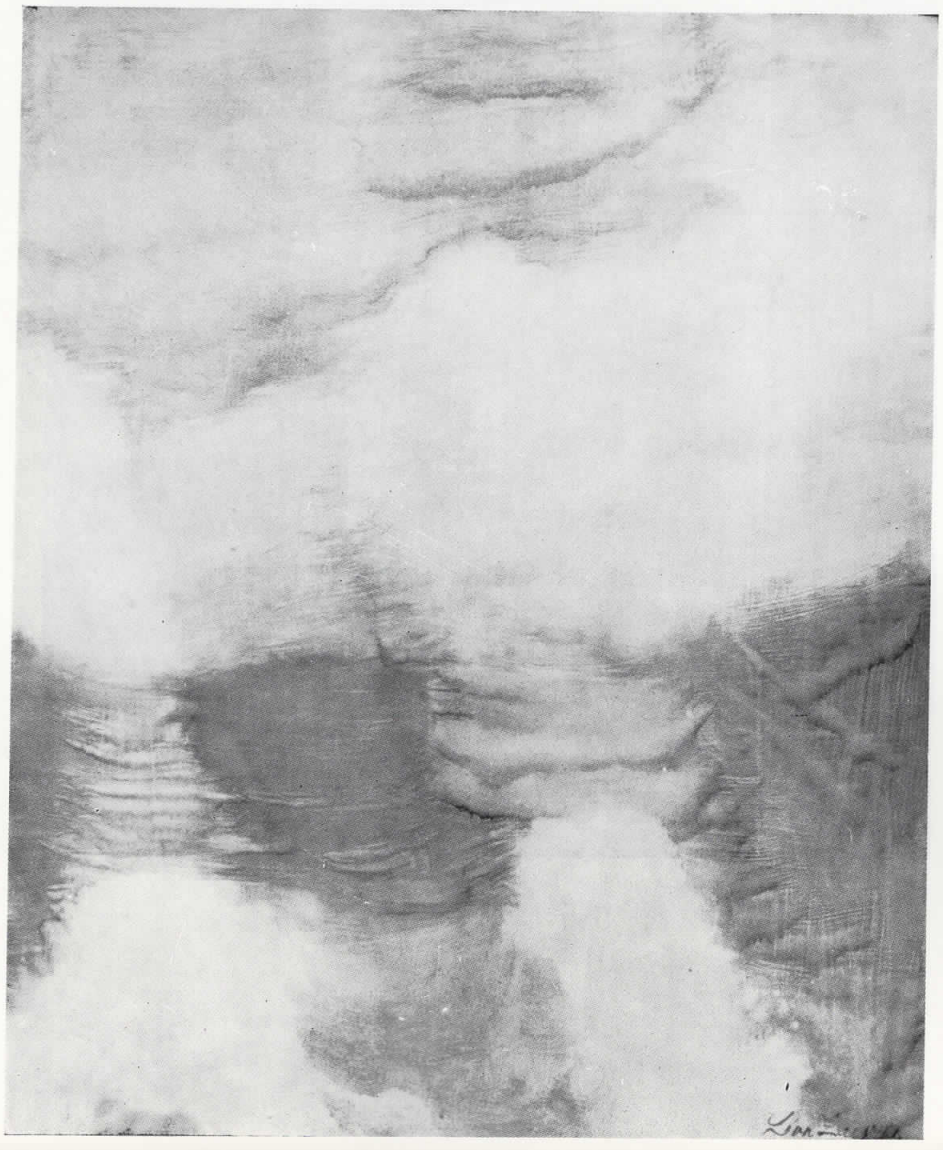

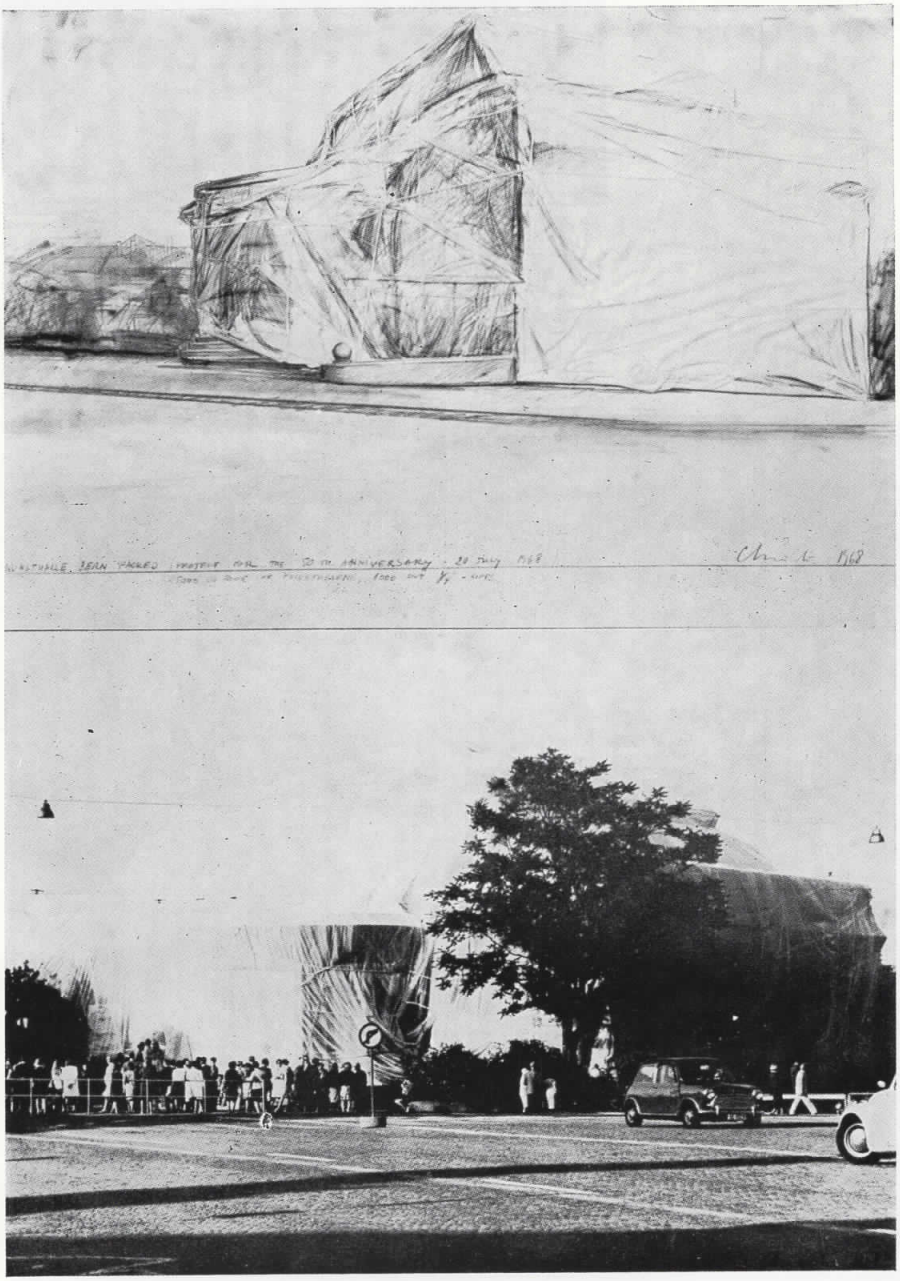

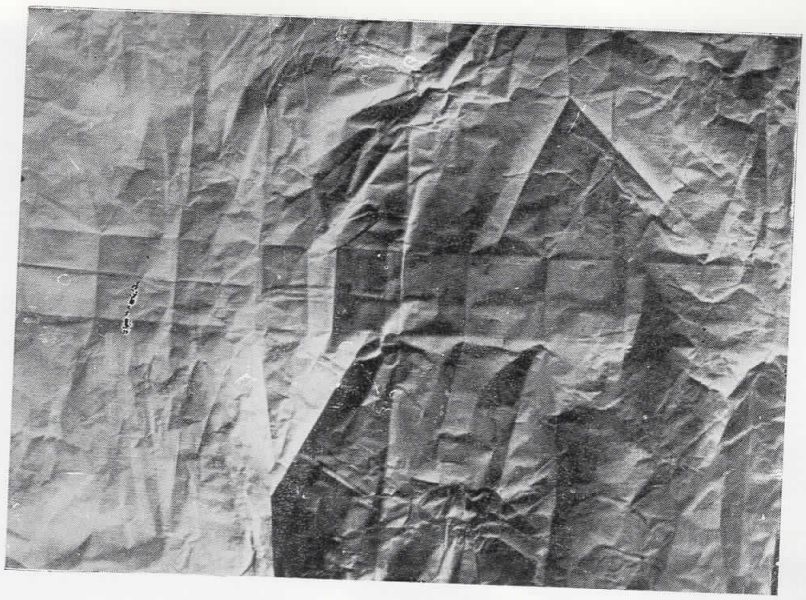

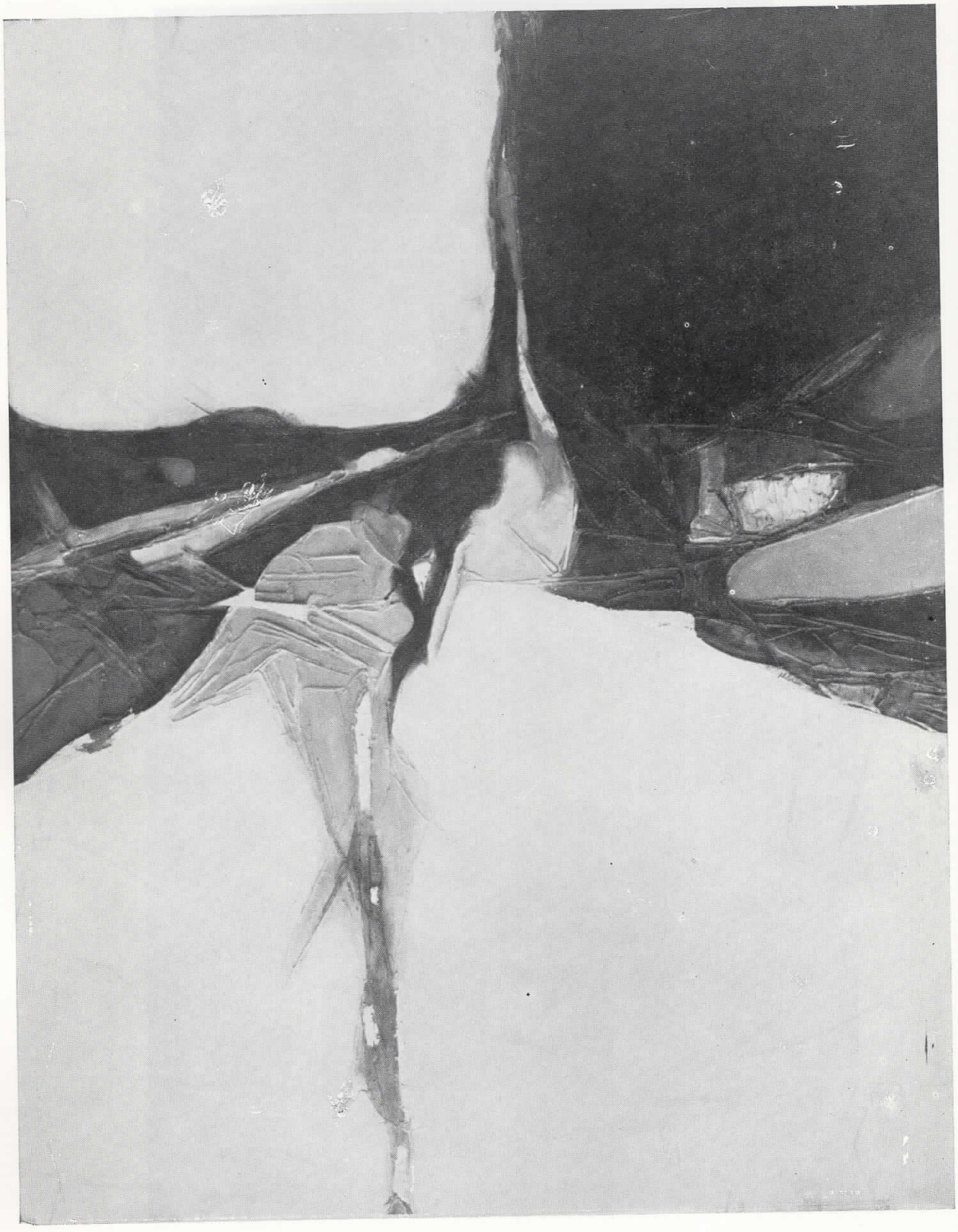

81

84

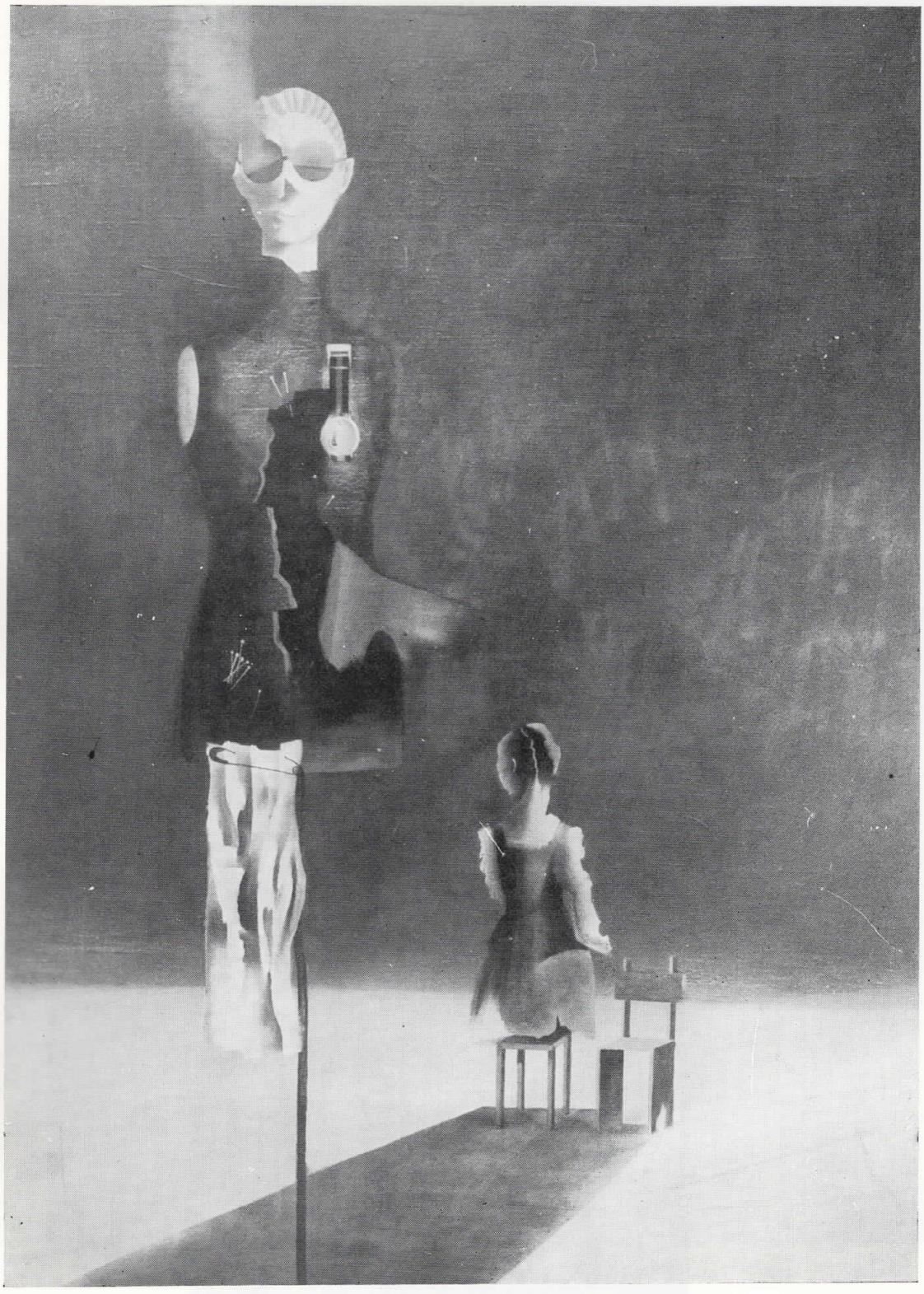

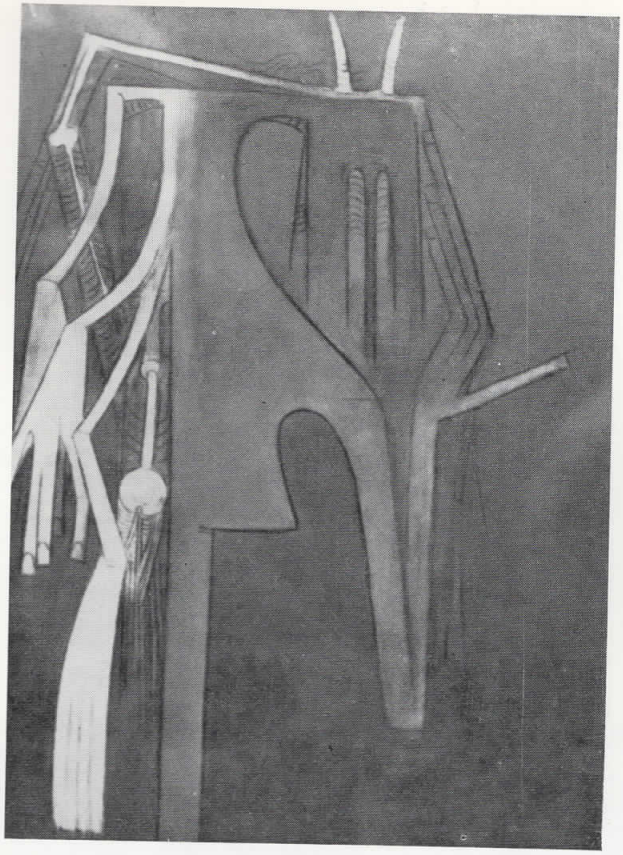

88

89

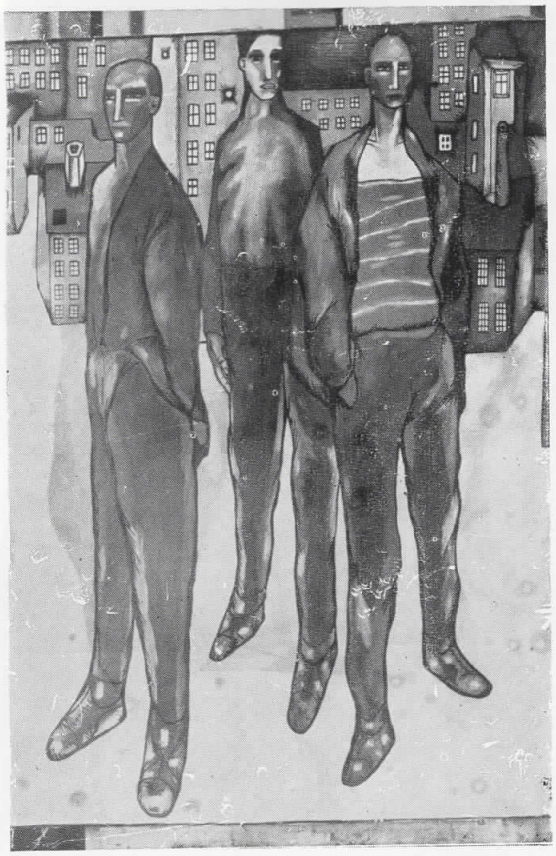

93

99

102

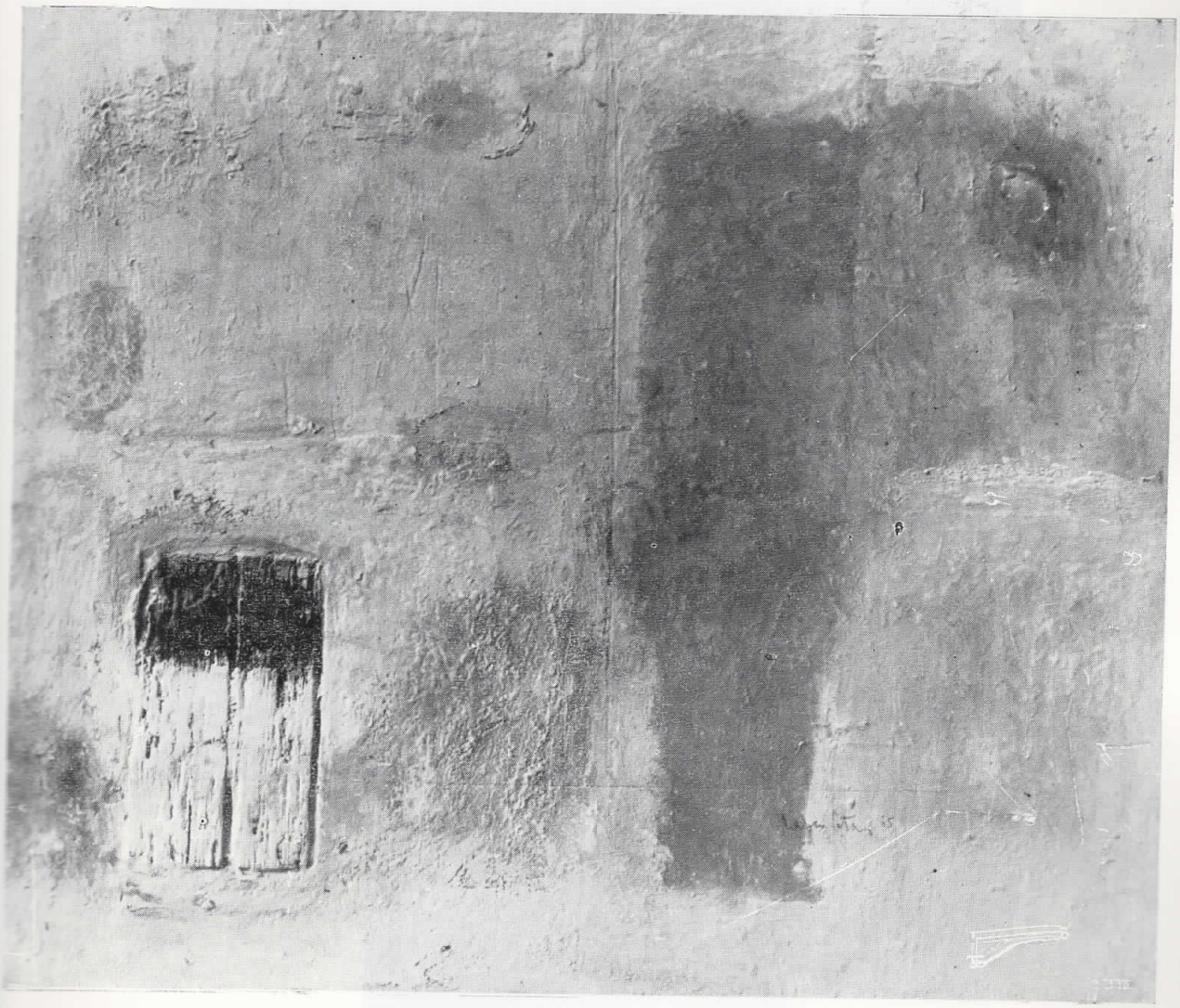

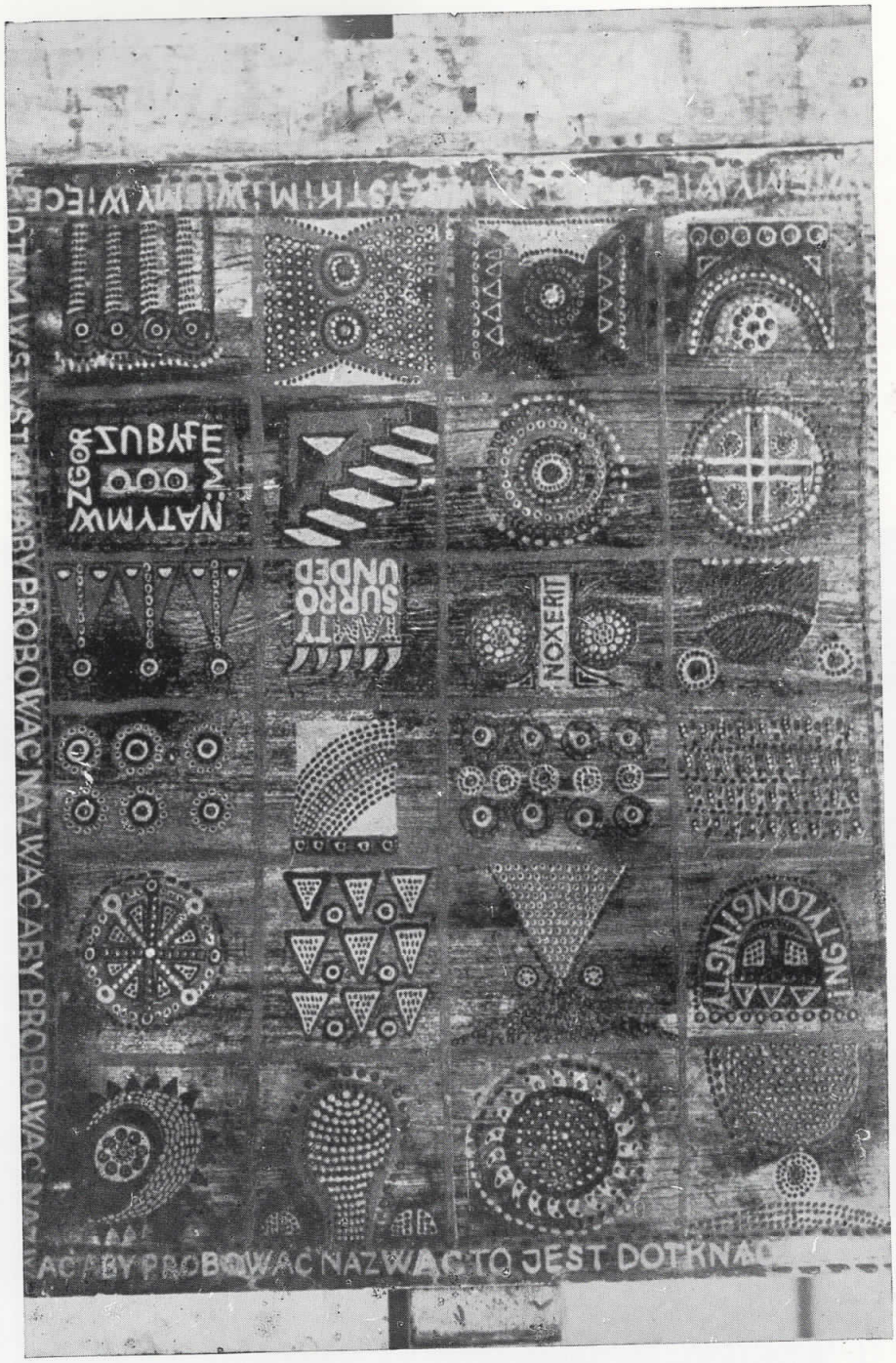
NOXERIT
AC A BY PROBOWAC NAZWAC TO JEST DOTKNA

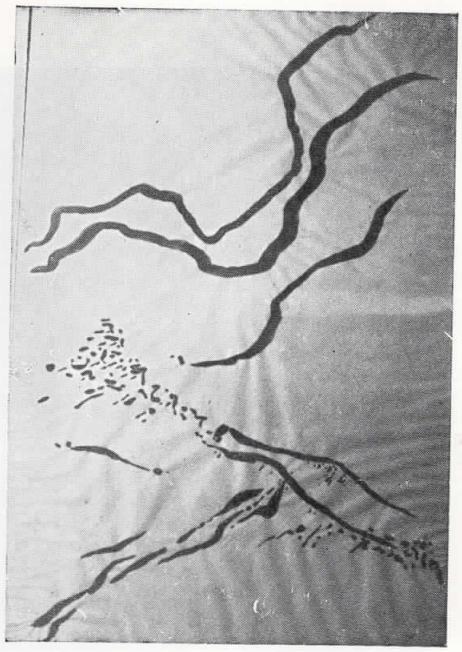

105

107

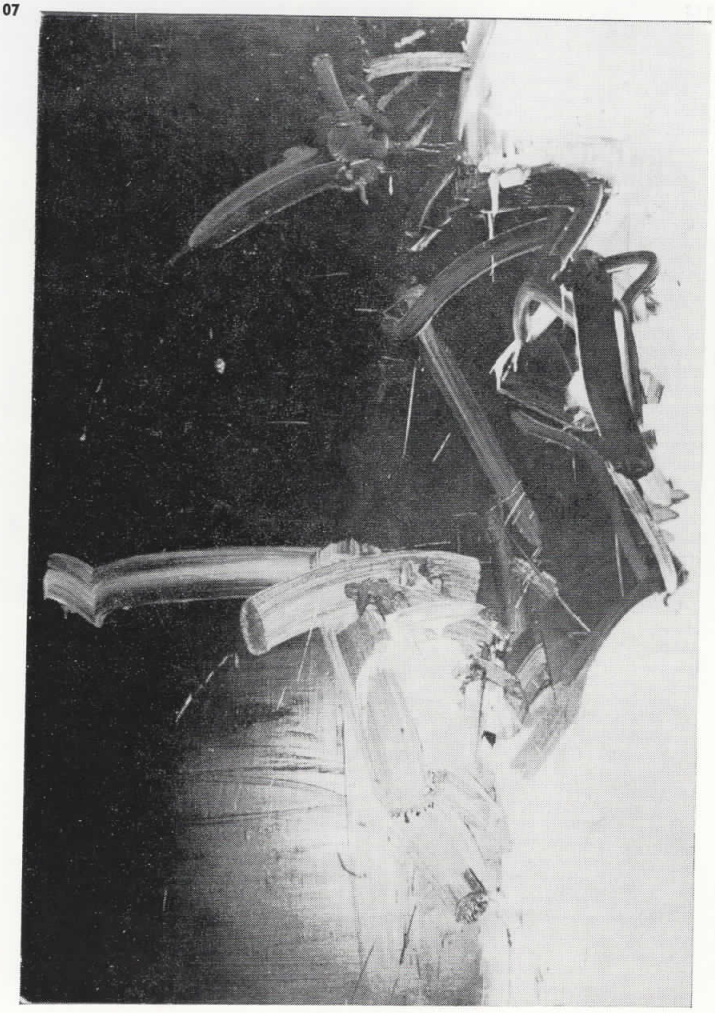

115

116

119

121

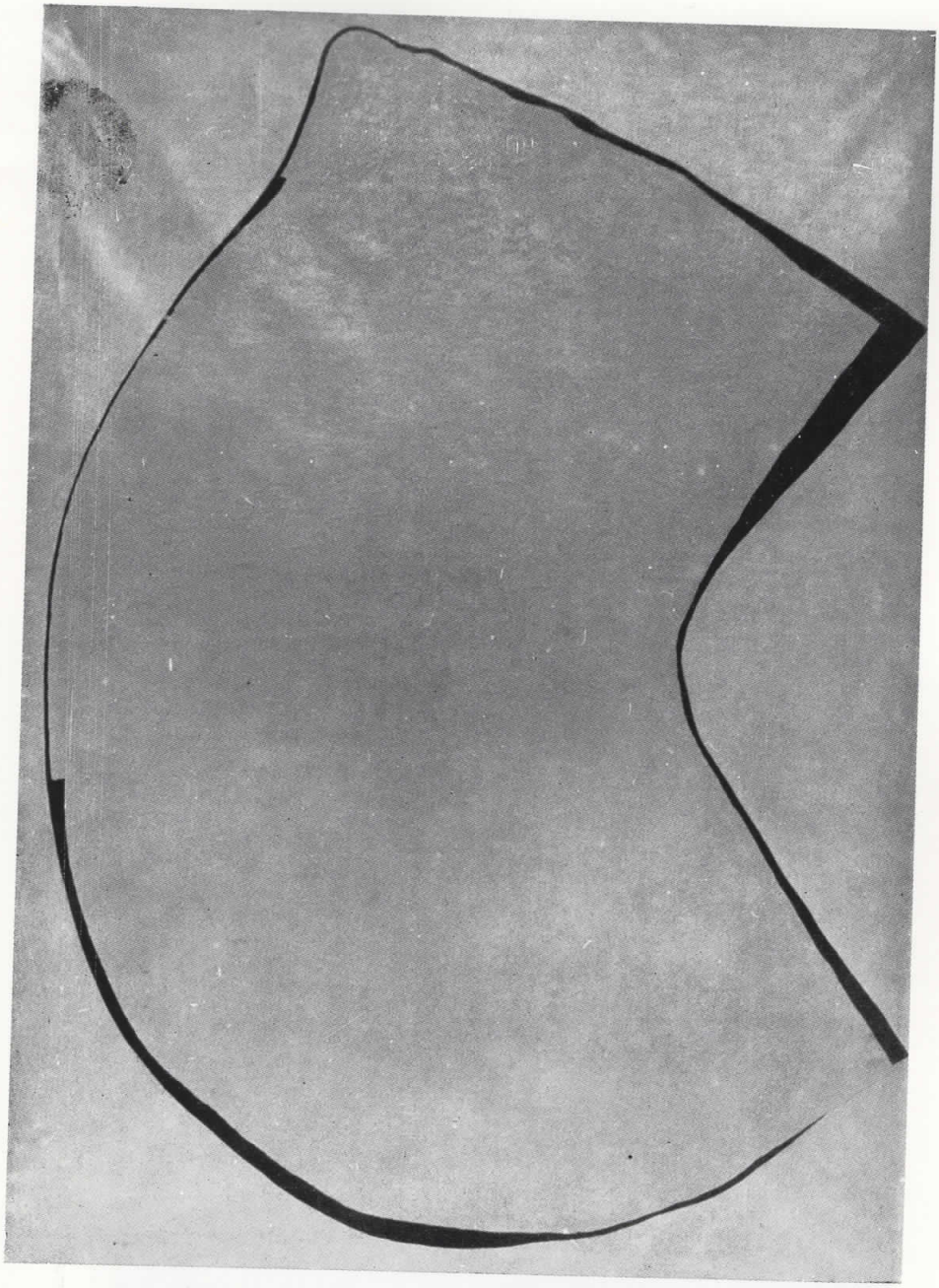

129

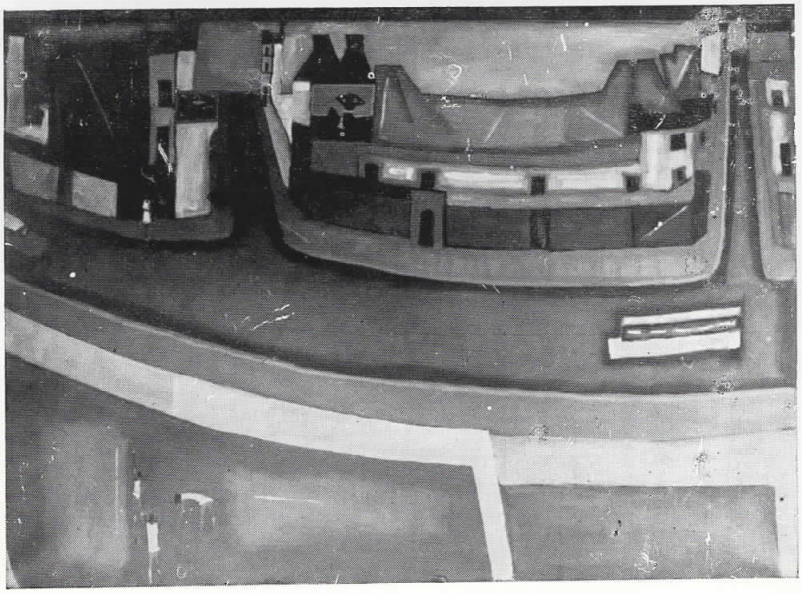

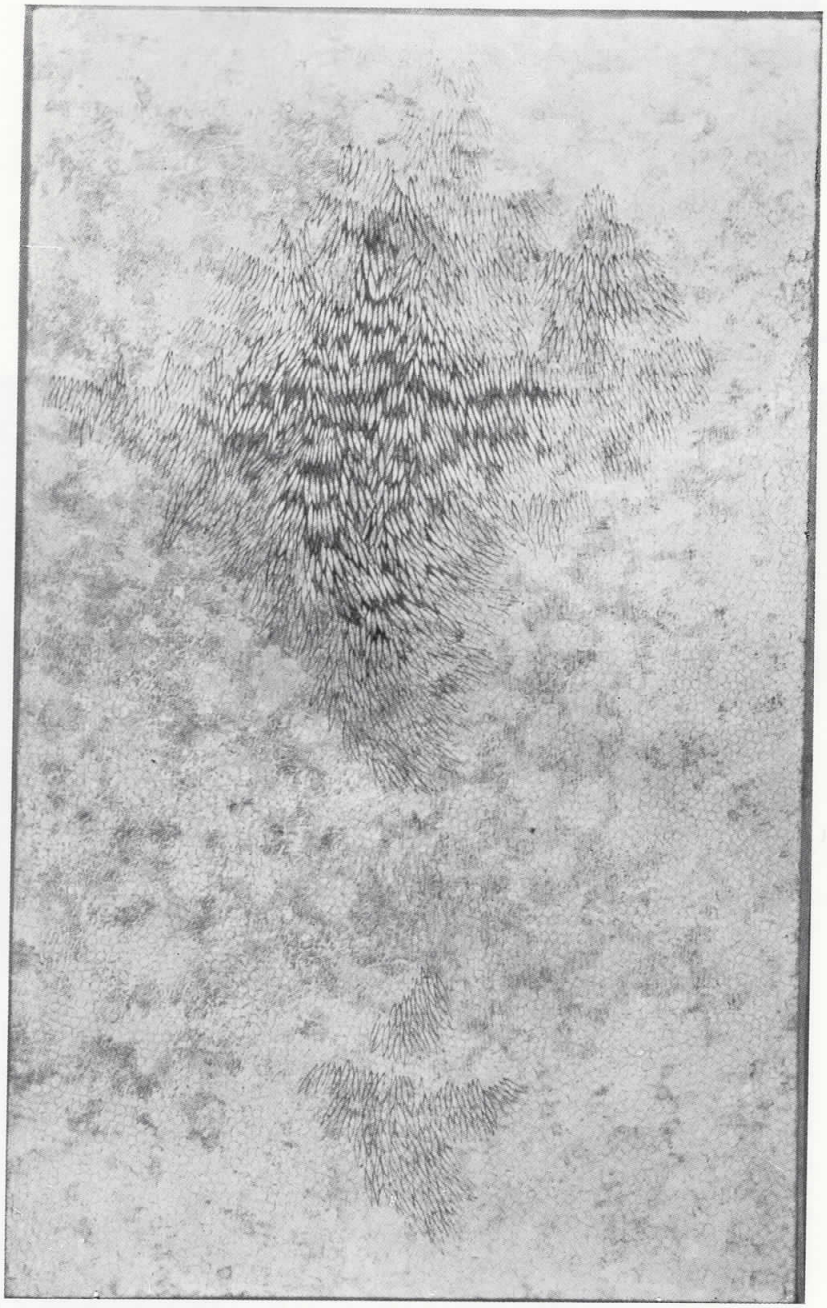

131

143

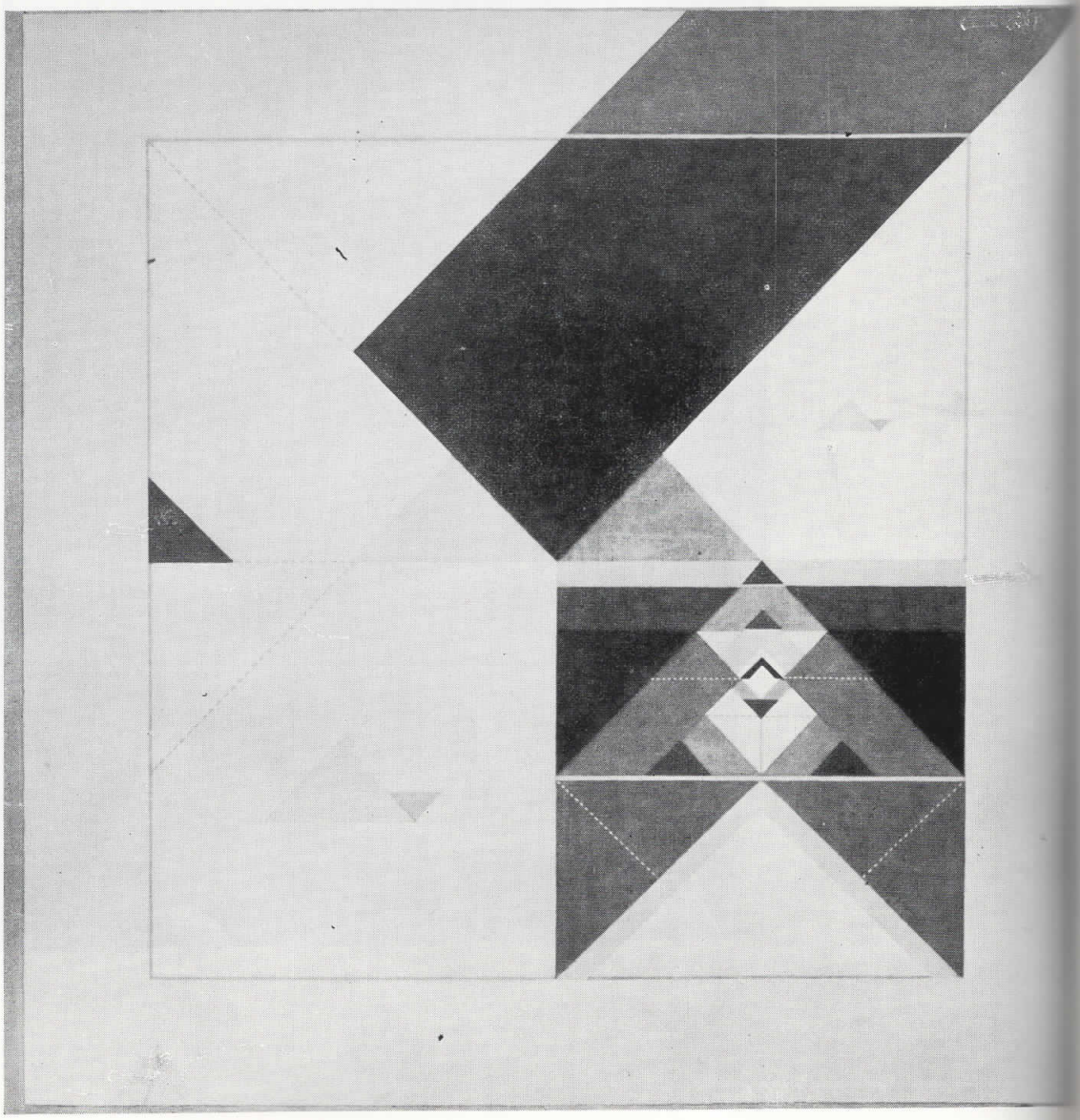

147

148

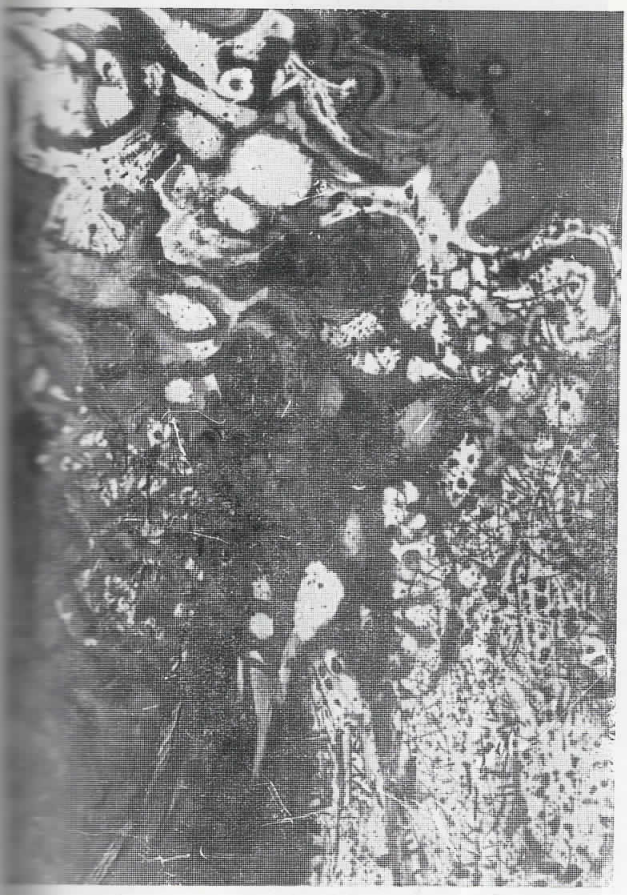

151

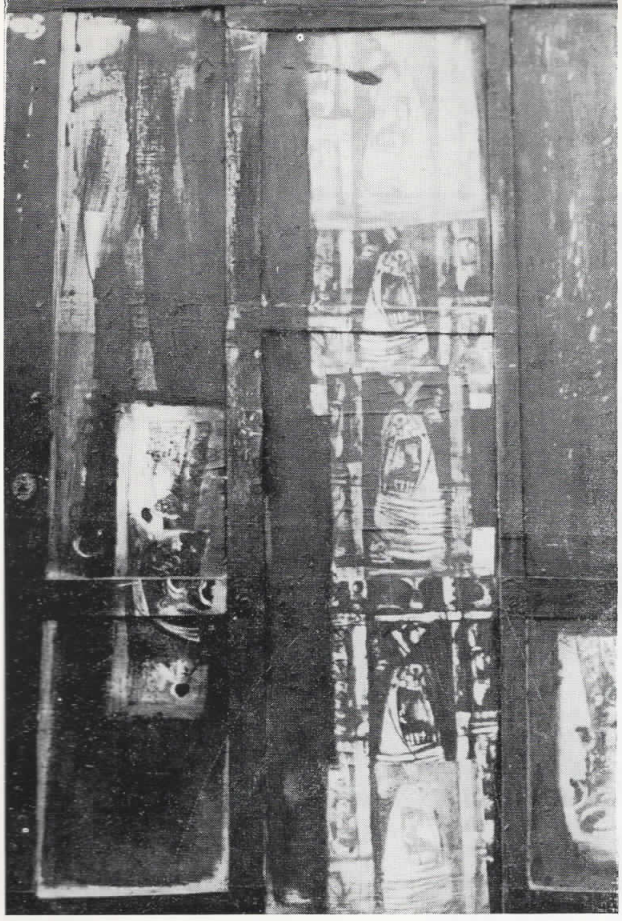

152

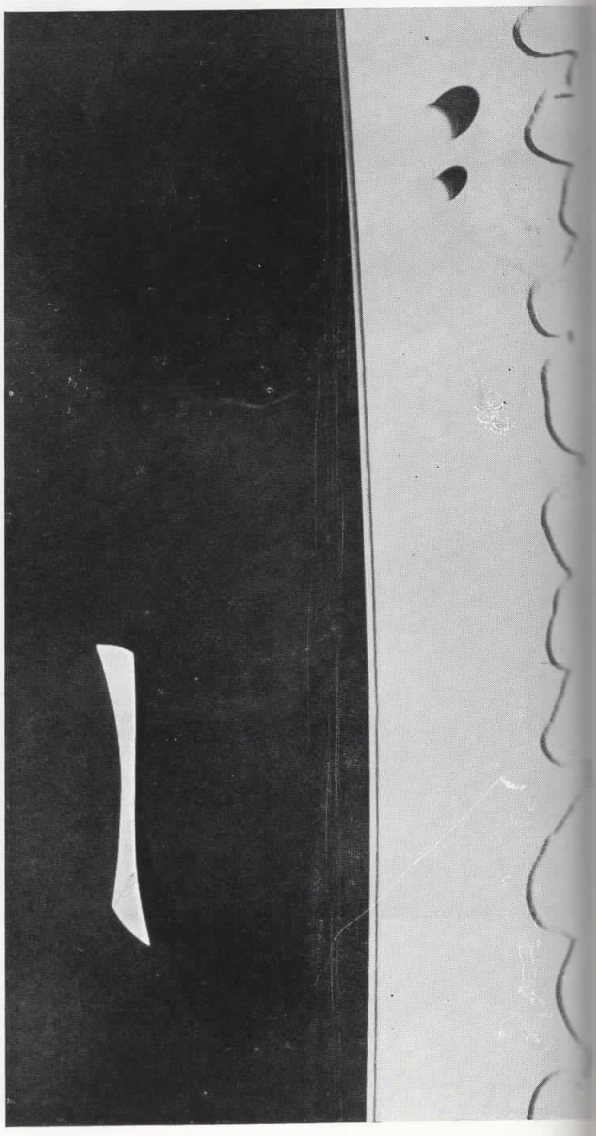

163

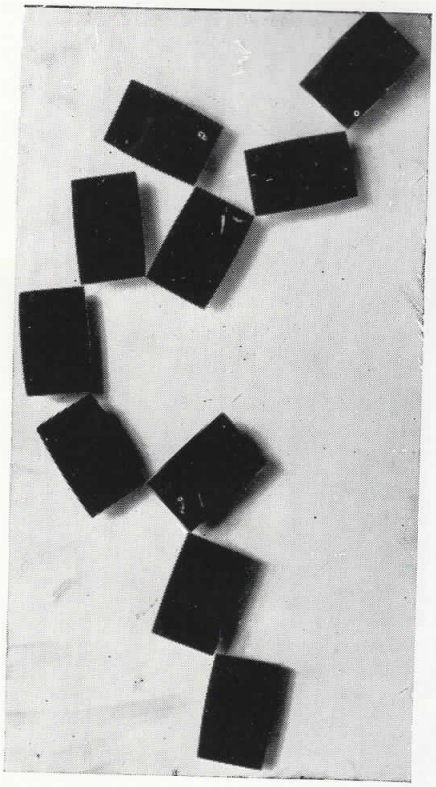

171

177

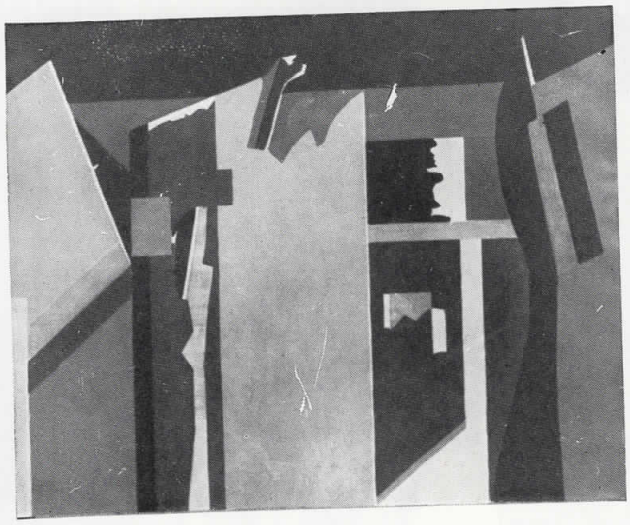

178

181

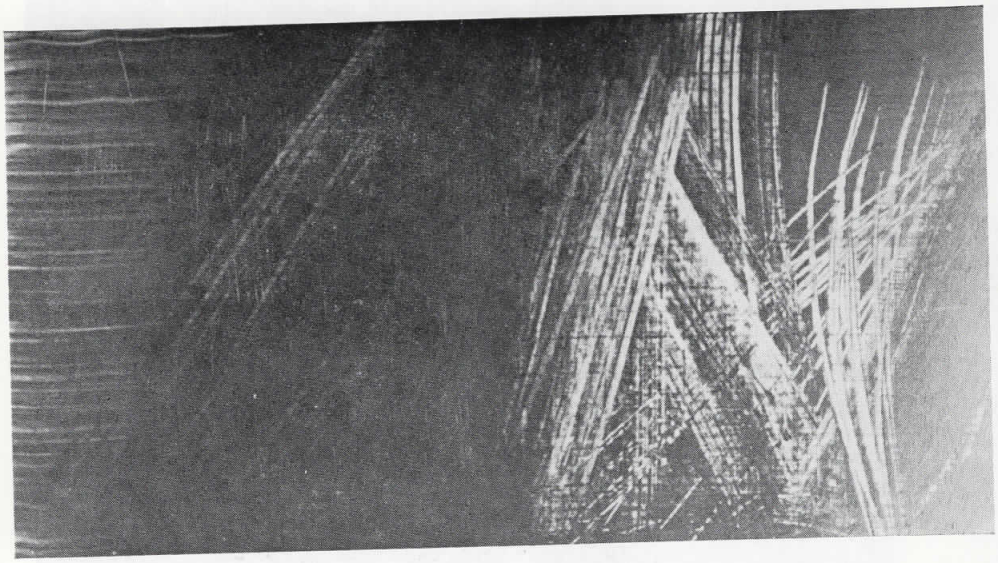

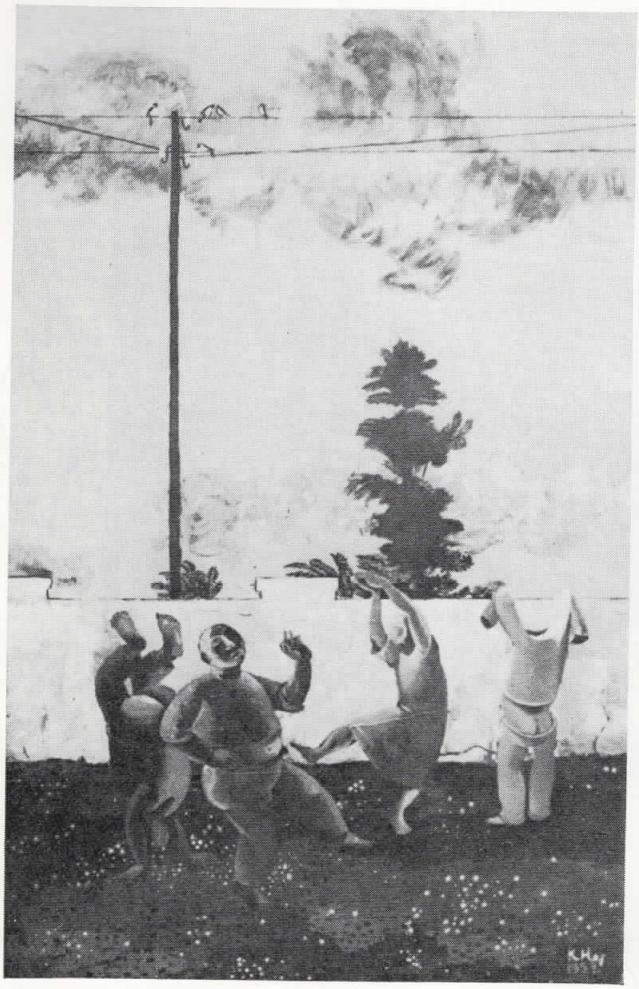

Peter still reading Death in Venice
on the Queen Elizabeth from New York
June 1967

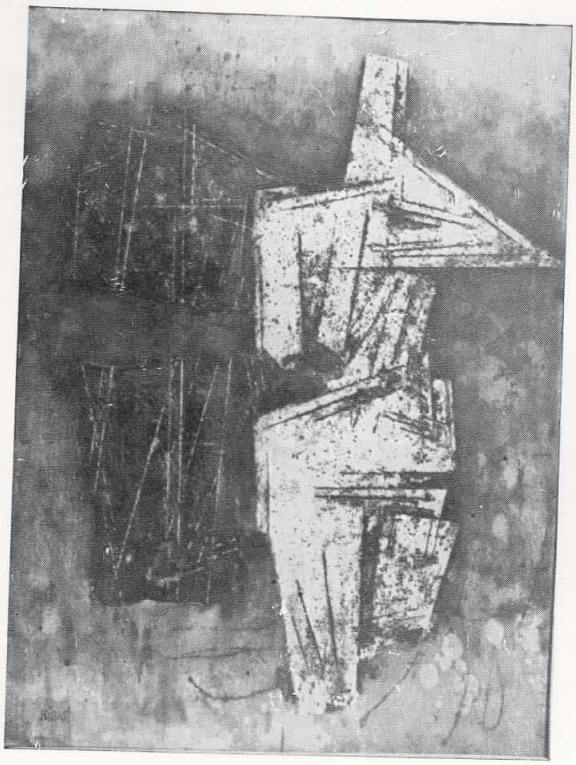

198

скулптури и објекти

sculptures et objets

ИЗЛАГАЧИ
EXPOSANTS

angeli radovani kosta
hajdu etienne
alviani getulio
basaldella mirko
bakić vojin
berdiszak jan
brzoskiewicz tereza
vasilev vasil
watkins jesse
guerrini lorenzo
grabul jordan
graves bradford
gribling franck
danil
dunlop dorothea
dobrović juraj
zivković bogosav
janković jozef
jančić olga
jevrić olga
casielli alfio
calder alexander
calo aldo
kanto i ksenija
carrino nicola
cardenas
kemeny zoltan
kostka jozef
cola ettore
kulon stanislaw
lipovski marvin
logo oto
masherini marcello
maliszewska marija
manevski stefan
menashe kadishman
mitrikeski boro
nikolovski boro
pan marta
parra edison
perez celzo
picelj ivan
rabascall joan
radauš vanja
richter vjenceslav
ruzić branko
sabolić ivan
smajić petar
sols fred
somaini francesco
spiteris jeanne
stahly françois
tavernari vittorio
teshigahara sofu
tihec slavko
trizuljak aleksandar
todorovski dimo
thorek karol
ugueto angel
feuerlicht herbert
hadzi boškov petar
dzamonja dušan
šijak tomo
schultze klaus
šutej miroslav

АНГЕЛИ РАДОВАНИ Коста (Angeli Radovani Kosta) — 1916 — YU

1. Девојка на клупа, бронза, 85 × 50, 2 × 55,8, 1961/63
Fille assise sur banc, bronze

Инв. бр.
№ 1694

2. Обло торзо, бронза, 26,8 × 17,2 × 20,9, 1965
Torze ronde, bronze

Инв. бр.
№ 1055

АЖДИ Етјен (Hajdu Etienne) — 1907 — F

3. Билјана, бронза, 89 × 43 × 13, 1964
Biljana, bronze

Инв. бр.
№ 581

АЛВИАНИ Гетулио (Alviani Getulio) — 1939 — I

4. Површина со вибрационен слој, алуминиум, 56 X 56, 1966
Superficie à la facture vibratile, aluminium

Инв. бр.
№ 1092

БАЗАЛДЕЛА Мирко (Basaldella Mirko) — 1910 — 1969 — I

5. Monoco Buddhista, тенеќија, 25 × 30,7, 1966
Monoco Buddhista, tôle

Инв. бр.
№ 1732

БАКИЌ Војин (Bakić Vojin) — 1915 — YU

6. Разлистена форма, бронза, 80 X 42 X 40, 1958
Сопственост Галерије града Загреба
Forme en feuilles, bronze
Appartient aux Galerie de la ville de Zagreb

БЕРДИШАК Јан (Berdiszak Jan) — 1934 — PL

7. Челик и воздух, железо, 121 × 84 × 76
Acier et air, fer

Инв. бр.
№ 1615

БЖОСКИЕВИЧ Тереза (Brzoskiewicz Tereza) — 1929 — PL

8. Шопенов конкурс, метал и стакло, 150 × 100
Concours de Chopin, métal et verre

Инв. бр.
№ 1616

ВАСИЛЕВ Васил (Vasilev Vasil) — 1938 — YU

9. Психа, дрво, 120 × 80, 1970
Psyché, bois

Инв. бр.
№ 1828

ВАТКИНС Џес (Watkins Jesse) — 1899 — GB

10. Човечка борба, алуминиум, 300 × 85 × 85, 1967
Combat humain, aluminium

Инв. бр.
№ 1747

ГВЕРИНИ Лоренцо (Guerrini Lorenzo) — 1914 — I

11. Bronzetto IV/12, бронза, 11 × 11 × 3, 1952
Bronzetto IV/12, bronze

Инв. бр.
№ 316

ГРАБУЛ Јордан (Grabul Jordan) — 1925 — YU

12. Пластичен амбиент: простор, контакт и време: боено дрво
105 × 108 × 108, 121 × 111 × 27, 200 × 82 × 40, 1968
Ambiance plastique: espace, contact et temps; bois coloré

Инв. бр.
№ 1726

13. Парадокс на коегзистенцијата, панел, 245 × 236 × 73, 1969
Paradoxe de la coexistance, contre-plaqué

Инв. бр.
№ 181

ГРЕЈВС Брадфорд (Graves Bradford) — 1938 — USA
14. Меѓу гигантите и новородените, мермер, 46 X 33 × 17, 1965
Entre les géants et les nouveaux-nés, marbre

Инв. бр. № 1584

ГРИБЛИНГ Франк (Gribling Franck) — NL
15. Сини просторни сегменти, плексиглас, 60 × 45, 1960
Bleus segments de l'espace, plexiglas

Инв. бр. № 1867

ДАНИЛ (Danil) 1924 — F
16. Април 1967, кинетички објект, 1967
Avril 1967, objet cynćtique

ДАНЛОП Доротеа (Dunlop Dorothea) — 1913 — USA
17. Растење, ковано железо, 47 × 40 × 14, 1962
Croissance, fer battu

Инв. бр. № 1374

ДОБРОВИЌ Јурај (Dobrović Juraj) — 1928 — YU
18. Просторна композиција, дрво, 49,5 × 49,5, X 26, 1964/65
Composition spatiale, bois

Инв. бр. № 1567

ЖИВКОВИЌ Богосав (Živković Bogosav) — 1920 — YU
19. Човек и риба, дрво, 103 × 48,
Homme et poisson, bois

Инв. бр. № 845

ЈАНКОВИЧ Јозеф (Jankovič Jozef) — 1937 — ČS
Скултура, комбинирана техника, 1969
20. Sculpture, technique combinée Инв. бр. 1884 №

ЈАНЧИЌ Олга (Jančić Olga) — 1929 — YU
21. Плод I, бронза, 30 × 48 × 30, 1967
Embryon I, bronze Инв. бр. 1877 №

ЈЕВРИЌ Олга (Jevrić Olga) — 1922 — YU
22. Надсводеста форма, бронза и железо, 50 × 60, 1964/65
Forme envoutée, bronze et fer

Инв. бр. № 1665

КАЗИЕЛИ Алфио (Casielli Alfio) — 1918 — I
23. Акт, бронза, 39 × 4 × 4, 1962
Nu, bronze Инв. бр. № 314

КАЛДЕР Александар (Calder Alexander) — 1899 — USA
24. Црвен полигон, метал (мобиле), 1961
Polygon rouge, métal (mobile) Инв. бр. № 999

КАЛО Алдо (Calo Aldo) — 1910 — I
25. Bronzetto, бронза, 63 × 84 × 20, 1963
Bronzetto, bronze Инв. бр. № 313

КАНТОЦИ Ксенија (Kantoci Ksenija) — 1909 — YU
26. Композиција, дрво, 35,2X24,4X19, 1960/61
Composition, bois

Сопственост Галерије града Загреба
Appartient aux Galeries de la ville du Zagreb

КАРДЕНАС Агустин (Cardenas Agustin) — 1926 — Куба
27. Скулптура, комбинирана техника, 1969
Sculpture, technique combinée Инв. бр. 1885 №

КАРИНО Никола (Carrino Nicola) — 1932 — I
28. Куб, 4 елементи, перспекс, 40 × 38 × 38, 1969
Cube, 4 elements, perspex Инв. бр. № 1866

КЕМЕНИ Золтан (Kemeny Zoltan) — 1907—1965 — CH

29. Пресек на визијата, железо, 100 × 74, 1962
Intersection de la vision, fer

Инв. бр.
№ 260

КОСТКА Јозеф (Kostka Jozef) — 1912 — ČS

30. На кој-т, бронза, 35 × 20 × 11, 1962
Sur le qual, bronze

Инв. бр.
№ 767

КОЛА Еторе (Cola Ettore) — 1899 — 1968 — I

31. Композиција, железо, 68 × 84,
Composition, fer

Инв. бр.
№ 3 5

КУЛОН Станислав (Kulon Stanislaw) — 1913 — PL

32. Деца, дрво и тенекија, 145 × 100
Enfants, bois et tôle

Ин . бр.
№ 1626

ЛИПОВСКИ Марвин (Lipovsky Marvin) — 1938 — USA

33. Зелена стаклена форма: стакло, песок, бакар, 11,5 × 26 × 23, 1967
Forme verte en verre; verre sable, cuivre

Инв. бр.
№ 1718

ЛОГО Ото (Logo Oto) — 1931 — YU

34. Голема наковална, бронза, 94 × 36, 1964
Grande enclume, bronze

Инв. бр.
№ 1371

35. Реликвија, бронза, 35 × 27 × 12,5, 1969
Rélique, bronze

Инв. бр.
№ 1806

МАКЕРИНИ Марчело (Masherini Marcello) — 1906 — I

36. Акт што седи, бронза, 51 × 17 × 22, 1954
Nu assis, bronze

Инв. бр.
№ 317

МАЛИШЕВСКА Марија (Maliszewska Maria) — PL

37. Студија за трагедијата во Скопје, цемент, 100 × 60 × 50, 1964
Etude pour la tragédie de Skopje, ciment

Инв. бр.
№ 1188

МАНЕВСКИ Стефан (Manevski Stefan) — 1934 — YU

38. Миг на времето, метал, 185 × 55 × 11, 1966
Instant du temps, métal

Инв. бр.
№ 1387

39. Јадро кое зрачи, метал, 185 × 110 × 17, 1968
Noyau rayonnant, métal

Инв. бр.
№ 1689

40. Неисправен механизам, метал, 200 × 105 × 27, 1968
Mécanisme incorrect, métal

Инв. бр.
№ 1687

МЕНАШЕ Кадишман (Menashe Kadishman) — 1932 — IL

41. Во неизвесност, гранит, 19 × 17 × 8, 1966
En insertitude, granit

Инв. бр.
№ 1787

МИТРИЌЕСКИ Боро (Mitrićeski Boro) — 1927 — YU

42. Торзо, дрво, 92 × 47 × 30, 1967
Torse, bois

Ичв. бр.
№ 1582

Акт што седи, 120 × 60 × 50, 1968

43. Nue assise, bois
Подарок од Републичкиот секретаријат за образование, наука и култура, Скопје
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

НИКОЛОВСКИ Борис (Nikolovski Boris) — 1935 — YU

44. Скулптура, дрво, 63 × 53 × 50, 1967
Sculpture, bois

Инв. бр.
№ 1580

ПАН Марта (Pan Martha) — 1923 — F

45. Скулптура 93, дрво, 3/8 43 × 20,5 × 20,5, 1965
Sculpture 93, bois

Инв. бр.
№ 1871

ПАРА Едисон (Parra Ediison) — 1946 — YV

46. Конструкција, релјеф — објект, комбинирана техника, 1970
Construction, relief — objet, technique combinée

Инв. бр. 1886
№

ПЕРЕЗ Целзо (Perez Celso) — 1926 — YV

47. Продолжена акција, кинетички објект, 1970
Action continuée, objet cinétique,

Инв. бр. 1887
№

ПИЦЕЉ Иван (Picelj Ivan) — 1924 — YU

48. УКНУ, релјеф — обоен метал, 89,5 X 89,5 X 24,5 1966
Сопственост галерије града Загреба
UKNU, relief — métal coloré
Appartient aux galeries de la ville de Zagreb

РАБАСКАЛ Joan (Rabascall Joan) — 1935 — E

49. Во чест на црната сила, комбинираната техника, 1969/70
Hommage au pouvoir noir, technique combinée

Инв. бр. 1888
№

РАДАУШ Вања (Radauš Vanja) — 1906 — YU

50. Иван Козарац (од циклусот „Паноптикум"), гипс, 55 × 64, 1960
Ivan Kozarac (du cycle „Panoptikum"), plâtre

Инв. бр.
№ 125

РИХТЕР Вјенцеслав (Richter Vjenceslav) — 1917 — YU

51. Ондулациона просторна структура објект, плекси-алуминим, 70 X 70 X 70, 1969
Сопственост Галерије града Загреба
Structure ondulée spatiale, plexi-aluminium
Appartient aux Galeries de la ville de Zagreb

РУЖИЌ Бранко (Ružić Branko) — 1919 — YU

52. Осудени, дрво, 200 × 70, 1966
Condamnés, bois

Инв. бр.
№ 1393

53. Болоњски кули, дрво, 65 × 118 × 30, 1967
Les tours de Bologne, bois
Подарок од Републичкиот секрет. за образование, наука и култура, Скопје
Don du Ministère pour l'instruction, la science et la culture de la République, Skopje

САБОЛИЌ Иван (Sabolić Ivan) — 1°21 — YU

54. Жена од Писаровина, бронза, 50 × 65 × 19, 1957
Femme de Pisarovina, bronze

Инв. бр.
№ 33

СМАЈИЋ Петар (Smajić Petar) — 1910 — YU
55. Адам и Ева, дрво, 33 X 14 × 7, 1963
Adam et Eve, bois

Инв. бр.
№ 60

СОЛС Фред (Sauls Fred) — 1934 — USA
56. Сигнал земја-небо, алуминиум, 32,5 × 28 X 8, 1965
Signal terre-ciel, aluminium

Инв. бр.
№ 1201

СОМАИНИ Франческо (Somaini Francesco) — 1926 — I
57. Композиција 80, бронза, 57 × 43 × 30, 1961
Composition 80, bronze

Инв. бр.
№ 318

СПИТЕРИС Жан (Spiteris Jeanne) — F
58. Чекорење, железо, 100 × 80 × 23, 1962
Marche, fer

Инв. бр.
№ 603

СТАЛИ Франсуа (Stahly François) — 1912 — F
59. Риба, дрво, 64 × 60 × 55, 1959
Poisson, bois

Инв. бр.
№ 1063

ТАВЕРНАРИ Виторио (Tavernari Vittorio) — 1919 — I
60. Голгота, дрво, 68 × 50 X 4, 1965
Calvaire, bois

Инв. бр.
№ 1475

ТЕШИГАХАРА Софу (Teshigahara Sofu) — 1900 — J
61. Победа, дрво и тенекија, 120 × 100 × 60, 1966
Victoire, bois et tôle

Инв. бр.
№ 1663

ТИХЕЦ Славко (Tihec Slavko) — 1928 — YU
62. Дволисна форма, варен алуминиум, 135 × 190, 1965/66
Forme bifoliée, aluminium

Инв. бр.
№ 1669

ТРИЖУЉАК Александар (Trižuljak Aleksandar) — 1921 — ČS
63. Ракетострој, железо, 145 × 23 × 16, 1961
Construction des raquettes, fer

Инв. бр.
№ 785

ТОДОРОВСКИ Димо (Todorovski Dimo) — 1910 — YU
64. Мечкин камен, бронза, 65 × 24 × 31, 1968
Mečkin kamen, bronze

Инв. бр.
№ 1727

ТХОРЕК Карол (Thorek Karol) — 1904 — PL
65. Глава, бронза, 45 × 25 X 19
Tête, bronze

Инв. бр.
№ 1654

УГУЕТО Ангел (Ugueto Angel) — 1923 — YV
66. Пловна површина, објект, 1968
Surface flottante, objet

Инв. бр.
№ 1889

ФЕРЛИЧ Херберт (Feuerlicht Herbert) — 1929 — USA
67. Нула III, алуминиум, 15 X 15,5 X 116, 1967
Zéro III, aluminium

Инв. бр.
№ 1890

ХАЏИ БОШКОВ Петар (Hadži Boškov Petar) — 1928 — YU

68. Метална експанзија, лим, 200 × 170 × 67, 1967
Expansion métalique, fer blanc
Ин. бр.
№ 1558

69. Скулптура III/IV, метал, 100 × 180, 1964
Sculpture III/IV, métal
Инв. бр.
№ 595

70. Метална скултура, метал, 100 X 75 X 200, 1970
сопственост на авторот
Sculpture en métal, métal
Appartient à l'artiste

ЏАМОЊА Душан (Džamonja Dušan) — 1928 — YU

71. Метална скултура XXXI, железо, 110 X 72 X 43, 1965
Сопственост на авторот
Sculpture en métal XXXI, fer
Appartient à l'artiste

72. Метална скултура 45, железо, 33 X 19 X 19, 1965
Sculpture en métal 45, fer
Инв. бр.
№ 1873

73. Железна таписерија 11, железо, 150 X 200, 1967
Сопственост на авторот
Tapisserie en fer 11, fer
Appartient à l'artiste

ШИЈАК Тома (Šijak Toma) — 1930 — YU

74. Мусандра со судирни бранови, комбинирана техника, 153 × 125, 1968
Moussandra aux ondes collisées, technique combinée
Инв. бр.
№ 1679

75. Мусандра II, панел, метал, авто-лак, 200X124X70, 1970
Сопственост на авторот
Moussandra II, bois, métal auto-vernis
Appartent à l'artiste

ШУЛЦ Клаус (Schultze Claus) — 1927 — D

76. Relax, керамика, 220 X 150 X 50 1970
Relax, céramiqe
Инв. бр.
№ 1881

ШУТЕЈ Мирослав (Šutej Miroslav) — 1936 — YU

77. Објект
Сопственост Галерије града Загреба
Objet
Appartient aux Galeries da la ville de Zagreb

репродукции
réproductions

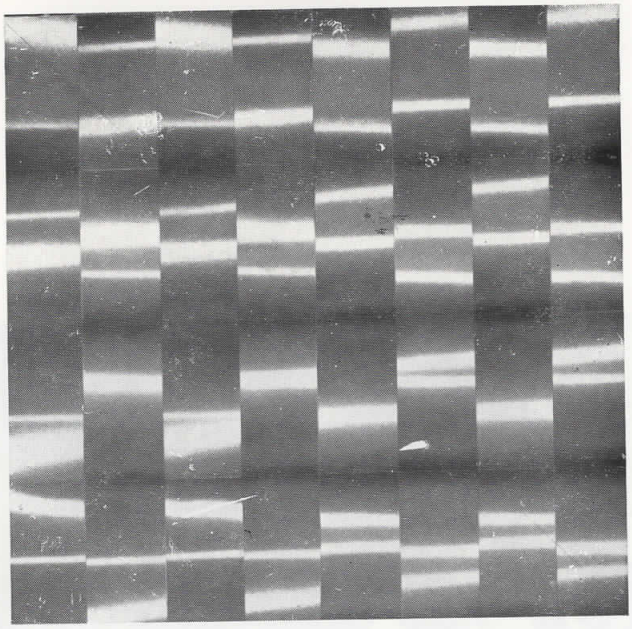

4

5

8

7

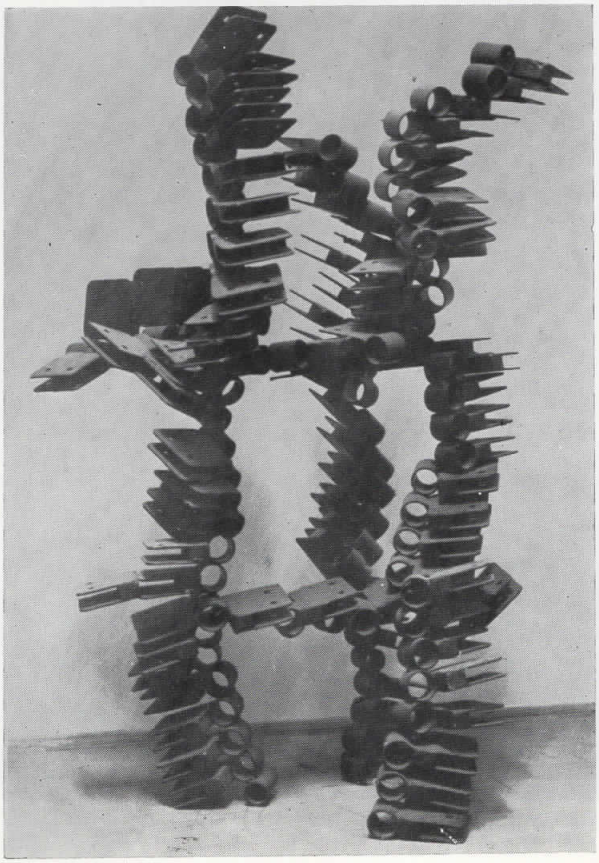

12

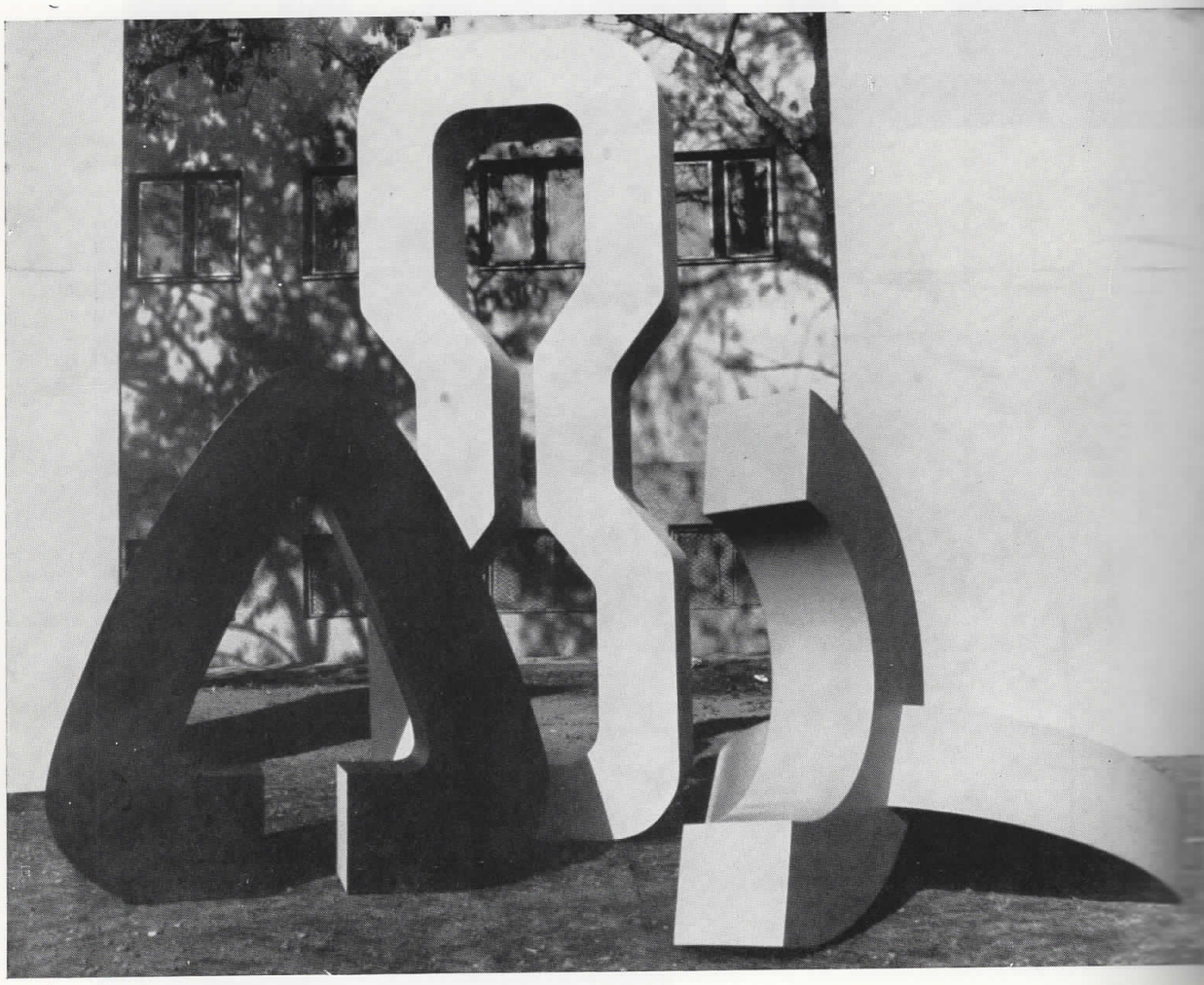

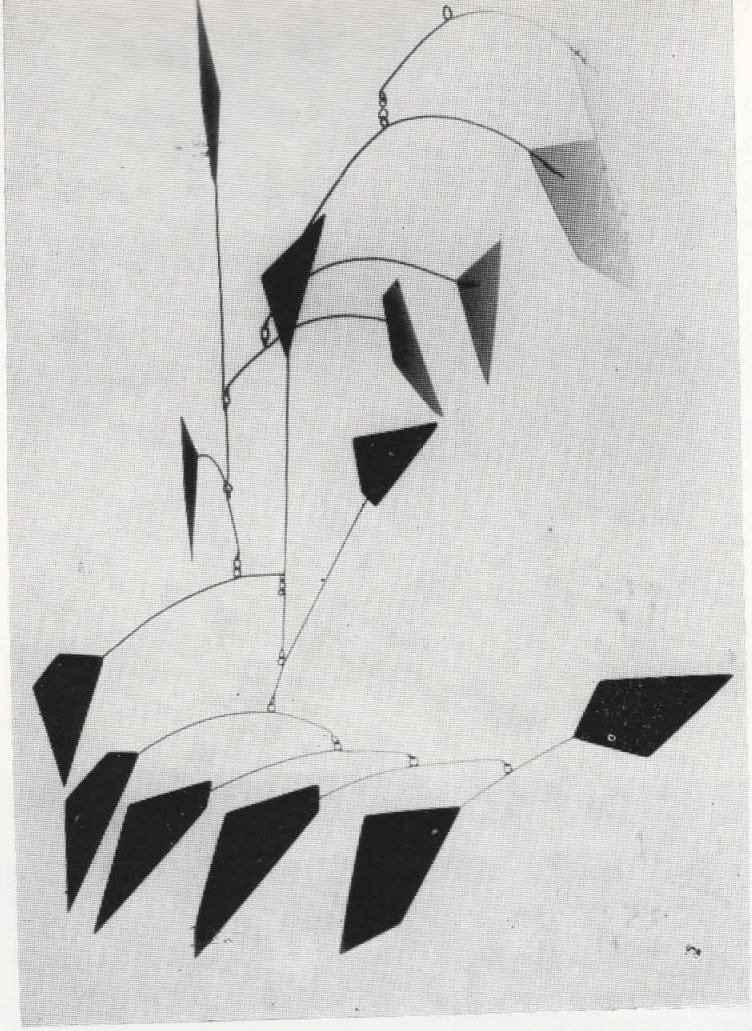

24

25

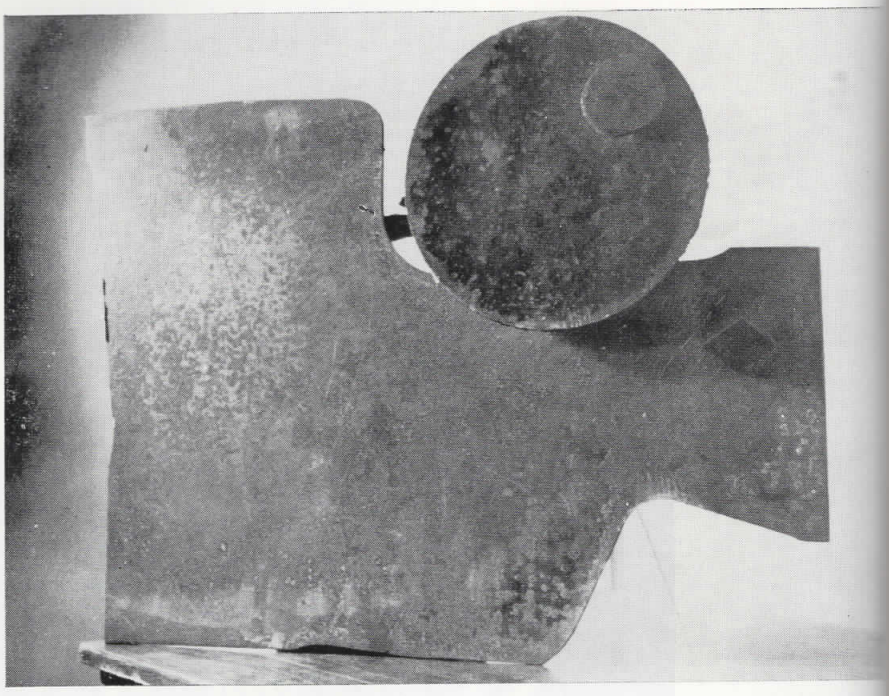

31

32

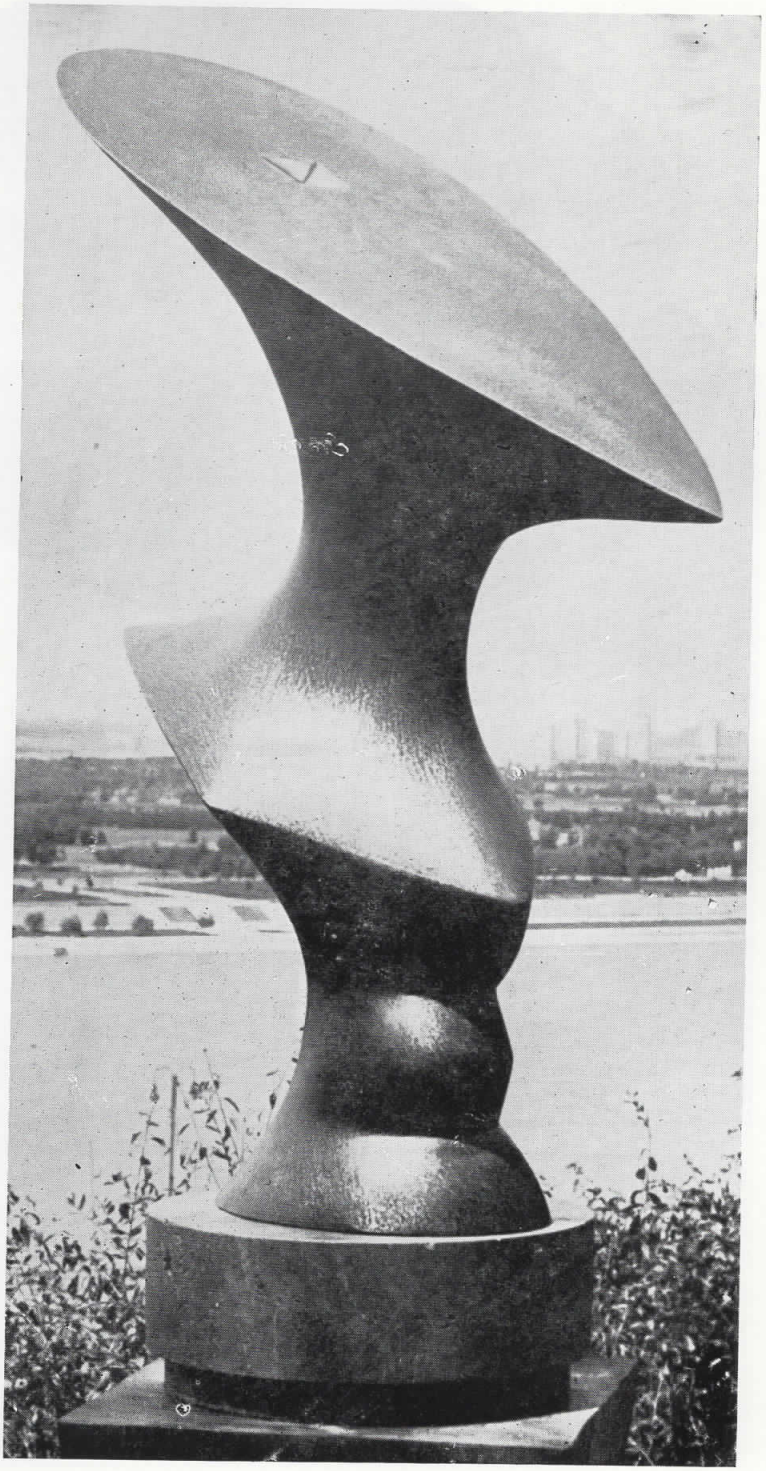

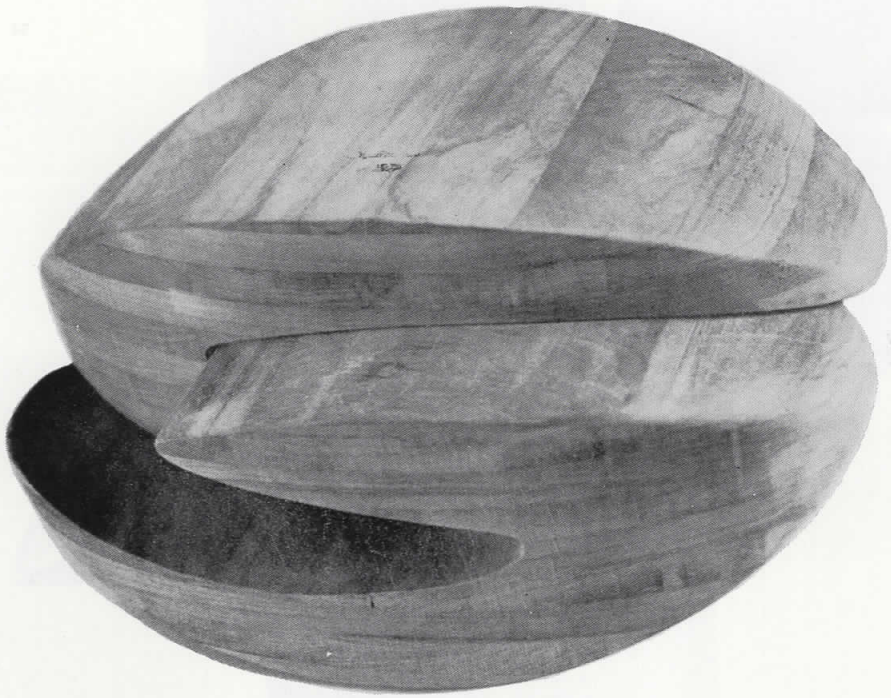

45

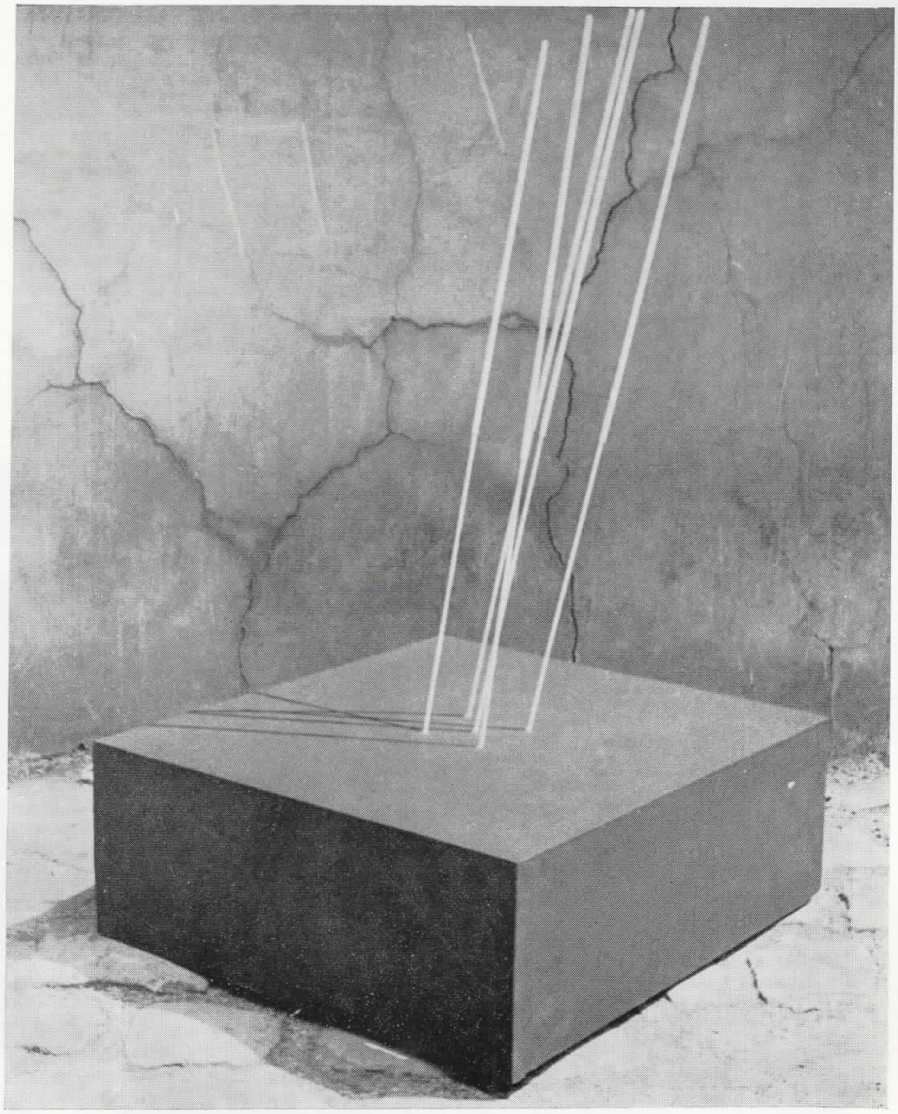

56

57

59

68

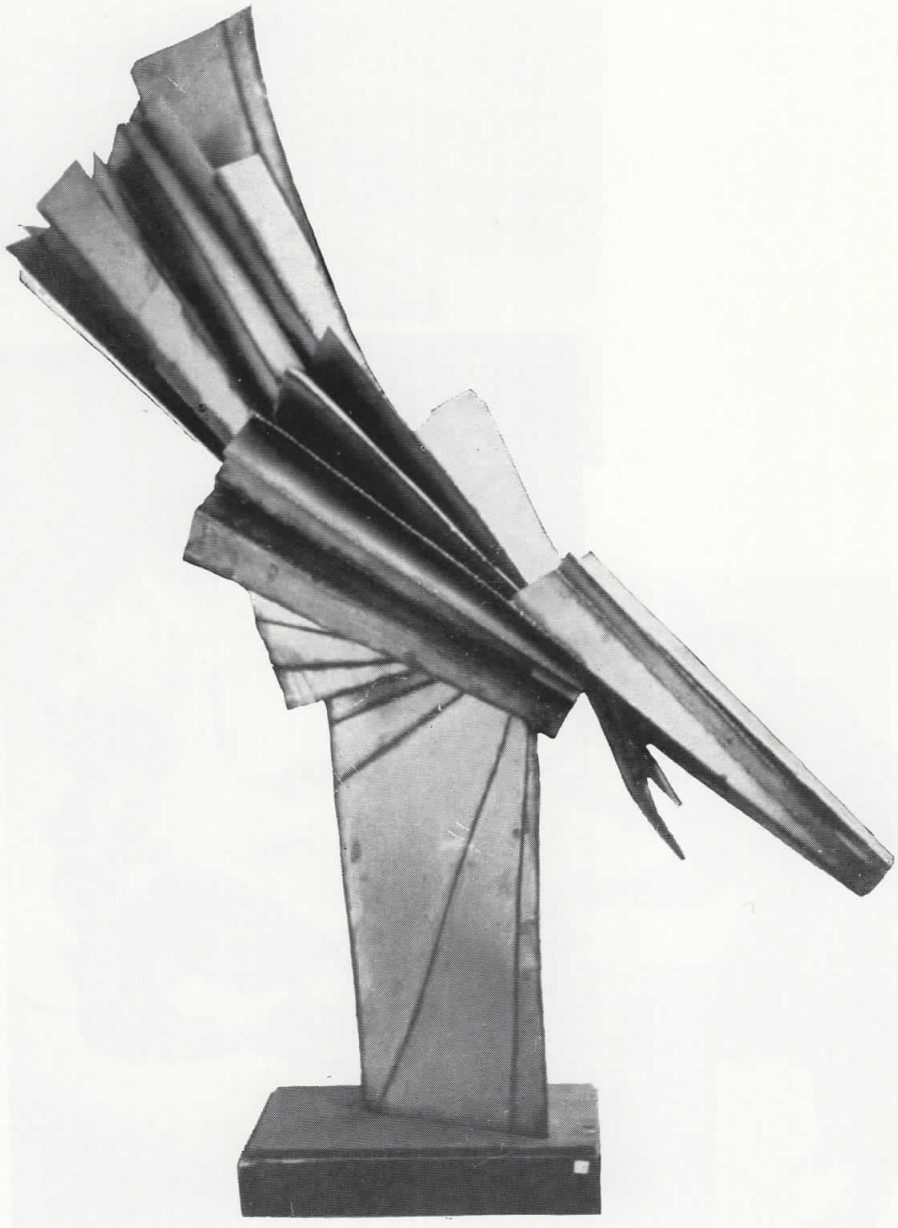

таписерија

tapissérie

ТАПИСЕРИЈА
TAPISSÉRIE

КОЦО Димче (Koco Dimče) — 1910 — YU
Пиета, таписерија, 160 × 100, 1969/70
Pièta, tapissérie

Инв. бр.
№ 1844

резиме

résumé

MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN

Buts, caractère, collection

Conditions préalables pour la fondation du Musée

Le tremblement de terre catastrophique a atteint la ville de Skopje en Yougoslavie le 26 juillet 1963. Dans la grande solidarité internationale qui l'afflua, plusieurs centaines d'artistes du monde entier y ont pris part en donnant leurs oeuvres à cette ville. Avant le séisme, la ville culturelle à Skopje était assez dévéloppée. Ces deux moments: les conditions déjà existantes concernant le dévéloppement des arts plastiques, ainsi que la grande initiative de plusieurs organisations, institutions et individus pour envoyer à Skopje les oeuvres d'art (entre lesquels: AIAP, ICOM, organisations artistiques et comités en Italie, France, Pologne, Tchécoslovaquie, Yougoslavie, etc.), ont crée la base pour la fondation du Musee d'Art Contemporain à Skopje. Cette Institution travaille officiellement à partir de 12 février 1964. Il est nécessaire de souligner que quelques mois avant, il fonctionnait un Comité d'Initiative spécial, qui a préparé la fondation et le futur programme d'action du Musée.

La phisionomie du MAC

Un des buts essentiels du Musée c'est la formation de la culture visuelle au milieu où il agit. Il s'occupe de collectionner, garder, examiner et présenter les oeuvres choisies des arts contemporains plastiques et appliqués, du design industriel, reçues soit en dons ou achats, soit autrement. Parmi les autres devoirs du Musée, signalons: organisation de différentes expositions des artistes yougoslaves et étrangers; conservation, amelioration et changement constent de l'exposition permanente, la dernière composée d'oeuvres de sa propre collection ou d'autres sources; organisation de diverses activités éducatives et culturelles (conférences, projéctions de films, soirées de la musique sérieuse et de la poésie contemporaine, etc.); activité scientiphique et de recherche, surtout concernant la création plastique en Yougoslavie et à l'étranger; collaboration avec tous les artistes donnateurs, différentes institutions et organisations dans le pays et à l'étranger., etc.

L'activité du Musée jusqu'aujourd'hui

Dans la période présédante de moins de sept ans, le Musée s'occupait surtout de l'action pour la donation des oeuvres d'art, grâce à laquelle le Musée possède aujourd'hui plus de 2000 peintures, sculptures, objets, dessins et gravures de plusieurs centaines artistes du monde entier; il présentait regulièrement tous les dons par les expositions, les catalogues et les publications spéciales; collaborait étroitement avec plusieurs institutions dans le pays et à l'étranger etc, etc . . .

Le bâtiment du Musée

Il est construit d'après les projets de trois architectes polonais:W. Klyzewski, J. Mokrzynski et E.Wierzbicki, qui ont reçu le premier prix au concours organisé de la part de l'Union des architectes polonais, financé par le Gouvernement de la Pologne. Le bâtiment est fondé d'après les principes contemporains de la muséologie: représente un ensemble de fonctionnalité et flexibilité des pièces, des conceptions architecturales modernes et de l'emploi des matérieux adéquats. Il assure une activité variée conformement aux déterminations du milieu où le Musée agit.

L'activité future du Musée

Le travail dans les conditions nouvelles permettra la réalisation des buts du Musée d'une manière systhèmatique, ainsi qu'il reponde à ses dévoirs essentiels. Particulièrement il va stimuler, soutenir et prendre part dans tous les efforts concernant la formation urbaine, architecturale et plastique de la ville de Skopje entre autre par l'organisation d'un Symposium International de ce caractère.

La collection du Musée

Elle est composée d'oeuvres reçues de la part des artistes de différents milieux culturels, orientations esthétiques et générations. Elle se règle sur les principes que le Musée est ouverte à toutes les réalisations plastiques de qualité conformement aux tendances de la culture et l'art contemporain, sans influence de n'importe quels préjugés du caractère extra-esthétique. La collection embrasse de nombreuses oeuvres d'une haute valeur artistique et d'une orientation plastique et stylistique assez différente. Certains pays, sont largement représentés. Beaucoup d'artistes présents dans la collection appartiennent à l'histoire de l'art du XX-e siècle, d'autres sont des participants éminents aux nombreuses tendances contemporaines et manifestations importantes des arts plastiques. Il s'agit des artistes yougoslaves: Lubarda, Hegedušić, Petlevski, Bernik, Veličković, Kondovski, Perčinkov, Šijak, Džamonja, Radovani, Logo, Pricelj, Bakić, Hadži Boškov etc, et de l'étranger: Picasso, Hartung, Vasarely, Soulages, Bazaine, Messagier, Lam, Bryen, ZaoWou Ki, Alechinsky, Gromaire, Deyrolle, Pignon, Survage, Singier, Charchoune, Burri, Guttuso, Alviani, Carra, Baj, D'Arcangello, Christo, Staževsky, Mortensen' Hockney, Millares, Canogar, Pan, Calder, Somaini, Hajdu, Stahly, Basaldella, Calo, Cola etc. L'exposition permanente dans sa première variente représente une synthèse de quelques tendances: 1. présenter le plus largement que possible les contributions de divers pays et certains artistes dans les frontères de l'espace disponible (il permet d'exposer constamment 300 oeuvres au maximum); 2. appliquer le principe que l'exposition permanente doit être une unité esthétique et de qualité, composée à la manière d'une exposition homogène d'oeuvres des artistes de divers pays et milieux culturels; 3. que la création plastique de la Yougoslavie soit une partie intégrale de l'exposition permanente dans la vue génerale de l'art contemporain; 4. activer les tendances et les mouvements actuels rélatifs à la création artistique mondiale etc. L'exposition permanente permet l'indication de plus importantes caractéristiques concernant certains mouvements et tendances dans les arts plastiques, spécifiques pour la période de la fin des années cinquantes, jusqu'à la deuxième moitié des années soixantes: d'une part différents genres de l'art abstrait: informel, peinture avec matière, abstraction lyrique, paysagisme abstrait, action painting, abstraction géométrique, abstraction nouvelle et moins op-art et art cinétique, d'autrep art l'art figuratif: certaines formes du réalisme et expréssionnisme, néo-surréalisme, art-fantastique, nouvelle figuration, pop-art, etc. Le plus nombreusement est représentée la création plastique de la Yougoslavie, France, Italie, Pologne, Tchécoslovaquie, y suivent, moins nombreuses mais d'une contribution importante comme les précédantes, les oeuvres des pays de l'Espagne, Danemark, Pays-Bas, Bélgique, États-Unis, etc.

Boris PETKOVSKI
Directeur du
Musée d'Art Contemporain
S k o p j e

кратенки

МСУ — музеј на современа уметност
с. — сигнирано
д.д. доле десно
д.л. — доле лево
д.с. — доле средина
п. — на позадината
с.л. — средина лево
г.д. — горе десно
б.с. — без сигнатура
инв. број — инвентарен број

---

abréviations:

MAC — musée d'art contemporain
№ — numero d'inventaire
s. — signé
b.d. — bas en droit
b.g. — bas à gauche
b.m. — bas au milieu
d. — au dos
m.g. — au milieu à gauche
h.d. — haut à droite
s.s. — sans signature

музеј на современа уметност — скопје
musée d'art contemporain — skopje

изложени слики, цртежи, скултури и објекти од колекцијата на мсу
peintures, dessins, sculptures et objets exposés, de la collection du mac

уредник на каталогот и превод : соња абаџиева димитрова
rédacteur du catalogue et traduction : sonja abadžieva dimitrova

предговор : борис петковски
préface : boris petkovski

подготовка на текстот : љубица дамјановска, соња абаџиева димитрова и слободанка парлиќ
préparation du texte : ljubica damjanovska, sonja abadžieva dimitrova slobodanka parlić

поставка : стручен колегиум на мсу
accrochage : directeur et conservateurs du mac

лектор на македонски : тодор димитров
ecteur en macédonien : todor dimitrov

техничка опрема на каталогот : стојан петровиќ
arrangement technique du catalogue : stojan petrović

фотографии : киро билбиловски, благоја дрнков, киро георгиевски, драги новаковиќ, љубе петковски и стојан петровиќ
photographies : kiro bilbilovski, blagoja drnkov, kiro georgievski, dragi novaković, ljube petkovski, stojan petrović

печатница : графички завод ,,гоце делчев'' — скопје
mprimerie : office graphique ,,goce delčev — skopje
i

тираж : 2000
tirage